

**εισαγωγή στην εκκαθάριση
των ληξιπροθεσμων και
επισφαλών απαιτησεων**

β' έκδοση

ΜΙΧΑΛΗΣ ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ

*Αφιερώνεται στους γονείς μου
που πρώτοι με δίδαξαν*

Στην εκδοτική προσπάθεια της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, σκοπός της οποίας είναι να καλύψει ένα ευρύ φάσμα οικονομικών και τραπεζικών θεμάτων, περιλαμβάνεται και μια σειρά εγχειριδίων, προς χρήση κυρίως στα σεμινάρια που διοργανώνει για τα στελέχη των τραπεζών.

Η συσσωρευμένη γνώση και εμπειρία των τραπεζικών στελεχών που αναλαμβάνουν τη σύνταξη τους εγγυώνται την ποιότητα, την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα αυτών των πονημάτων.

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση παρουσιάζουμε το δεύτερο στη σειρά εγχειρίδιο με το τόσο ενδιαφέρον θέμα «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ» και είμαστε βέβαιοι ότι αποτελεί ένα εργαλείο εκπαιδευτικής λειτουργίας και καθημερινής προσφυγής, συνάμα, των αρμοδίων στελεχών στην αντιμετώπιση ή πρόληψη των σχετικών προβλημάτων.

Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Α' ΕΚΔΟΣΗΣ

Οι σημειώσεις που ακολουθούν συντάχτηκαν για να διευκολύνουν τους Εισηγητές και συγχρόνως να βοηθήσουν τους μετέχοντες στην αποτελεσματικότερη εμπέδωση των θεμάτων που αναπτύσσονται στο Σεμινάριο «Καθυστερήσεις Χορηγήσεων».

Επιδιώκουν επίσης να φέρουν κοντύτερα στο στέλεχος ή τον υπάλληλο που ασχολείται με χρηματοδοτήσεις ή και με επίδικες υποθέσεις τη μεθοδολογία και τη λογική της σωστής αντιμετώπισης των προβλημάτων του τομέα αυτού της χρηματοοικονομικής δραστηριότητας.

Καταβλήθηκε ιδιαίτερη προσπάθεια ώστε η ύλη που ακολουθεί να καλύπτει το σύνολο σχεδόν των νομικών λειτουργιών αυτού του πολύπλοκου και πολύμορφου τομέα με τις συχνές μετεξελίξεις του. Γι' αυτό άλλωστε οι σημειώσεις αυτές δίνουν πολλούς ερεθισμούς, σχετικούς με τις καθημερινές επαγγελματικές εμπειρίες μας και μαζί με το Σεμινάριο αποσκοπούν στο να βοηθήσουν στην αφομοίωση ενός σωστού τρόπου σκέψης για τον καλύτερο, αποτελεσματικότερο και ασφαλέστερο χειρισμό των χρηματικών απαιτήσεων με σκοπό τη γρηγορότερη εκκαθάρισή τους.

Στην ανάπτυξη των σημειώσεων γύρω από τις επισφαλείς απαιτήσεις και την απόσβεσή τους βοήθησε ουσιαστικά ο Γιάννης Λογγάκης.

Όλους όσους συνέβαλαν στο φτιάξιμο αυτών των σημειώσεων, για την προσφορά τους αυτή, τους βεβαιώνω ότι είναι ευχαρίστησή μου, αναγνωρίζοντας τις υποχρεώσεις μου, να τους εκφράσω ακόμη μια φορά τις ευχαριστίες μου.

Μιχάλης Ε. Αγγελάκης

Αθήνα, Σεπτέμβριος 1990

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Β ΕΚΔΟΣΗΣ

Το βιβλίο τούτο γνωρίζει τη δεύτερη έκδοσή του, λόγω της γρήγορης εξάντλησης της πρώτης. Βασικά αποτελεί συνέχεια της προηγούμενης. Οι διαρκείς όμως μετεξελίξεις στις οικονομικές και κοινωνικές αντιλήψεις επιβάλλουν, κάθε τόσο, την αντίστοιχη προσαρμογή, κυρίως της νομοθεσίας μας. Δεν μπορούσε, επομένως, να μην επηρεαστεί ένα μέρος από την ύλη του έργου τούτου. Ορισμένα μάλιστα από τα θέματα επαναδιατυπώνονται.

Για το λόγο αυτό, στην παρούσα ανατύπωση προστίθεται στο τέλος ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ με τις τυχόν αλλαγές και βελτιώσεις που θα διευκολύνει την πληρέστερη κατανόηση των θεμάτων εκείνων που συμπληρώθηκαν ή τροποποιήθηκαν.

Εκφράζω τις ευχαριστίες μου στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών που πραγματοποίησε και τις δύο εκδόσεις –και μάλιστα με τόσο επιμελημένο τρόπο– και στον φίλο Γιάννη Λογγάκη που πρόθυμα ανταποκρίθηκε και αυτή τη φορά βοηθώντας στις προσθήκες και μεταβολές γύρω από τις επισφαλείς απαιτήσεις και την απόσβεσή τους. Τέλος, εγκάρδιες ευχαριστίες για την υποδοχή και για τις ευμενείς κρίσεις της πρώτης έκδοσης.

Το γεγονός αυτό δημιούργησε στον γράφοντα ιδιαίτερες υποχρεώσεις, στις οποίες προσπάθησε ν' ανταποκριθεί.

Μιχάλης Ε. Αγγελάκης

Αθήνα, Δεκέμβριος 1991

ΠΗΓΕΣ

- ΙΔΙΟΥ, Νομικά Θέματα Χρηματοδοτήσεων και Καθυστερήσεων
- ΙΔΙΟΥ, Παραγραφή - Αποσβεστικές Προθεσμίες - Η «βεβαία» χρονολογία στις συμβάσεις
- ΙΔΙΟΥ, Πρακτικά Θέματα Καθυστερήσεων
- Αστικός Κώδικας, Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ - Μ. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ
- Εμπορικός Νόμος, Α. ΤΟΥΣΗ
- Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, Κ. ΜΠΕΗ
- Αποφάσεις των Νομισματικών Αρχών
- Εγκύκλιοι του Υπουργείου Οικονομικών
- ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ Η., Ελληνικών Εμπορικών Δίκαιον
- ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ Η., Εγχειρίδιον του Εμπορικού Δικαίου, τόμος Α'
- ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Λ., Το Δίκαιον των Εταιριών
- ΖΕΠΟΥ Π., Ενοχικό Δίκαιο - Ειδικό μέρος
- ΜΑΖΗ Π., Εμπράγματα εξασφάλιση Τραπεζών και Ανωνύμων Εταιριών
- ΜΠΡΙΝΙΑ Ι., Αναγκαστική Εκτέλεσις
- ΠΑΜΠΟΥΚΗ Κ., Τραπεζικαί πιστωτικαί συμβάσεις
- ΡΟΚΑ Κ., Εισηγήσεις του Εμπορικού Δικαίου
- ΡΟΚΑ Κ., Πτωχευτικόν Δίκαιον
- ΡΟΚΑ Ν., Εμπορικαί Εταιρίαι
- ΣΟΥΡΛΟΥ Δ., Το Δίκαιο του αλληλοχρέου λογαριασμού
- ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ Ι., Το δίκαιο της εμπραγμάτου ασφαλείας I, II
- ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ Μ., Αξίωσις αδικαιολογήτου πλουτισμού

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
A. ΧΡΗΜΑΤΙΚΕΣ Η ΑΠΟΤΙΜΗΤΕΣ ΣΕ ΧΡΗΜΑ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	17
I. Γενικά II. Συνήθεις πηγές δημιουργίας χρηματικών απαιτήσεων III. Βασικά στάδια από τα οποία μπορεί να περάσει η απαίτηση μέχρι να εκκαθαριστεί	
B. ΔΑΝΕΙΟ	18
I. Εννοια II. Ευθύνη του οφειλέτη και του δανειστή III. Αντάλλαγμα του δανείου IV. Είδη δανείων	
Γ. ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΜΕ ΑΝΟΙΚΤΟ (ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟ) ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ	19
I. Εννοια της πίστωσης II. Διαφορά της πίστωσης από το δάνειο III. Ανοικτός (αλληλόχρεος) λογαριασμός IV. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του ανοικτού (αλληλοχρέου) λογαριασμού V. Κλείσιμο ανοικτού (αλληλοχρέου) λογαριασμού	
Δ. ΕΝΥΠΟΘΗΚΟ ΔΑΝΕΙΟ	21
Ε. ΕΓΓΥΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ	21
I. Γενικά II. Ο νομικός χαρακτήρας της εγγυητικής επιστολής III. Κατάπτωση (μερική ή ολική) της εγγυητικής επιστολής IV. Παραγραφή εγγυητικής επιστολής που κατέπεσε V. Ασφάλεια εγγυητικής επιστολής VI. Προμήθεια εγγυητικής επιστολής	
ΣΤ. ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ	24

Ζ. Η «ΒΕΒΑΙΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ» ΣΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ	24
--	-----------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

A. ΕΓΓΥΗΣΗ	27
I. Εννοια - ανάλυση όρων	
II. Δικαίωμα «δίζησης»	
III. Απόσβεση της εγγύησης	
IV. Παροχή εγγύησης ανώνυμης εταιρίας	
V. Παροχή εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου	
B. ΕΝΕΧΥΡΟ	29
I. Εννοια - ανάλυση όρων	
II. Αδιαίρετο ενεχύρου	
III. Σύσταση ενεχύρου	
IV. Διακρίσεις ενεχύρου	
V. Ειδικές διατάξεις για το ενέχυρο	
VI. Ενέχυρο με τίτλους Γενικών Αποθηκών (Π.Α.Ε.Γ.Α.Ε.)	
VII. Ενέχυρο με τίτλους Ελεύθερης Ζώνης του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς	
VIII. Εκχώρηση (ενεχυρίαση απαίτησης)	
IX. Συναλλαγματική	
Γ. ΥΠΟΘΗΚΗ	36
I. Εννοια	
II. Ποιά ακίνητα είναι δεκτικά υποθήκευσης	
III. Τίτλοι που χορηγούν δικαίωμα για την απόκτηση υποθήκης	
IV. Εγγραφή υποθήκης	
V. Εγγραφή μετά την κατάσχεση	
VI. Αποτελέσματα εγγραφής	
VII. Αδιαίρετο υποθήκης	
Δ. ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗ	37
I. Εννοια	
II. Η προσημείωση ως ασφαλιστικό μέτρο	
III. Τροπή προσημείωσης σε υποθήκη	
Ε. ΝΟΜΟΣ 4112/1929 «περί συστάσεως υποθήκης επί μηχανικών ή άλλων εγκαταστάσεων»	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

A. ΔΙΑΤΑΓΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	39
I. Γενικά	
II. Προϋποθέσεις έκδοσης της διαταγής πληρωμής	
III. Διαδικασία έκδοσης της διαταγής πληρωμής	
IV. Αποτελέσματα τελεσιδικίας της διαταγής πληρωμής	
V. Διακοπή ή αναστολή της παραγραφής	
B. ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ - ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ	41
I. Τίτλοι εκτελεστοί	
II. Αναγκαστική εκτέλεση με τη διαδικασία του Κ.Ε.Δ.Ε., του Κ.Πολ.Δ., του Ν.Δ. 17/7-13/8/1923	

- III. Συνέπειες επίδοσης της επιταγής
- IV. Κατάσχεση
- V. Ανατροπή της κατάσχεσης
- VI. Φανερωτικός όρκος
- VII. Πλειστηριασμός
- VIII. Αναγκαστική εκτέλεση ενυποθήκου ακινήτου σύμφωνα με το Ν.Δ. της 17/7-13/8/1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών»
- IX. Παράλληλες εκτελέσεις του ιδίου ακινήτου από διαφορετικούς επισπεύδοντες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

A. ΚΑΤΑΠΤΩΣΗ ΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΑΠΟ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ (Α.Ν.Ε. 197/78)	51
I. Γενικά	
II. Κατάπτωση εγγύησης του Δημοσίου	
III. Ενέργειες της δανείστριας τράπεζας για την είσπραξη της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου	
IV. Βεβαίωση απαίτησης στη Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (πρώην Δημόσιο Ταμείο)	
V. Εγκριση πληρωμής του εγγυημένου ποσού της απαίτησης από Υπουργείο Οικονομικών	
VI. Δικαστική επιδίωξη απαίτησης	
B. ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ - ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΕΠΙΣΦΑΛΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ	54
I. Γενικά	
II. Αντιμετώπιση των επισφαλών απαιτήσεων με βάση την υπάρχουσα νομοθεσία	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

A. ΠΤΩΧΕΥΣΗ	63
I. Γενικά	
II. Πτώχευση φυσικών και νομικών προσώπων	
III. Αποτελέσματα της πτώχευσης	
IV. Όργανα της πτώχευσης	
V. Υποπητη περίοδος	
VI. Αναγγελία και επαλήθευση των απαιτήσεων των πιστωτών	
VII. Παύση των εργασιών της πτώχευσης	
VIII. Περάτωση της πτώχευσης	
IX. Αναγκαστική εκτέλεση - Πλειστηριασμός κατά τη διάρκεια της πτώχευσης	
B. ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΣ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ	68
I. Εννοια - ανάλυση όρων	
II. Προϋποθέσεις	
III. Εκταση ευθύνης του λήπτη	
IV. Παραγραφή	
Γ. ΚΑΤΑΔΟΛΙΕΥΣΗ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ	69

Δ. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ	70
I. Εννοια	
II. Προϋποθέσεις παραγραφής	
III. Χρόνος παραγραφής	
IV. Εναρξη της παραγραφής	
V. Αναστολή της παραγραφής	
VI. Διακοπή της παραγραφής - αποτελέσματα	
VII. Τρόποι διακοπής της παραγραφής	
VIII. Παραγραφή χρηματικών αξιώσεων κατά του Δημοσίου	
Ε. ΑΠΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ	76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

A. ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ	77
I. Εννοια	
II. Κριτήρια διαχωρισμού	
III. Υπαρξη και ανυπαρξία νομικής προσωπικότητας	
1. ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	78
I. Εννοια - χαρακτηριστικά γνωρίσματα	
II. Λύση της ομόρρυθμης εταιρίας	
III. Εκκαθάριση και διανομή	
IV. Παραγραφή αξιώσεων κατά εταίρων Ο.Ε. που λύθηκε	
V. Παραγραφή αξιώσεων κατά εταίρων που αποχώρησαν από την Ο.Ε.	
VI. Πτώχευση Ο.Ε. ή ομορρύθμου εταίρου	
2. ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	79
I. Εννοια - χαρακτηριστικά γνωρίσματα	
II. Λύση της ετερόρρυθμης εταιρίας	
III. Εκκαθάριση και διανομή	
IV. Παραγραφή αξιώσεων κατά των εταίρων Ε.Ε. που λύθηκε	
V. Πτώχευση της Ε.Ε.	
3. ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	80
I. Εννοια - χαρακτηριστικά γνωρίσματα	
II. Ιδρυση της Α.Ε.	
III. Η «μετοχή»	
IV. Όργανα διοίκησης της Α.Ε.	
V. Λύση της Α.Ε.	
VI. Εκκαθάριση της Α.Ε.	
VII. Πτώχευση της Α.Ε.	
VIII. Απαγορευτικές διατάξεις	
IX. Υπαγωγή Α.Ε. υπό τη διοίκηση και διαχείριση των πιστωτικών της και θέση αυτής υπό ειδική εκκαθάριση	
4. ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ	85
I. Εννοια - χαρακτηριστικά γνωρίσματα	
II. Ιδρυση της Ε.Π.Ε.	
III. Όργανα διοίκησης της Ε.Π.Ε.	
IV. Λύση της Ε.Π.Ε.	
V. Εκκαθάριση και διανομή	
VI. Πτώχευση της Ε.Π.Ε.	

Β. Η ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΕΡΧΡΕΩΜΕΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	120
I. Γενικά	
II. Διορισμός εκκαθαριστή	
III. Συνέπειες ειδικής εκκαθάρισης	
IV. Διαδικασία ρευστοποίησης του ενεργητικού και ικανοποίησης των δανειστών	
V. Περάτωση της ειδικής εκκαθάρισης	
VI. Επισημάνσεις	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

A. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΗΣ 17/7-13/8/1923 «Περί ειδικών Διατάξεων επί Ανωνύμων Εταιριών»	89
B. ΝΟΜΟΣ 4112/1929 «Περί συστάσεως υποθήκης επί μηχανικών ή άλλων εγκαταστάσεων»	101
Γ. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 4001/1959 «Περί διατάξεων τινών αναφερομένων εις την εμπράγματον ασφάλειαν, την πτώχευσιν και την αναγκαστικήν εκτέλεσιν»	103

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Τροποποίηση ή Βελτίωση στα θέματα που συμπληρώθηκαν κατά το διάστημα μεταξύ των 2 εκδόσεων (βλέπε σελ. 106)	105-125
Δ. ΠΗΓΕΣ	10
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ	127

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

- N. = Νόμος
Α.Ν. = Αναγκαστικός Νόμος
Ν.Δ. = Νομοθετικό Διάταγμα
Β.Δ. = Βασιλικό Διάταγμα
Α.Κ. = Αστικός Κώδικας
Ε.Ν. = Εμπορικός Νόμος
Κ.Πολ.Δ. = Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
Φ.Ε.Κ. = Φύλλο Εφημερίδας Κυβέρνησης
Ε.Ε.Ν. = Εφημερίδα Ελλήνων Νομικών
Ε.Εμπ.Δ. = Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου
Νο.Β. = Νομικό Βήμα
Αρχ.Ν. = Αρχείο Νομολογίας
Δνη = Δικαιοσύνη
Α.Π. = Αρειος Πάγος
Γν.Εισ.ΑΠ. = Γνωμοδότηση Εισαγγελίας Αρείου Πάγου
Ε.Α. = Εφετείο Αθηνών
Τ.Σ.Ν. = Ταμείο Σύνταξης Νομικών
Φ.Μ.Α. = Φόρος Μεταβίβασης Ακινήτου
Ε.Γ.Λ.Σ. = Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο
Ε.Ε.Τ. = Ενωση Ελληνικών Τραπεζών
Κ.Φ.Σ. = Κώδικας Φορολογικών Στοιχείων
Υ.Β.Π. = Υποεπιτροπή Βιοτεχνικών Πιστώσεων
Κ.Α.Χ.Κ.Ε.Ε.Δ. = Κεφάλαιο Ασφάλισης Χρηματοδοτήσεων από Κεφάλαια ή με την Εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου
Δ.Ο.Υ. = Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
Ο.Χ.Ο.Α. = Οργανισμός Χρηματοδότησης Οικονομικής Ανάπτυξης (τον έχει υποκαταστήσει η Ε.Τ.Β.Α.)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Τυχόν επιτόκια, προμήθειες, χαρτόσημο, Ε.Φ.Τ.Ε., φόρος μεταβίβασης ακινήτου, φόρος υπέρ Δήμων και Κοινοτήτων επί του φόρου μεταβίβασης, δικαιώματα, τέλη κ.λ.π. που αναφέρονται στις επόμενες σελίδες, πρέπει να ελέγχονται κάθε φορά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Α. Χρηματικές ή Αποτιμητές σε χρήμα απαιτήσεις

Ι. ΓΕΝΙΚΑ

Κάθε απαίτηση της οποίας έχει λήξει η συμφωνημένη προθεσμία θεωρείται καθυστερημένη καθώς επίσης και κάθε άλλη (απαίτηση) από οποιαδήποτε αιτία και αν προέρχεται, χωρίς συμφωνημένη λήξη, εφόσον όμως ο οφειλέτης κατέστη υπερήμερος μετά από όχληση του δικαιούχου.

Παραδείγματα:

■ Απαίτηση από συναλλαγματική θεωρείται καθυστερημένη όταν έχει περάσει η ημερομηνία πληρωμής της και τα χρήματα που αναγράφονται στο σώμα της δεν έχουν καταβληθεί στο δικαιούχο.

■ Απαίτηση από κατάπτωση εγγυητικής επιστολής θεωρείται καθυστερημένη όταν πληρωθεί από εκείνον που έδωσε την εγγύηση και αυτός οχλήσει εκείνον υπέρ του οποίου δόθηκε η εγγύηση για την εξόφληση των υποχρεώσεών του από αυτή την αιτία.

■ Η απαίτηση από ανοικτό λογαριασμό θεωρείται καθυστερημένη όταν πραγματοποιηθεί το οριστικό κλείσιμό του και αναγγελθεί το κατάλοιπό του στον υπόχρεο της αξίωσης αυτής.

Η υπερημερία του οφειλέτη αποτελεί βασικά το κριτήριο μεταφοράς μιας απαίτησης από λογαριασμό χορηγήσεων (ενήμερο λογαριασμό) σε λογαριασμό ληξιπρόθεσμο (λογαριασμό προσωρινής ή οριστικής καθυστέρησης) και την ένδειξη ότι υπάρχει πιθανότητα η απαίτηση να μην εισπραχθεί.

Προκειμένου να ρευστοποιηθούν οι ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις θα πρέπει να κινηθούν διαδικασίες που βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση με το είδος των υπαρχόντων εξασφαλίσεων (ενοχικών, εμπραγμάτων). Οι διαδικασίες αυτές μπορούν να είναι εξώδικες ή δικαστικές.

Η τελεσφόρηση των εξωδίκων ή δικαστικών ενεργειών που θα προκριθούν, ανάλογα με τις ενοχικές ή εμπράγματες εξασφαλίσεις, οι οποίες υπάρχουν για κάθε ληξιπρόθεσμη απαίτηση, θα έχουν ως αποτέλεσμα τη ρευστοποίησή της.

Για τις δικαστικές ενέργειές μας, την επιλογή και τις δυνατότητες που υπάρχουν ως προς την άσκησή τους, καθώς και τις συνέπειές τους, γίνεται λόγος στα επόμενα κεφάλαια.

Η διαπίστωση ότι οι ενέργειές μας δεν θα προκαλέσουν εξόφληση της ληξιπρόθεσμης απαίτησής μας στο σύνολό της, μια και τα ρευστοποιήσιμα στοιχεία δεν επαρκούν για την κάλυψη του χρεωστικού υπολοίπου της, δημιουργούν το πρόβλημα των επισφαλών απαιτήσεων.

Η αναποτελεσματικότητα των εξωδίκων ή δικαστικών ενεργειών μας, που συνδέεται με την ανυπαρξία εμπραγμάτων ασφαλειών, έχει ως συνέπεια την αδυναμία ρευστοποίησης των απαιτήσεών μας (μερική ή ολική) και την κατάταξή τους στις ανεπίδεκτες είσπραξης.

II. ΣΥΝΗΘΕΙΣ ΠΗΓΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Οι πηγές δημιουργίας των απαιτήσεων αυτών βρίσκονται συνήθως στο δάνειο, την πίστωση, την εγγυητική επιστολή, τη συναλλαγματική κ.λ.π. (αναπτύσσονται παρακάτω).

III. ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΑΔΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΠΕΡΑΣΕΙ Η ΑΠΑΙΤΗΣΗ ΜΕΧΡΙ ΝΑ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΕΙ

Κάθε απαίτηση που δεν εξοφλείται συμβιβαστικά είναι πιθανόν να περάσει από τα ακόλουθα στάδια μέχρι να εκκαθαριστεί:

■ **Συμπληρωματική διασφάλιση απαίτησης.** Με τον τρόπο αυτό ενισχύονται οι ενοχικές (εγγύηση) και οι εμπράγματα (υποθήκη, προσημείωση, ενέχυρο) ασφάλειες. Η ενίσχυση των τελευταίων επιτυγχάνεται με την:

□ εγγραφή συμπληρωματικής προσημείωσης σε ακίνητα του ενεχομένου (με ασφαλιστικά μέτρα),

□ σύσταση ενεχύρου σε κινητά, και

□ ενεχυρίαση συναλλαγματικών.

■ **Επιδίκαση (τελεσίδικη) απαίτησης.** Επιδιώκεται η (τελεσίδικη) επιδίκαση της απαίτησης με τον προσφορότερο τρόπο (π.χ. έκδοση διαταγής πληρωμής, απόφαση έστω και προσωρινά εκτελεστή, κ.λ.π.) ώστε να υπάρξει όσο το δυνατό πιο γρήγορα τίτλος εκτελεστός για έναρξη αναγκαστικής εκτέλεσης.

■ **Αναγκαστική είσπραξη απαίτησης.** Επιδιώκεται συνήθως με πλειστηριασμό πραγμάτων (ακινήτων ή κινητών) του ενεχομένου σε βάρος του οποίου στρέφεται η εκτέλεση.

■ **Απόσβεση απαίτησης.** Με τον τρόπο αυτό εκκαθαρίζεται οριστικά η απαίτηση. Βέβαια για να αποσβεστεί απαιτούνται να συντρέξουν ορισμένες προϋποθέσεις (αναφέρονται παρακάτω).

B. Δάνειο

I. ΕΝΝΟΙΑ

Είναι η σύμβαση με την οποία ο ένας από τους συμβαλλόμενους (δανειστής) μεταβιβάζει στον άλλο (οφειλέτη) κατά κυριότητα χρήματα ή άλλα αντικαταστατά πράγματα που προσδιορίζονται στις συναλλαγές κατά αριθμό, μέτρο ή σταθμά και αυτός (οφειλέτης) έχει υποχρέωση να αποδώσει άλλα πράγματα της ίδιας ποσότητας και ποιότητας.

Με τη σύμβαση λοιπόν του δανείου δημιουργείται μια καθαρή προσωπική ενοχική σχέση μεταξύ δανειστή και οφειλέτη και από αυτή γεννάται δικαίωμα για το δανειστή να στραφεί μόνο κατά του οφειλέτη.

II. ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΣΤΗ

Η σύμβαση του δανείου, σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό, γεννά βασικά παροχές προς την πλευρά μόνο του οφειλέτη για απόδοση αυτών που δανείστηκε. Είναι όμως δυνατό να ευθύνεται και ο δανειστής για νομικά ή πραγματικά ελαττώματα αυτών που δάνεισε.

III. ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

Το δάνειο μπορεί να καταρτίζεται με αντάλλαγμα ή χωρίς αντάλλαγμα, με τόκο ή χωρίς τόκο. Το έντοκο δάνειο αποτελούσε παλαιότερα την πιο σημαντική μορφή πίστωσης. Με την πάροδο όμως του χρόνου η μορφή αυτή του δανείου πέρασε σε δεύτερη μοίρα λόγω των αναγκών που δημιουργήθηκαν στις συναλλαγές και ιδιαίτερα στις τραπεζικές.

IV. ΕΙΔΗ ΔΑΝΕΙΩΝ

Σήμερα οι πιο συνηθισμένες παραλλαγές έντοκου δανείου είναι:

α) το τοκοχρεωλυτικό δάνειο, β) το ομολογιακό δάνειο, γ) το ναυτικό δάνειο, δ) το ενυπόθηκο δάνειο, ε) το δάνειο με ενέγγυο πίστωση, στ) το δάνειο με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό, κ.λ.π.

Υπάρχουν και άλλα ιδιαίτερα είδη δανείων που ρυθμίζονται με ειδικές διατάξεις όπως τα δάνεια με ενέχυρο καπνό, τα γεωργικά δάνεια με (γεωργικό) ενέχυρο, κ.λ.π.

Γ. Σύμβαση πίστωσης με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό

I. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ

Είναι η συμφωνία με την οποία ο ένας από τους συμβαλλόμενους έχει υποχρέωση να ενισχύσει προσωρινά την αγοραστική δύναμη του άλλου.

Πίστωση λοιπόν είναι η σύμβαση με την οποία ο ένας (δανειστής) μεταβιβάζει στον άλλο (οφειλέτη) κεφάλαιο για να το χρησιμοποιήσει ορισμένο χρόνο και αυτός (οφειλέτης) αναλαμβάνει την υποχρέωση να το αποδώσει μετά τη λήξη του χρόνου.

II. ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΑΝΕΙΟ

α) Η πίστωση αναφέρεται μόνο σε χρηματική ενίσχυση του αντισυμβαλλόμενου ενώ το δάνειο αναφέρεται και σε άλλα αντικαταστατά πράγματα που προσδιορίζονται συνήθως στις συναλλαγές με αριθμό, μέτρο ή σταθμά.

β) Η πίστωση μπορεί να είναι άμεση όπως λ.χ. πίστωση με ενέχυρο χρεόγραφο ή έμμεση όπως λ.χ. χορήγηση εγγυητικής επιστολής.

γ) Το δάνειο αποτελεί πίστωση μόνο όταν είναι χρηματικό.

Η παροχή της πίστωσης έχει έντονο το χαρακτήρα της προσωπικής εμπιστοσύνης μεταξύ του πιστοδότη (δανειστή) και του πιστολήπτη (πιστούχου). Συνέπεια αυτού είναι ότι η πίστωση: α) δεν κατάσχεται, β) δεν εκχωρείται, γ) κλείνει όταν ο πιστούχος πεθάνει ή πτωχεύσει.

III. ΑΝΟΙΚΤΟΣ (ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΣ) ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

Τέτοιος λογαριασμός υπάρχει όταν μια συναλλακτική σχέση μεταξύ δυο προσώπων (φυσικών ή νομικών), που δρουν με αντίθετα συμφέροντα, μπορεί να

οδηγήσει στην πραγματοποίηση πολλών αμοιβαίων μεταξύ τους παροχών κατά τρόπο διαδοχικό και εναλλασσόμενο.

Οι συμβαλλόμενοι συμφωνούν ότι οι αμοιβαίες πιστώσεις και οφειλές που θα προκύψουν από τις συναλλαγές τους δεν θα ρυθμίζονται χωριστά, αλλά θα μπαίνουν σε ενιαίο λογαριασμό όπου θα χάνουν την ατομικότητά τους και θα απεικονίζονται με κονδύλια πιστώσεων ή χρεώσεων, για να καταλήξουν κατά το κλείσιμο του λογαριασμού (από οποιαδήποτε αιτία) σε ένα και μόνο απαιτητό κατάλοιπο.

Η σχέση αυτή μπορεί να υπάρξει, άσχετα με το γεγονός ότι πιθανόν να δημιουργηθούν διαδοχικά απαιτήσεις των συμβαλλομένων μερών.

Ο ανοικτός (αλληλόχρεος) λογαριασμός αποβλέπει στη διευκόλυνση της ικανοποίησης των απαιτήσεων μεταξύ των συμβαλλομένων.

IV. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΟΙΚΤΟΥ (ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ)

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ:

- Οι απαιτήσεις που δημιουργούνται και από τις δυο πλευρές ούτε επιδιώκονται ούτε διαθέτονται μεμονωμένα, αλλά μπαίνουν σε κοινό λογαριασμό.
- Οι χρεωπιστώσεις μόλις καταχωριστούν στον αλληλόχρεο λογαριασμό, χάνουν την αυτοτέλειά τους, δηλαδή αποβάλλουν την ατομικότητα και αυθυπαρξία τους και μεταβάλλονται σε απλά κονδύλια χρέωσης ή πίστωσης. Αυτά συμψηφίζονται κατά το κλείσιμο του λογαριασμού και μόνο το τυχόν κατάλοιπο αποτελεί τη (διωκτέα) απαίτηση.
- Δεν χωρεί κατάσχεση των «κατ' ιδίαν» απαιτήσεων που μπήκαν στον αλληλόχρεο λογαριασμό επειδή το ανεκχώρητο και αμεταβίβαστο τους έγκειται στη φύση της σύμβασης του λογαριασμού αυτού.
- Αν στη σύμβαση του αλληλόχρεου λογαριασμού δεν ορίστηκε χρόνος λήξης της, η διάρκεια της θεωρείται αορίστου χρόνου και μπορεί να λυθεί οποτεδήποτε με καταγγελία.
- Τα κονδύλια των χρεωπιστώσεων που καταχωρούνται στον αλληλόχρεο λογαριασμό δεν έχουν ιδιαίτερο χρόνο παραγραφής. Μόνο το κατάλοιπο του λογαριασμού παραγράφεται σε είκοσι χρόνια αφότου γίνει απαιτητό (δηλαδή οριστικό κλείσιμό του και αναγγελία του κλεισίματος στον πιστούχο, τους τυχόν εγγυητές και τρίτους που έδωσαν εμπράγματα ασφάλεια).
- Το αδιαίρετο του αλληλόχρεου λογαριασμού που σημαίνει ότι μια και μόνη αξίωση περιέχει: την αξίωση του καταλοίπου. Επομένως δεν μπορεί κονδύλι ή κονδύλια να αποχωριστούν του αλληλόχρεου λογαριασμού και να αποτελέσουν αντικείμενο δικαστικής επιδίωξης.

V. ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΑΝΟΙΚΤΟΥ (ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ) ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ:

α) περιοδικό: κάθε τρίμηνο, όχι όμως και σε διαστήματα μικρότερα από τρεις μήνες (άρθρο 112 Εισ. Νόμου Α.Κ.). Στο διάστημα αυτό οι «δεδουλευμένοι» τόκοι και οι προμήθειες κεφαλαιοποιούνται.

β) Οριστικό: στις εξής ενδεικτικές περιπτώσεις:

- Όταν διαπιστωθεί ανώμαλη εξέλιξη των λογαριασμών της πίστωσης και ιδιαίτερα μείωση της οικονομικής επιφάνειας του πιστούχου.
- Λόγω θανάτου, αφάνειας, δικαστικής ή νόμιμης απαγόρευσης του πιστούχου (για φυσικά πρόσωπα).
- Όταν λυθεί το νομικό πρόσωπο, όπως διάλυση εταιρίας.

- Όταν πτωχεύσει ο πιστούχος (νομικό ή φυσικό πρόσωπο).
- Όταν εξοφληθεί ολοσχερώς ο αλληλόχρεος λογαριασμός.

Η αναγγελία του οριστικού κλεισίματος των λογαριασμών της πίστωσης και του χρεωστικού υπολοίπου τους γίνεται με επιστολή, η οποία συνήθως κοινοποιείται με δικαστικό επιμελητή στον πιστούχο, τον τυχόν εγγυητή και τρίτον που έδωσε εμπράγματο ασφάλεια. Η επιστολή αυτή μπορεί, επίσης, να σταλεί στους προαναφερομένους και με συστημένη αλληλογραφία.

Αν ο πιστούχος είναι Ο.Ε. ή Ε.Ε., η αναγγελία πρέπει να κοινοποιείται απαραίτητα και σε καθένα από τα ομόρρυθμα μέλη χωριστά.

Για κάθε σύμβαση κρίνεται σκόπιμο να κοινοποιείται στους ενεχομένους και ιδιαίτερη αναγγελία.

Δ. Ενυπόθηκο Δάνειο

Όταν δάνειο απλό, χρεωλυτικό ή με ανοικτό λογαριασμό ασφαρίζεται με υποθήκη, η τράπεζα ως δανειστρία έχει δικαίωμα να ζητήσει από τον πιστούχο την κατάρτιση της δανειακής σύμβασης με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Το έγγραφο αυτό του ενυποθήκου δανείου περιέχει τους όρους και την παραχώρηση της υποθήκης χωρίς την άμεση καταβολή των χρημάτων. Μετά την εγγραφή της υποθήκης, η τράπεζα μπορεί να καταβάλει τα χρήματα (άρθρα 50 παρ. 1 και 51 παρ. 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 48 περιπτ. α' του Ν.Δ. 17/7 - 13/8/1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών»). Είναι όμως δυνατόν η υποθήκη να παραχωρηθεί και μετά την κατάρτιση της δανειακής σύμβασης και την καταβολή των χρημάτων από την τράπεζα.

Η απόκτηση της υποθήκης με συμβολαιογραφικό έγγραφο έχει ως συνέπεια την ύπαρξη τίτλου εκτελεστού για την ταχύτερη πλειστηρίαση του υπεγγύου ακινήτου, στην περίπτωση θέβαια που η τράπεζα κρίνει ότι θα πρέπει να επιδιωχθεί αναγκαστική είσπραξη της απαίτησής της, που βρίσκεται στην οριστική καθυστέρηση.

Ετσι η αναγκαστική εκτέλεση στο ενυπόθηκο ακίνητο με βάση τις σχετικές διατάξεις του παραπάνω Ν.Δ. γίνεται χωρίς τελεσίδικη απόφαση ή απόφαση που να έχει κηρυχθεί προσωρινά εκτελεστή, επειδή το υποθηκικό συμβόλαιο είναι τίτλος εκτελεστός, σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 904 παρ. 2 εδ. 5 του Κ.Πολ.Δ.). Παράλληλα όμως με την έναρξη της εκτελεστικής διαδικασίας με το Ν.Δ. 17/7-13/8/1923, η τράπεζα θα επιδιώκει και την τελεσίδικη επιδίκαση της απαίτησής της.

Επίσης δεν χρειάζεται να επιβληθεί αναγκαστική κατάσχεση αλλά να επιδοθεί επιταγή για πληρωμή που να περιέχει περίληψη του παραπάνω συμβολαιογραφικού εγγράφου και να γραφεί στο βιβλίο κατασχέσεων του υποθηκοφυλακείου της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο. Η εγγραφή της επιταγής στο βιβλίο κατασχέσεων ισχύει ως αναγκαστική κατάσχεση (παρακάτω στο τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται η αναγκαστική εκτέλεση ενυποθήκου ακινήτου με βάση το προαναφερόμενο Ν.Δ.).

Ε. Εγγυητική Επιστολή

Ι. ΓΕΝΙΚΑ

Η σύμβαση για την παροχή εγγυητικής επιστολής κατατάσσεται στις έμμεσες πιστώσεις, σύμφωνα με τις οποίες ο πιστοδότης (τράπεζα) αναλαμβάνει χρηματική υποχρέωση απέναντι στον πιστολήπτη ή τρίτο, βοηθά αυτόν να πετύχει

προσωρινά αγοραστική δύναμη από κάποιον άλλον ή να αποφύγει τη δέσμευση δικής του αγοραστικής δύναμης.

Στη σύμβαση για την έκδοση εγγυητικής επιστολής, ο πιστοδότης ουσιαστικά δίνει όχι αγοραστική δύναμη αλλά μόνο την υπογραφή ή την πίστη του. Συνέπεια αυτού είναι ότι για την πίστωση αυτή ο πιστοδότης εισπράττει αμοιβή (προμήθεια) και όχι τόκο.

Σήμερα η εγγυητική επιστολή διευκολύνει τις περισσότερες από τις εμπορικές και αστικές συναλλαγές και πολλές απ' αυτές θα ήταν αδύνατο να πραγματοποιηθούν, αν οι ενδιαφερόμενοι δεν είχαν την ευχέρεια να χρησιμοποιούν την οικονομική εξασφάλιση που απορρέει από την εγγυητική επιστολή.

Η εγγυητική επιστολή στην πράξη παίρνει τη μορφή δήλωσης του εγγυητικού επιστολέα (τράπεζας) προς το δανειστή ότι θα πληρώσει το χρέος του πρωτοφειλέτη. Δηλαδή με την επιστολή αυτή η τράπεζα αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει ορισμένο ποσόν σε εκείνον προς τον οποίον απευθύνεται (πιστωτή), όταν επέλθει ορισμένο τυπικά διαπιστωμένο γεγονός ή η πάροδος προθεσμίας ή με μόνη τη δήλωσή του ότι επήλθε ο λόγος για τη μερική ή ολική κατάπτωση της, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τυχόν αντιρρήσεις ή ενστάσεις του πρωτοφειλέτη (εκείνου υπέρ του οποίου εκδόθηκε η εγγυητική επιστολή). Ακόμη δεν μπορεί η τράπεζα να ερευνά αν πραγματικά υπάρχει ή αν είναι νόμιμη η απαίτηση (κυρία οφειλή). Έτσι εξασφαλίζεται ο πιστωτής, δηλαδή εκείνος προς τον οποίον απευθύνεται, με την άμεση χρησιμοποίηση του ποσού της.

Ορισμός: Με βάση τα παραπάνω, εγγυητική επιστολή είναι το έγγραφο με το οποίο ο εγγυητής (τράπεζα) αναλαμβάνει την ευθύνη απέναντι στο δικαιούχο της εγγυητικής επιστολής (δηλαδή σ' εκείνον προς τον οποίον απευθύνεται = πιστωτή) μέχρι του ποσού που γράφεται σ' αυτήν ότι ο υπόχρεος (εκείνος υπέρ του οποίου εκδίδεται η εγγυητική επιστολή = πρωτοφειλέτης) θα εκπληρώσει όλες τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει απέναντι στο δικαιούχο.

Κατηγορίες εγγυητικών επιστολών. Οι εγγυητικές επιστολές χωρίζονται σε ορισμένες κατηγορίες, ανάλογα με το αντικείμενο που καλύπτουν και κατά συνέπεια με τη σοβαρότητα του κινδύνου που αναλαμβάνει ο εγγυητής.

II. ΝΟΜΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

Ο νόμος αναγνωρίζει την εγγυητική επιστολή, αν και δεν υπάρχει ειδική νομοθετική ρύθμιση γύρω απ' αυτήν. Κατά μια γνώμη, που φαίνεται να έχει επικρατήσει, η εγγυητική επιστολή εξομοιώνεται με τη συνηθισμένη εγγύηση του Αστικού Κώδικα (άρθρα 847 επ.).

Η εγγυητική επιστολή είναι ετεροβαρής σύμβαση όπως η εγγύηση, δηλαδή προβλέπει μόνο υποχρεώσεις για τον εγγυητή και μόνο δικαιώματα για το δικαιούχο (πιστωτή), διαφέρει όμως απ' αυτήν στο ότι η υποχρέωση που αναλαμβάνει η τράπεζα (ως εγγυητικός επιστολέας) είναι πάντοτε χρηματική. Υπάρχει λοιπόν η εξής τριγωνική ενοχική σχέση: α) ο *εγγυητής* (εκείνος που δίνει την εγγύηση, δηλαδή ο εγγυητικός επιστολέας), β) ο *πρωτοφειλέτης* (εκείνος υπέρ του οποίου δίνεται η εγγύηση, δηλαδή ο εντολέας της εγγυητικής επιστολής) και γ) ο *πιστωτής* (εκείνος προς τον οποίον απευθύνεται η εγγυητική επιστολή).

Πολλές φορές στις συναλλαγές εκείνος που δίνει εντολή για έκδοση εγγυητικής επιστολής, συμβαίνει να είναι τρίτο πρόσωπο άσχετο με τον πρωτοφειλέτη οπότε, σε περίπτωση κατάπτωσης της εγγυητικής επιστολής, ο εγγυητής ασκεί το αναγωγικό του δικαίωμα μόνο εναντίον του εντολέα και όχι εναντίον του πρωτοφειλέτη, ο οποίος άλλωστε δεν ζήτησε την έκδοση της εγγυητικής επιστολής.

III. ΚΑΤΑΠΤΩΣΗ (ΜΕΡΙΚΗ Ή ΟΛΙΚΗ) ΤΗΣ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

Στην περίπτωση που ο εντολέας δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του απέναντι στο δικαιούχο της εγγυητικής επιστολής, ο εγγυητής μετά από έγγραφη ειδοποίηση του τελευταίου, πληρώνει το ποσό που αναγράφεται στην εγγυητική επιστολή (ολική κατάπτωση) ή ένα μέρος της (μερική κατάπτωση) χωρίς αντιρρήσεις και χωρίς να λάβει υπόψη τυχόν ενστάσεις του υπόχρεου εντολέα κατά του δικαιούχου της εγγυητικής επιστολής ούτε και τις μεταξύ τους συμβατικές σχέσεις.

Η πληρωμή, αν δεν ορίζεται διαφορετικά, γίνεται στον τόπο όπου έχει την έδρα ή την κατοικία του ο δικαιούχος της εγγυητικής επιστολής την ημέρα της πληρωμής.

IV. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΠΟΥ ΚΑΤΕΠΕΣΕ

Για την παραγραφή της απαίτησης του εγγυητή (τράπεζας) κατά του εντολέα και των τυχόν εγγυητών του από κατάπτωση εγγυητικής επιστολής θα πρέπει να γίνει η εξής διάκριση:

■ Αν για την έκδοση της εγγυητικής επιστολής αντλήθηκε ισόποσο μ' αυτήν κάλυμμα από σύμβαση πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό, η απαίτηση παραγράφεται σε είκοσι χρόνια. Η παραγραφή αρχίζει από την ημερομηνία που η τράπεζα έκλεισε το σχετικό λογαριασμό της πίστωσης, από τον οποίο πληρώθηκε η εγγυητική επιστολή, και ανήγγειλε το κλείσιμό του στους ενεχομένους (με δικαστικό επιμελητή ή με συστημένη επιστολή).

■ Αν δεν αντλήθηκε ισόποσο με την εγγυητική επιστολή κάλυμμα από σύμβαση πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό, αλλά εκδόθηκε από ίδια διαθέσιμα του εγγυητή (τράπεζας), με βάση τη σύμβαση-αίτηση έκδοσης εγγυητικής επιστολής, η απαίτηση παραγράφεται σε πέντε χρόνια. Η παραγραφή αρχίζει μόλις λήξει το έτος μέσα στο οποίο πληρώθηκε η εγγυητική επιστολή (γέννηση της απαίτησης) και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξή της.

V. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

Κάθε εγγυητική επιστολή μπορεί να ασφαρίζεται:

α) **ενοχικώς**: με προσωπική εγγύηση τρίτου,

β) **εμπραγματικώς**: ☐ με ενέχυρο σε εμπορεύματα ή σε δικαιόγραφα,

☐ με υποθήκη ή προσημείωση σε ακίνητα του εντολέα ή του εγγυητή.

Επίσης μπορεί να κατατεθεί από τον εντολέα ισόποσο με την εγγυητική επιστολή χρηματικό ποσό-κάλυμμα.

Για τη σύσταση καλύμματος μετά την υπογραφή της σύμβασης έκδοσης εγγυητικής επιστολής ή για τη συμπλήρωση του αρχικού καλύμματος, πρέπει απαραίτητα να υπογράφεται ειδική πρόσθετη πράξη. Η ίδια πράξη πρέπει να υπογράφεται μόνο από τον εγγυητή, αν ο ίδιος και όχι ο εντολέας καταθέτει το κάλυμμα.

Όταν επιστραφεί η εγγυητική επιστολή στην τράπεζα (εγγυητικό επιστολέα) και συνοδεύεται από ρητή δήλωση του πιστωτή ότι θεωρεί οριστικά απαλλαγμένη από τις υποχρεώσεις που απορρέουν απ' αυτήν, η τράπεζα πρέπει να αποδώσει όλες τις ασφάλειες στον εντολέα ή στον εγγυητή του που είχαν σχέση με την έκδοσή της.

VI. ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

Ο εγγυητής (τράπεζα) έχει δικαίωμα να εισπράττει ορισμένη αμοιβή υπό μορφή προμήθειας για την έκδοση εγγυητικής επιστολής. Η προμήθεια αυτή καθορίζεται ως ποσοστό πάνω στο ποσό που είναι γραμμένο στο σώμα της εγγυητικής επιστολής.

Το δικαίωμα εισπράξης προμήθειας ισχύει όσο χρόνο διαρκεί η υποχρέωση που έχει αναλάβει ο εγγυητής απέναντι στο δικαιούχο της εγγυητικής επιστολής. Δεν εισπράττεται προμήθεια όταν πάψει η υποχρέωση του εγγυητή απέναντι στον δικαιούχο της εγγυητικής επιστολής είτε γιατί έληξε η υποχρέωσή του από τη σύμβαση της εγγύησης, είτε γιατί η εγγυητική επιστολή επιστράφηκε, είτε γιατί ακυρώθηκε, είτε γιατί πληρώθηκε λόγω κατάρτησης, είτε γιατί ανακλήθηκε (αν επιφύλαξε τέτοιο δικαίωμα ο εγγυητής), κ.λ.π.

Η προμήθεια λογίζεται κάθε τρίμηνο αδιαίρετο και προκαταβάλλεται, διαφορετικά οφείλεται έντοκη από την έναρξη του τριμήνου έως την ημερομηνία επιστροφής της εγγυητικής επιστολής. Το ποσοστό της προμήθειας ποικίλλει.

Παραγραφή της προμήθειας: Η απαίτηση του εγγυητή (τράπεζας) κατά του εντολέα (πρωτοφειλέτη) από προμήθεια εγγυητικής επιστολής παραγράφεται σε πέντε χρόνια και η παραγραφή αρχίζει μόλις λήξει το έτος μέσα στο οποίο γεννήθηκε η απαίτηση και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξή της.

ΣΤ. Συναλλαγματική

Η συναλλαγματική, με την πραγματικά μεγάλη έκταση που έχει πάρει, δίνει ανάγλυφη την οικονομική της σπουδαιότητα στο συναλλακτικό και ιδιαίτερα στον εμπορικό τομέα. Και αυτό γιατί η ενσωμάτωση απαιτήσεων έχει συντελέσει στη συγκέντρωση πλούτου σ' ένα «χαρτί» και η κυκλοφορία αυτών των απαιτήσεων γίνεται με την κυκλοφορία της ίδιας της συναλλαγματικής ή με οπισθογράφηση και παράδοσή της.

Οι συναλλαγματικές, όπως και τα λοιπά αξιόγραφα (επιταγή, θαλάσσια φορτωτική, μετοχές, ομολογίες, έντοκα γραμμάτια κ.λ.π.), παρουσιάζουν ιδιαίτερο επιστημονικό ενδιαφέρον. Αλλά και από την πρακτική άποψη παρουσιάζουν επίσης ενδιαφέρον, αφού οι περιπτώσεις που αναφέρονται στις συναλλαγματικές καλύπτουν ένα μεγάλο μέρος των τραπεζικών εργασιών.

Τέλος, οι συναλλαγματικές, όπως και όλα τα αξιόγραφα, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ενεχυρίασης, διευκολύνοντας έτσι τη χρηματοδότηση του νόμιμου κομιστή, αφού ο πιστοδότης εξασφαλίζεται και εμπραγμάτως, όπως αναλυτικά αναφέρεται πιο κάτω στο Δεύτερο Κεφάλαιο και στην παράγραφο Β. Ενέχυρο.

Ζ. Η «βεβαία χρονολογία» στις συμβάσεις

Απαραίτητη προϋπόθεση της αποδεικτικής δύναμης κάθε ιδιωτικού εγγράφου είναι η γνησιότητά του. Γνήσιο είναι το έγγραφο του οποίου είναι γνήσια η υπογραφή του εκδότη π.χ. η επιστολή αναγνώρισης του χρέους, όταν υπογράφεται ιδιοχείρως από τον υπόχρεο κ.λ.π.

Υπάρχουν όμως περιπτώσεις που δεν αρκεί μόνο η γνησιότητα για να έχει αυξημένη αποδεικτική δύναμη το ιδιωτικό έγγραφο. Πρέπει να έχει και «βεβαία χρονολογία», δηλαδή να προσδιορίζεται χρονικά κάποιο γεγονός που συντελέ-

στηκε σ' αυτό, χωρίς να επιδέχεται έστω και κάποια αμφισβήτηση.

Το ιδιωτικό έγγραφο αποκτά «βεβαία χρονολογία» έχοντας έτσι αυξημένη αποδεικτική δύναμη:

α) με την αναφορά του κατά τα ουσιώδη στοιχεία σε δημόσιο έγγραφο,

β) με τη θεώρησή του από συμβολαιογράφο ή άλλο αρμόδιο κατά νόμο δημόσιο υπάλληλο (η ημερομηνία θεώρησης),

γ) με το θάνατο ενός από τους συμβαλλόμενους που το υπογράφουν (η ημερομηνία θανάτου) και

δ) με κάποιο άλλο γεγονός που κατ' ανάλογο τρόπο καθιστά βεβαία τη χρονολογία.

Σημειώνεται ότι οι συναλλαγματικές, τα γραμμάτια σε διαταγή, οι φορτωτικές κ.λ.π. είναι πιστωτικοί τίτλοι και έχουν από το νόμο «βεβαία χρονολογία».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Α. Εγγύηση

Ι. ΕΝΝΟΙΑ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΡΩΝ

Με τη σύμβαση της εγγύησης ο εγγυητής αναλαμβάνει απέναντι στο δανειστή την ευθύνη ότι θα καταβληθεί η οφειλή. Ετσι ο δανειστής αποκτά ενοχικό δικαίωμα κατά του εγγυητή. Η σύμβαση της εγγύησης καταρτίζεται μεταξύ του εγγυητή και του δανειστή, χωρίς τη σύμπραξη ή τη συναίνεση του πρωτοφειλέτη. Ο εγγυητής είναι υποχρεωμένος να δώσει ό,τι θα έδινε ο οφειλέτης.

Εγγύηση μπορεί να δοθεί και για μελλοντική ή υπό αίρεση οφειλή. Ετσι η εγγύηση γίνεται ενεργός αφότου γεννηθεί η κυρία οφειλή ή εκπληρωθεί η αναβλητική ή διαλυτική αίρεση.

Η εγγύηση προϋποθέτει έγκυρη κυρία οφειλή, είναι όμως ισχυρή και η εγγύηση για οφειλή που συνομολογήθηκε από πρόσωπο ανίκανο ή περιορισμένης ικανότητας, αν ο εγγυητής γνώριζε την ανικανότητά του.

Η εγγύηση έχει πάντοτε παρεπόμενο χαρακτήρα που εκδηλώνεται όχι μόνο από την έννοιά της αλλά και από την όλη λειτουργία της σύμβασης της εγγύησης όπως η ευθύνη του εγγυητή (άρθρο 851 επ. Α.Κ.), οι ενστάσεις και τα δικαιώματά του (άρθρα 853, 855 επ., 862 - 868 Α.Κ.), κ.λ.π.

Μετά το θάνατο του εγγυητή, η εγγύηση παραμένει ακέραιη με τους όρους που δόθηκε και δεν επέρχεται απόσβεσή της, εκτός και αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία.

Οι κληρονόμοι του εγγυητή ευθύνονται ανάλογα με την κληρονομική μερίδα τους και με τη δική τους περιουσία, εκτός και αν αποποιήθηκαν την κληρονομία, οπότε δεν ευθύνονται.

Στην περίπτωση όμως που αποδέχθηκαν την κληρονομία με το «ευεργέτημα της απογραφής», ευθύνονται μέχρι το ενεργητικό της.

ΙΙ. ΔΙΚΑΙΩΜΑ «ΔΙΖΗΣΗΣ»

Ο εγγυητής μπορεί να προτείνει κατά του δανειστή την ένσταση της «δίζησης», δηλαδή έχει το δικαίωμα να αρνηθεί την καταβολή της οφειλής, έως ότου ο δανειστής επιχειρήσει αναγκαστική εκτέλεση εναντίον του πρωτοφειλέτη και αυτή δεν φέρει αποτέλεσμα (άρθρο 855 Α.Κ.).

Σε περίπτωση εγγύησης που δόθηκε για χρηματική οφειλή, η αναγκαστική εκτέλεση που αναφέρεται πιο πάνω, πρέπει να επιχειρηθεί στα κινητά πράγματα του πρωτοφειλέτη. Επίσης αν ο δανειστής έχει δικαίωμα ενεχύρου (συμβατικού ή νόμιμου, πριν ή μετά από την εγγύηση) σε κινητά πράγματα του πρωτοφειλέτη, πρέπει να επιχειρήσει εκτέλεση και σ' αυτά (άρθρο 856 Α.Κ.).

Οι παραπάνω διατάξεις (855 και 856 Α.Κ.) είναι ενδοτικού δικαίου. Αυτό σημαίνει ότι μπορούν να τροποποιούνται με συμφωνία των μερών (δανειστή και πρωτοφειλέτη) προς το αυστηρότερο ή το επιεικέστερο για τον εγγυητή.

Αποκλείεται ρητά η ένσταση της «δίζησης» (άρθρο 857 Α.Κ.):

α) αν ο εγγυητής παραιτήθηκε απ' αυτήν και ιδίως αν εγγυήθηκε ως πρωτοφειλέτης,

β) αν η δώση του πρωτοφειλέτη είναι σημαντικά δύσκολη, λόγω μεταβολής της κατοικίας ή διαμονής του μετά τη συνομολόγηση της εγγύησης,

γ) αν ο πρωτοφειλέτης πτώχευσε και ο δανειστής δεν έχει ενέχυρο σε πράγμα του, και

δ) αν είναι φανερό ότι η αναγκαστική εκτέλεση εναντίον τρυ πρωτοφειλέτη θα απέβαινε άκαρπη.

III. ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΤΗΣ ΕΓΓΥΗΣΗΣ

Επέρχεται με τους γενικούς αποσβεστικούς λόγους των ενοχών αλλά και με μερικούς άλλους ειδικούς.

1. Γενικοί λόγοι: Καταβολή, συμψηφισμός, ανανέωση, πλήρωση διαλυτικής αίρεσης ή προθεσμίας, αντίθετη συμφωνία, κ.λ.π.

2. Ειδικοί λόγοι: α) Ο εγγυητής ελευθερώνεται, εφόσον από πταίσμα (δηλαδή δόλο ή αμέλεια – βαριά ή ελαφριά) του δανειστή δεν ήταν δυνατή η ικανοποίησή του από τον οφειλέτη, π.χ. αμέλεια του δανειστή να στραφεί εναντίον του πρωτοφειλέτη για την είσπραξη της απαίτησής του, με αποτέλεσμα να γίνει αναξιόχρεος (άρθρο 862 Α.Κ.).

β) Ο εγγυητής ελευθερώνεται, εφόσον ο δανειστής παραιτήθηκε από ασφάλειες που υπήρχαν αποκλειστικά για την απαίτησή του, για την οποία είχε δοθεί η εγγύηση, με αποτέλεσμα να ζημιωθεί ο εγγυητής, εκτός αν υπήρχε αντίθετη συμφωνία (διάταξη ενδοτικού δικαίου).

γ) Όταν αποσβεστεί η κυρία οφειλή, ελευθερώνεται ο εγγυητής, εκτός αν η απόσβεση επήλθε από δικό του πταίσμα (άρθρο 864 Α.Κ.).

δ) Αν επήλθε σύγχυση κυρίας οφειλής και εγγύησης στο ίδιο πρόσωπο, τα δικαιώματα του δανειστή δεν παραβάλλονται (άρθρο 865 ΑΚ).

IV. ΠΑΡΟΧΗ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Για να δώσει εγγύηση μια ΑΕ πρέπει να υπάρχουν μεταξύ των άλλων και οι εξής προϋποθέσεις:

1) Να προβλέπεται κάτι τέτοιο άμεσα ή έμμεσα από το καταστατικό.

2) Να ληφθεί απόφαση του Δ.Σ. της εταιρίας στην οποία να διαπιστώνεται ότι η εγγύηση παρέχεται για σκοπό που συνάπτεται με τις επιδιώξεις της προς εγγύηση Α.Ε..

3) Να δίνεται ρητή εντολή για την υπογραφή της σύμβασης εγγύησης.

V. ΠΑΡΟΧΗ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Για τη χρηματοδότηση των διαφόρων κλάδων οικονομικής δραστηριότητας, το Ελληνικό Δημόσιο παρέχει την εγγύησή του στις εμπορικές Τράπεζες. Εγγυάται, επίσης, χρηματοδοτήσεις που κάνουν οι εμπορικές τράπεζες σε Δημόσιους

Οργανισμούς και Επιχειρήσεις ή και Ασφαλιστικά Ταμεία.

Η εγγύηση αυτή μπορεί να καλύπτει μέρος ή και ολόκληρο το ποσόν της χρηματοδότησης και παρέχεται πάντα με Υπουργική απόφαση, στην οποία καθορίζονται, μεταξύ των άλλων, οι όροι και προϋποθέσεις παροχής της καθώς και η έκτασή της.

Με την ίδια απόφαση ή και με μεταγενέστερη καθορίζεται, επίσης, η διαδικασία κατάπτωσης και είσπραξης της κρατικής εγγύησης.

Πιο κάτω, στο Τέταρτο Κεφάλαιο, αναπτύσσεται η διαδικασία αυτή για δάνεια προς τη βιοτεχνία, με βάση την Α.Ν.Ε. 197/11/3-4-78 όπως ισχύει σήμερα, επειδή ο κλάδος αυτός της οικονομικής δραστηριότητας συναντάται συχνότερα στα εργασιακά καθήκοντα.

B. Ενέχυρο

I. ΕΝΝΟΙΑ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΡΩΝ

Ενέχυρο είναι εμπράγματο δικαίωμα σε ξένο κινητό πράγμα για την εξασφάλιση απαίτησης του δανειστή με την προνομιακή ικανοποίησή του από το πράγμα.

Διακρίνεται σε: α) ενέχυρο επί πράγματος (π.χ. επί εμπορευμάτων, συναλλαγματικών, φορτωτικών κ.λ.π.) και

β) ενέχυρο επί δικαιώματος, δηλαδή επί ασωμάτων αντικειμένων (π.χ. ενεχυρίαση απαίτησης).

Το ενέχυρο είναι παρεπόμενο δικαίωμα γιατί υπάρχει υπέρ ορισμένης έγκυρης απαίτησης που την ασφαρίζει σ' όλη την έκτασή της, δηλαδή κατά κεφάλαιο, τόκους, έξοδα κ.λ.π. Η απαίτηση: α) πρέπει να είναι έγκυρη γιατί διαφορετικά δεν υπάρχει ενέχυρο, β) δυνατό να είναι κατά τρίτου και γ) μπορεί να είναι μελλοντική ή υπό αίρεση.

Στο ίδιο πράγμα μπορεί να συσταθεί ενέχυρο για εξασφάλιση περισσότερων απαιτήσεων του δανειστή.

Το ενέχυρο αποθλέπει στην εκποίηση του πράγματος για να ικανοποιηθεί προνομιακά ο ενεχυρούχος δανειστής.

Το κύρος των ενεχύρων υπέρ της τραπεζής δεν θίγεται και αν ακόμη αυτά συστήθηκαν μέσα στην ύποπτη περίοδο της πτώχευσης.

II. ΑΔΙΑΙΡΕΤΟ ΕΝΕΧΥΡΟ

Σημαίνει ότι η ενεχυρική ευθύνη δεν μπορεί να διαιρεθεί στα περισσότερα πράγματα πάνω στα οποία συστήθηκε το ενέχυρο και κάθε πράγμα εξακολουθεί να είναι υπέγγυο για την ολοσχερή εξόφληση της ασφαλιζόμενης απαίτησης και δεν ελευθερώνεται σε περίπτωση μερικής εξόφλησής της. Με την αρχή αυτή:

1) Το ενέχυρο ευθύνεται στο ακέραιο για κάθε υπόλοιπο της οφειλής και ασφαρίζει εκτός από το κεφάλαιο, τους οφειλόμενους τόκους (συμβατικούς και υπερημερίας ή νόμιμους) και τα τυχόν έξοδα. Δηλαδή ασφαρίζει την απαίτηση σε όλη την έκτασή της.

2) Αν το ενέχυρο διαιρεθεί σε μέρη, κάθε μέρος είναι υπέγγυο για ολόκληρο το χρέος.

III. ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΝΕΧΥΡΟΥ

Για να συσταθεί ενέχυρο απαιτείται:

- ο ενεχυριαστής να είναι κύριος του πράγματος,
- συμφωνία (εμπράγματη σύμβαση), με έγγραφο συμβολαιογραφικό ή ιδιωτικό αλλά να έχει βεβαία χρονολογία, στην οποία να προσδιορίζεται η απαίτηση (ενοχική σχέση) καθώς και να περιγράφεται με κάθε λεπτομέρεια το ενεχυραζόμενο πράγμα (αρχή της ειδικότητας) και
- (πραγματική) παράδοση του πράγματος είτε στην κατοχή του δανειστή είτε στην κατοχή τρίτου (αρχή της δημοσιότητας).

Σε μερικές περιπτώσεις όμως δεν γίνεται παράδοση του πράγματος (πλασματικό ενέχυρο), δηλαδή συστήνεται ενέχυρο με μόνη τη συμφωνία όπως π.χ. στην ενεχυρίαση πραγμάτων με τίτλους Π.Α.Ε.Γ.Α.Ε. Στην περίπτωση αυτή οπισθογράφεται το ενεχυρόγραφο (τίτλος) σε διαταγή της δανείστριας τράπεζας και μεταγράφεται η οπισθογράφηση του τίτλου στο βιβλίο μεταγραφών της Π.Α.Ε.Γ.Α.Ε..

IV. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΕΝΕΧΥΡΟΥ

α) ενέχυρο σε πράγμα:

- εμπορεύματα (π.χ. στα «χέρια» της τράπεζας, τρίτου με αποδείξεις Ψυγείων, με τίτλους Γενικών Αποθηκών, κ.λ.π.),
- συναλλαγματικές, μετοχές, ομολογίες, τραπεζικά ομόλογα, έντοκα γραμμάτια Δημοσίου, μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, καταθέσεις, κ.λ.π.

Στο ενέχυρο μετοχών εταιρίας ο ενεχυρούχος δανειστής, κατά τη διάρκεια του ενεχύρου, έχει δικαίωμα να μετέχει στις συνελεύσεις της εταιρίας και να ψηφίζει, αν έχει συμφωνηθεί. Διαφορετικά δεν μπορεί να ψηφίζει και αν ακόμη κατέχει τις μετοχές λόγω ενεχύρου. Πάντως η σύμβαση ενεχυρίασης πρέπει να κοινοποιείται, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με δικαστικό επιμελητή στην εκδότη των ενεχυριασμένων μετοχών εταιρία (λήψη βεβαίας χρονολογίας).

β) Ενέχυρο σε δικαίωμα, δηλαδή σε ασώματο αντικείμενο. Το δικαίωμα που θα ενεχυριαστεί πρέπει να είναι δεκτικό μεταβίβασης και αποτιμητό σε χρήμα (π.χ. ενεχυρίαση απαίτησης). Η σύμβαση για τη σύσταση του ενεχύρου απαιτείται να γίνει με έγγραφο συμβολαιογραφικό ή ιδιωτικό, που πρέπει να έχει βεβαία χρονολογία. Στο έγγραφο αυτό πρέπει να προσδιορίζεται και η ασφαλιζόμενη και η ενεχυριαζόμενη απαίτηση.

V. ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΝΕΧΥΡΟ

Σύμφωνα με τις διατάξεις 35 και 36 του Ν.Δ. 17/7 - 13/8/1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών», αν η πιστώτρια εταιρία (τράπεζα) ενεχυριάζει κινητό πράγμα ή απαίτηση: α) λόγω δανείου είτε απλού είτε με ανοικτό λογαριασμό, β) λόγω εξασφάλισης προγενέστερης απαίτησής της, απαιτείται σύμβαση ενεχυρίασης και παράδοση του (ενεχυριαζομένου) πράγματος. Η σύμβαση καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό ή ιδιωτικό έγγραφο. Αν αντικείμενο της ενεχυρίασης είναι απαίτηση, η πιστώτρια εταιρία έχει δικαίωμα να εισπράξει μόνη την απαίτηση.

Η εκποίηση ενεχύρου που έχει συσταθεί υπέρ τράπεζας και ασφαρίζει πίστωση με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό γίνεται σύμφωνα με αυτά που ορίζονται στα άρθρα 40 και επ. του παραπάνω Ν.Δ. ως εξής:

Αν η πίστωση με ανοικτό λογαριασμό έγινε απαιτητή, η τράπεζα ως ενεχυριούχος δανείστρια έχει δικαίωμα να προχωρήσει σε αναγκαστική εκτέλεση. Αυτή αρχίζει με την επίδοση επιταγής προς πληρωμή. Η επιταγή που πρέπει να περιέχει σύντομη μνεία του οφειλομένου ποσού, επιδίδεται και στον οφειλέτη και στον ενεχυριστή αν είναι τρίτος. Κάτω από την επιταγή η τράπεζα σημειώνει απόσπασμα των βιβλίων της με την κίνηση του λογαριασμού και το χρεωστικό υπόλοιπό του. Ο οφειλέτης μπορεί να αμφισβητήσει το λογαριασμό, αλλά η αμφισβήτηση αυτή δεν αναστέλλει την εκτέλεση, ούτε ακυρώνει την κατακύρωση.

Αν αντικείμενο της ενεχυρίασης είναι ανώνυμα χρεόγραφα διαπραγματεύσιμα στο χρηματιστήριο αξιών, εκποιούνται χρηματιστηριακώς.

Για κάθε άλλο ενεχυριασμένο πράγμα ο αναγκαστικός πλειστηριασμός γίνεται την πρώτη Τετάρτη, μετά την πάροδο οκτώ ημερών από την ημερομηνία επίδοσης της επιταγής προς πληρωμή ενώπιον του συμβολαιογράφου που ορίζεται στην επιταγή από την επισπεύδουσα τράπεζα, χωρίς να μεσολαθήσει κατάσχεση.

Η δημοσίευση του πλειστηριασμού γίνεται σε εφημερίδα μεγάλης κυκλοφορίας με φροντίδα του συμβολαιογράφου και περιέχει τον τόπο και χρόνο της εκποίησης καθώς και σύντομη περιγραφή των πραγμάτων που θα εκποιηθούν. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για πλειστηριασμό κινητών.

Αν απειλείται φθορά (ολική ή μερική) ή σοβαρή υποτίμηση των ενεχυριασμένων πραγμάτων, η τράπεζα (πιστώτρια) μπορεί μετά από άδεια του δικαστηρίου να τα εκποιήσει, χωρίς επίδοση επιταγής και πλειστηριασμό.

VI. ΕΝΕΧΥΡΟ ΜΕ ΤΙΤΛΟΥΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΠΟΘΗΚΩΝ (Π.Α.Ε.Γ.Α.Ε.)

■ *Περιεχόμενο του τίτλου:* α) Αποθετήριο και β) Ενεχυρόγραφο

Οπισθογράφιση - Μεταγραφή τίτλου:

α) οπισθογράφιση του ενεχυρογράφου σε διαταγή του δανειστή (π.χ. τράπεζας). Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση οπισθογράφισης και του αποθετηρίου στον κομιστή του ενεχυρογράφου (δηλαδή στο δανειστή) ακόμη και «εν λευκώ», το δικαίωμα του ενεχύρου εξαφανίζεται, αφού κύριος του εμπορεύματος γίνεται πια ο δανειστής. Επίσης δημιουργούνται και οι ακόλουθοι κίνδυνοι και υποχρεώσεις:

□ η συντήρηση και φροντίδα του πράγματος βαρύνει τη δανείστρια τράπεζα,
□ η πλειστηρίαση του πράγματος αποκλείει εκ των πραγμάτων τη συμμετοχή της δανείστριας τράπεζας στον πλειστηριασμό για να αποκτήσει τούτο ή να ανεβάσει την τιμή του, αφού στα χαρτιά φαίνεται ότι το πλειστηριαζόμενο πράγμα είναι δικό της,

□ αν με το προϊόν της αναγκαστικής εκποίησης του πράγματος δεν καλυφθούν οι δασμοί, φόροι και τα δικαιώματα της Π.Α.Ε.Γ.Α.Ε., για το απομένον υπόλοιπο υπόχρεη είναι η δανείστρια τράπεζα,

□ αν η αποταμίευση λήξει και δεν γίνει εμπρόθεσμα η παράτασή της ή απορριφθεί αυτή από το (αρμόδιο) Τελωνείο, τα πράγματα κηρύσσονται αζήτητα και περιέρχονται σε ειδικό νομικό καθεστώς (ακύρωση τίτλου αποθήκευσης, απώλεια δικαιωμάτων της δανείστριας τράπεζας, πλειστηρίαση κ.λ.π.).

Οι ίδιοι και μεγαλύτεροι ακόμη κίνδυνοι και υποχρεώσεις δημιουργούνται στην περίπτωση απόθεσης υποκειμένων σε δασμούς και φόρους ενεχύρων πραγμάτων με τίτλους Γενικών Αποθηκών.

β) μεταγραφή της οπισθογράφισης του τίτλου (ενεχυρογράφου) – απόκτηση

βεβαίας χρονολογίας (αμάχτο τεκμήριο). Η οπισθογράφηση του τίτλου μεταγράφεται στο βιβλίο μεταγραφών της Π.Α.Ε.Γ.Α.Ε.

■ **Πλεονεκτήματα τίτλου:**

Απαγορεύεται η (αναγκαστική ή συντηρητική) κατάσχεση και η διεκδίκηση:

- των αποταμιευμένων εμπορευμάτων ή προϊόντων,
- του πλειστηριάσματος, σε περίπτωση εκποίησης τους,
- της ασφαλιστικής αποζημίωσης, σε περίπτωση ζημιάς τους (π.χ. πυρκαγιάς).

Πλειστηριασμός - Προνόμια:

- έκδοση προγράμματος, δημοσίευση, τοιχοκόλληση.
- Διενέργεια πλειστηριασμού ενώπιον Ειρηνοδίκη του τόπου όπου βρίσκεται το κατάστημα της Π.Α.Ε.Γ.Α.Ε. ως υπάλληλου του πλειστηριασμού και διαχειριστή γενικής αποθήκης,
- ημέρα πλειστηριασμού (εργάσιμη ημέρα).
- Δεν επιτρέπεται αναστολή ή αναβολή του πλειστηριασμού από το δικαστήριο (με ασφαλιστικά μέτρα) ούτε και ακύρωση του πλειστηριασμού που διενεργήθηκε. Αρμόδιος μόνο ο Ειρηνοδίκης ως υπάλληλος του πλειστηριασμού,
- διανομή πλειστηριάσματος μετά την αφαίρεση των εξόδων του πλειστηριασμού και τυχόν δικαιωμάτων της Π.Α.Ε.Γ.Α.Ε.
- Ενέργειες του δανειστή για την είσπραξη του πλειστηριάσματος (επιστολή στις Γενικές Αποθήκες για το ύψος της απαίτησής του κ.λ.π.).

■ **Αυτοδικαία ακύρωση του τίτλου μετά παρέλευση πενταετίας από την έκδοσή του, οπότε παραγράφονται τα δικαιώματα του κομιστή του τίτλου (δηλαδή του δανειστή).** Το γεγονός αυτό δεν πρέπει να οδηγεί τη δανείστρια τράπεζα στην εγκατάλειψή του, αλλά αντίθετα πρέπει να δίνει γραπτή εντολή στην Π.Α.Ε.Γ.Α.Ε. να πλειστηριάσει τα ενεχυριασμένα πράγματα με την υποχρέωση να επιστρέψει το καθαρό προϊόν του πλειστηριάσματος, αν θα επιδικαζόταν υπέρ άλλου δικαιούχου.

- Παραγραφή ασφαλιστικής αποζημίωσης από ζημιά (3 χρόνια από το τέλος του χρόνου μέσα στο οποίο γεννήθηκε η αξίωση).

VII. ΕΝΕΧΥΡΟ ΜΕ ΤΙΤΛΟΥΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΖΩΝΗΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

ΛΙΜΕΝΑ ΠΕΙΡΑΙΑ

Σύμφωνα με το νόμο, για τα πράγματα τα οποία αποθέτονται στην Ε.Ζ. του Ο.Λ.Π. εκδίδεται δελτίο αποθήκευσης στο όνομα αυτού που τα εισήγαγε. Τα πράγματα λοιπόν αυτά, που είναι υποκείμενα και προορίζονται για επανεξαγωγή, μπορούν να ενεχυριαστούν με συνήθη σύμβαση ενεχυρίασης κινητών πραγμάτων.

Απαγορεύεται χωρίς καμιά εξαίρεση η συντηρητική ή αναγκαστική κατάσχεση των πραγμάτων αυτών στα χέρια του Ο.Λ.Π., ως τρίτου, αν φυλάσσονται στην ελεύθερη ζώνη του.

Αυτά εκποιούνται με συναίνεση του κυρίου τους ή με δημοπρασία μέσω συμβολαιογράφου ή με αναγκαστικό πλειστηριασμό από τον ενεχυρούχο δανειστή (τράπεζα), σύμφωνα με τη διαδικασία του Ν.Δ. 17/7-13/8/1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών». Σε όλες πάντως τις προαναφερόμενες περιπτώσεις εκποίησης τους, ο αγοραστής ή ο πλειοδότης βαρύνεται με τα οφειλόμενα δικαιώματα αποταμίευσης προς τον Ο.Λ.Π. (φύλακτρα - αποθηκευτικά) και με την πληρωμή των αναλογούντων δασμών και φόρων.

VIII. ΕΚΧΩΡΗΣΗ (ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ)

Προϋποθέσεις:

α) σύμβαση μεταξύ παλιού (εκχωρητή) και νέου (εκδοχέα) δανειστή στην οποία δεν απαιτείται να συμπράξει και ο εκχωρούμενος οφειλέτης. Με την ίδια σύμβαση μπορεί να γίνει μεταβίβαση περισσότερων απαιτήσεων που υπάρχουν ή πρόκειται να γεννηθούν στο μέλλον,

β) αυτοτελής απαίτηση και όχι παρεπομένη επειδή αυτή εκχωρείται μαζί με την κυρία απαίτηση,

γ) εκχωρητό απαίτησης. Κατά κανόνα κάθε απαίτηση εφόσον είναι αυτοτελής είναι εκχωρητή. Ανεκχώρητες απαιτήσεις είναι αυτές που δεν κατάσχονται (ακατάσχετες απαιτήσεις) όπως λ.χ. μισθοί, συντάξεις. Επίσης απαιτήσεις κατά του Δημοσίου είναι ανεκχώρητες, εκτός και αν η εκχώρηση γίνεται προς την τράπεζα,

δ) αναγγελία, δηλαδή γνωστοποίηση της σύμβασης που υπογράφηκε μεταξύ εκχωρητή και εκδοχέα (π.χ. τράπεζας) στον εκχωρούμενο οφειλέτη με δικαστικό επιμελητή. Για τις αναγγελίες εκχωρημένων απαιτήσεων κατά του Δημοσίου ακολουθείται ειδική διαδικασία ως προς τις κοινοποιήσεις.

Αποτελέσματα της αναγγελίας (κοινοποίησης):

■ επί διαδοχικών εκχωρήσεων της αυτής απαίτησης σε διάφορα πρόσωπα από τον ίδιο εκχωρητή, δικαιούχος της απαίτησης είναι εκείνος που πρώτος ανήγγειλε την εκχώρηση, έστω και αν προηγούνται χρονικά άλλες εκχωρήσεις, οι οποίες όμως δεν έχουν αναγγελθεί (κοινοποιηθεί),

■ από την επίδοση της σύμβασης θεωρείται ότι ο δανειστής, ως εκδοχέας, νέμεται νόμιμα την απαίτηση.

IX. Η ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Εννοια - τυπικά στοιχεία

Η συναλλαγματική είναι έγγραφο που συντάσσεται σύμφωνα με ορισμένες νόμιμες διατυπώσεις και περιέχει διαταγή πληρωμής ορισμένου χρηματικού ποσού σε ορισμένο τόπο και χρόνο. Όταν δηλαδή, η συναλλαγματική παραδοθεί από τον εκδότη στο δικαιούχο, δίνει σ' αυτόν ή σε όποιον θα ήθελε να καθορίσει μετά, εκτός και αν η συναλλαγματική φέρει τη ρήτρα «όχι σε διαταγή» το δικαίωμα ν' αξιώσει, σε ορισμένη ημερομηνία, την πληρωμή ορισμένου ποσού από τον πληρωτή.

Η συναλλαγματική, όπως όλα τα αναιτιώδη αξιόγραφα, για να είναι έγκυρη και να δημιουργεί ενόχλη πρέπει να αναγράφονται στο κείμενό της ορισμένες λέξεις ή φράσεις που αποτελούν τα τυπικά στοιχεία και είναι:

- ☐ η ονομασία «συναλλαγματική»,
- ☐ η απλή και καθαρή εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού,
- ☐ το όνομα του πληρωτή, δηλαδή εκείνου που οφείλει να πληρώσει,
- ☐ το όνομα του λήπτη, δηλαδή εκείνου στον οποίο ή σε διαταγή του οποίου θα γίνει η πληρωμή,
- ☐ η χρονολογία έκδοσης,
- ☐ η υπογραφή του εκδότη,
- ☐ η λήξη και
- ☐ ο τόπος πληρωμής και έκδοσης.

Πέρα όμως από τα στοιχεία αυτά που θέτει ο νόμος για την εγκυρότητα της

συναλλαγματικής, πρέπει να συντρέχει και η νόμιμη χαρτοσήμανση του εγγράφου (της συναλλαγματικής).

Αν δεν είναι σημειωμένο κάποιο από τα παραπάνω στοιχεία (ιδιαίτερα κάποιο από τα πέντε πρώτα) ή δεν έχει χαρτοσημανθεί νόμιμα η συναλλαγματική, είναι άκυρη ως συναλλαγματική και κατά συνέπεια δεν μπορεί να επιδικαστεί. Σύμφωνα όμως με το νόμο και με ορισμένες προϋποθέσεις ισχύει ως χρεωστικό ομόλογο σε διαταγή, αφηρημένης υπόσχεσης ή αναγνώρισης χρέους, και με τον τρόπο αυτό είναι δυνατή η επιδίκασή της. Η μετατροπή δηλαδή σε ομόλογο δίνει τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί για απόδειξη της υποκείμενης συμβατικής σχέσης, η οποία είναι διαφορετική από αυτήν της συναλλαγματικής.

Η λέξη «συναλλαγματική» πρέπει να αναφέρεται στον τίτλο της συναλλαγματικής και να εκφράζεται στη γλώσσα που συντάσσεται και το περιεχόμενο του τίτλου. Δεν επιτρέπεται αντικατάσταση της λέξης «συναλλαγματική» με άλλη, επί ποινή ακυρότητας του τίτλου.

Η εντολή πληρωμής ορισμένου χρηματικού ποσού πρέπει να είναι απλή και καθαρή και να μη συνοδεύεται από κάποιο όρο ή επιφύλαξη. Επίσης η συναλλαγματική δεν πρέπει να έχει ως αντικείμενο καταβολής κάποια ποσότητα πράγματος αντί για χρηματικό ποσό. Στην περίπτωση αυτή η συναλλαγματική είναι άκυρη.

Η συναλλαγματική πρέπει να περιέχει το όνομα εκείνου που οφείλει να πληρώσει, δηλαδή του πληρωτή. Βέβαια ο πληρωτής αναλαμβάνει μια τέτοια υποχρέωση μόνο όταν αποδεχθεί την πληρωμή.

Η συναλλαγματική πρέπει να γράφει το όνομα του λήπτη. Στην πράξη λήπτης και εκδότης είναι συνήθως το ίδιο πρόσωπο και εκφράζεται στον τίτλο με τη φράση «... σε διαταγή εμού του ιδίου».

Η χρονολογία έκδοσης είναι απαραίτητη για την εγκυρότητα της συναλλαγματικής για τους εξής κυρίως λόγους:

□ κρίνεται η ικανότητα του εκδότη για ανάληψη υποχρεώσεων από τη συναλλαγματική (π.χ. αν ο εκδότης πτωχεύσει και συνεχίζει να υπογράφει συναλλαγματικές, αυτές είναι άκυρες γιατί χάνει την ικανότητα αυτή) και

□ καθορίζεται η λήξη της, όταν πρόκειται για συναλλαγματική με προθεσμία από την έκδοση ή την όψη.

Η υπογραφή του εκδότη πρέπει να είναι απαραίτητα χειρόγραφη, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα στοιχεία του τίτλου που μπορεί να είναι απεικονισμένα με μηχανικά ή τυπογραφικά μέσα.

Η ημερομηνία λήξης είναι βέβαια ένα από τα στοιχεία εγκυρότητάς της, όχι όμως και απαραίτητο, γιατί αν δεν αναφέρεται η ημερομηνία λήξης, η συναλλαγματική θεωρείται «πληρωτέα εν όψει».

Η λήξη της συναλλαγματικής είναι δυνατό να εκφραστεί και με ένα από τους ακόλουθους τρόπους:

- με «εν όψει εμφάνιση»,
- μετά από προθεσμία από την «εν όψει εμφάνιση»,
- μετά από προθεσμία από τη χρονολογία έκδοσης,
- με ρητή ημερομηνία λήξης.

Η ημερομηνία λήξης της συναλλαγματικής δεν είναι απαραίτητη να είναι η ίδια με την ημερομηνία πληρωμής της, π.χ. η ημερομηνία λήξης μιας συναλλαγματικής συμπίπτει με Κυριακή· η πληρωμή της θα γίνει, κατά ρητή διάταξη του νόμου, την πρώτη επόμενη εργάσιμη ημέρα.

Ο τόπος πληρωμής πρέπει να αναγράφεται στο έγγραφο. Σε περίπτωση όμως που δεν σημειώνεται, τότε κατά ρητή διάταξη του νόμου, ως τόπος πληρωμής και συγχρόνως ως τόπος κατοικίας του πληρωτή θεωρείται εκείνος που είναι

σημειωμένος παραπλεύρως του ονόματός του. Αν και εκεί δεν σημειώνεται τόπος, τότε η συναλλαγματική είναι άκυρη.

Επίσης και ο τόπος έκδοσης της συναλλαγματικής πρέπει να αναγράφεται. Η παράλειψη όμως του στοιχείου αυτού θεραπεύεται με ρητή διάταξη του νόμου, σύμφωνα με την οποία τόπος έκδοσης της συναλλαγματικής, σε περίπτωση που δεν σημειώνεται, θεωρείται αυτός που είναι γραμμένος παραπλεύρως του ονόματος του εκδότη.

Η Τριτεγγύηση

Τρίτο πρόσωπο (τριτεγγυητής) αναλαμβάνει την ευθύνη απέναντι στον κομιστή της συναλλαγματικής ότι αυτή θα πληρωθεί στη λήξη της (για ολόκληρο ή μέρος του ποσού της). Δίπλα στη λέξη «τριτεγγύηση» πρέπει να σημειώνεται για λογαριασμό τίνος δίδεται. Αν δεν αναγράφεται, τότε η τριτεγγύηση θεωρείται ότι δόθηκε υπέρ του εκδότη.

Η Οπισθογράφηση ως (αυτοτελής) τρόπος μεταβίβασης της συναλλαγματικής

Η συναλλαγματική μεταβιβάζεται με οπισθογράφηση και παράδοση, εκτός και αν έχει τεθεί η ρήτρα «όχι σε διαταγή» ή άλλη ισοδύναμη φράση. Επίσης, συναλλαγματική που δεν έχει εκδοθεί «σε διαταγή», είναι δυνατόν να μεταβιβαστεί. Η οπισθογράφηση της συναλλαγματικής μεταβιβάζει όλα τα δικαιώματα και πλεονεκτήματα που απορρέουν απ' αυτήν.

Η οπισθογράφηση από την οποία δεν λείπει η μεταβιβαστική ενέργεια, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως παράγωγος τρόπος για την απόκτηση δικαιωμάτων, αλλά ως πρωτότυπος. Ο κάτοχος της συναλλαγματικής που την απέκτησε με οπισθογράφηση θεωρείται νόμιμος κομιστής, αν στηρίζει το δικαίωμά του σε αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων.

Διαμαρτύρηση της συναλλαγματικής - Αναγωγή

Σε περίπτωση που ο αποδέκτης δεν πληρώσει τη συναλλαγματική στη λήξη της, ο κομιστής έχει δικαίωμα να επιδιώξει την είσπραξη της απαίτησης στρεφόμενος εναντίον του αποδέκτη ή του εκδότη ή των οπισθογράφων ή των τριτεγγυητών, είτε χωριστά για τον καθένα είτε αθροιστικά για όλους μαζί, χωρίς να είναι υποχρεωμένος να τηρήσει τη σειρά που φέρονται ως υπόχρεοι στη συναλλαγματική (άρρυθμη ή αλματική αναγωγή).

Η επιδίωξη αυτή είσπραξης της απαίτησης, αν στρέφεται εναντίον του εκδότη, των οπισθογράφων και των τριτεγγυητών τους, ονομάζεται «αναγωγή». Αν στρέφεται εναντίον του αποδέκτη και του τριτεγγυητή του, λέγεται «κυρία (ευθεία) αγωγή».

Για την έγκυρη άσκηση της αναγωγής, πρέπει να υπάρχουν ορισμένες απαραίτητες ουσιαστικές προϋποθέσεις όπως π.χ. η άρνηση της αποδοχής ή της πληρωμής της συναλλαγματικής από τον αποδέκτη, η οποία βεβαιώνεται με δημόσιο (συμβολαιογραφικό) έγγραφο. Το έγγραφο αυτό ονομάζεται διαμαρτυρικό.

Η Παραγραφή αξιώσεων από συναλλαγματική

Αναφέρεται αναλυτικά πιο κάτω στο Πέμπτο Κεφάλαιο και στην παράγραφο Δ. Παραγραφή.

Γ. Υποθήκη

I. ΕΝΝΟΙΑ

Η υποθήκη είναι εμπράγματο δικαίωμα σε ξένο (ως προς το δανειστή) ακίνητο για την εξασφάλιση απαίτησης με την προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από το πράγμα.

Το δικαίωμα της υποθήκης είναι δικαίωμα παρεπόμενο επειδή υπάρχει υπέρ ορισμένης έγκυρης απαίτησης και δικαίωμα αδιαίρετο. Η υποθήκη μπορεί να αποκτηθεί και για μελλοντική ή υπό αίρεση απαίτηση.

Η εγγραφή της υποθήκης – σε αντίθεση με την προσημείωση – δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από την απαίτηση, γι' αυτό το ποσόν της υποθήκης είναι ίσο με το ποσόν της απαίτησης.

II. ΠΟΙΑ ΑΚΙΝΗΤΑ ΕΙΝΑΙ ΔΕΚΤΙΚΑ ΥΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ

Η απόκτηση υποθήκης είναι δυνατή μόνο σε ακίνητα που μπορούν να εκποιηθούν, δηλαδή:

- α) σε ιδιοκτησία ορόφου ή διαμερίσματος καθώς και σε κάθετη ιδιοκτησία,
- β) σε ιδανικό μερίδιο,
- γ) σε ψιλή κυριότητα,
- δ) σε επικαρπία που υπάρχει κατά το χρόνο υποθήκευσης και για όσο χρόνο διαρκεί αυτή,
- ε) σε μεταλλείο (μεταλλειοκτησία) που αποτελεί αυτοτελή κυριότητα εντελώς ξεχωριστή από την κυριότητα πάνω στο έδαφος - επιφάνεια. Η μεταλλειοκτησία έχει ως περιεχόμενο την εξουσία αναζήτησης, εξόρυξης και εκμετάλλευσης των μεταλλευμάτων,
- στ) σε πλοία και αεροσκάφη, ανεξάρτητα αν αυτά είναι κινητά,
- η) σε μηχανικές ή άλλες εγκαταστάσεις καθώς και στα λοιπά προσαυξήματα που έχουν συνδεθεί σταθερά και μόνιμα με το οικοδόμημα ή το έδαφός του (αν και είναι κινητά πράγματα, γράφεται υποθήκη σύμφωνα με το Ν. 4112/1929 «περί συστάσεως υποθήκης επί μηχανικών ή άλλων εγκαταστάσεων»).

III. ΤΙΤΛΟΙ ΠΟΥ ΧΟΡΗΓΟΥΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΥΠΟΘΗΚΗΣ

- α) ο νόμος,
- β) η (τελεσίδικη και εκτελεστή) δικαστική απόφαση που επιδικάζει χρηματική ή άλλη αποτιμητή σε χρήμα παροχή και
- γ) η ιδιωτική βούληση (απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο).

IV. ΕΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΘΗΚΗΣ

Αρχές που διέπουν την εγγραφή:

- α) *αρχή της δημοσιότητας* (μπορεί οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος να ερευνά τα βιβλία υποθηκών, να παίρνει πιστοποιητικά βαρών, διεκδικήσεων κ.λ.π.),
- β) *αρχή της ειδικότητας* (προσδιορίζεται επακριβώς το ακίνητο που έχει βάρος και η χρηματική ποσότητα που ασφαλίζεται με την υποθήκη) και

γ) αρχή της χρονικής προτεραιότητας (η προτεραιότητα μεταξύ των ενυποθηκών δανειστών κανονίζεται κατά τη χρονική τάξη εγγραφής της υποθήκης τους).

V. ΕΓΓΡΑΦΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ

Η εγγραφή της υποθήκης μετά την κατάσχεση δεν αντιτάσσεται κατά εκείνου που επέβαλε την κατάσχεση και των δανειστών που αναγγέθηκαν. Επομένως πρέπει να ελέγχεται το ακίνητο πριν την εγγραφή υποθήκης ή προσημείωσης ώστε, σε περίπτωση που έχει επιβληθεί κατάσχεση, να επιδιώκεται η άρση της.

VI. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

- διακόπτεται η παραγραφή της απαίτησης,
- στο ενυπόθηκο ακίνητο περιλαμβάνονται κάθε συστατικό και παράρτημά του όπως π.χ. οικοδομές, δένδρα κ.λ.π. (έκταση υποθήκης) και
- αν μετά την εγγραφή χώρησε μεταβίβαση, το ακίνητο μεταβιβάστηκε με το βάρος της υποθήκης.

VII. ΑΔΙΑΙΡΕΤΟ ΥΠΟΘΗΚΗΣ

Η υποθήκη ευθύνεται στο ακέραιο για κάθε υπόλοιπο της οφειλής που ασφαλίζει. Αν γράφηκε σε περισσότερα ακίνητα για την ίδια απαίτηση, καθένα απ' αυτά εξακολουθεί να είναι υπέγγυο για ολόκληρη την ασφαλιζόμενη απαίτηση μέχρι την ολοσχερή εξόφληση. Κατά συνέπεια δεν μπορεί να ελευθερωθεί κάποιο από τα ακίνητα αυτά σε περίπτωση μερικής εξόφλησης της απαίτησης.

Επίσης αν το ενυπόθηκο ακίνητο διαιρεθεί σε περισσότερα αυτοτελή μέρη, καθένα απ' αυτά είναι υπέγγυο για ολόκληρη την ασφαλιζόμενη απαίτηση. Δηλαδή η υποθήκη μετατρέπεται στην ουσία σε τόσες υποθήκες όσα τα ακίνητα που προήλθαν από τη διαίρεση του ενυποθήκου ακινήτου.

Αν η υποθήκη εξαληφθεί, τη σειρά (τάξη) αυτής παίρνει η αμέσως επόμενη υποθήκη κατά το χρόνο εγγραφής.

Δ. Προσημείωση

I. ΕΝΝΟΙΑ

Η προσημείωση είναι εγγραφή της υποθήκης υπό την αναβλητική αίρεση της τελεσίδικης επιδίκασης της απαίτησης και της τροπής της σε υποθήκη μέσα σε ορισμένη προθεσμία (ενενήντα ημέρες από την τελεσίδικη επιδίκαση της απαίτησης). Σύμφωνα με το άρθρο 1277 Α.Κ. η προσημείωση χορηγεί μόνο δικαίωμα προτίμησης για την απόκτηση υποθήκης.

Η εγγραφή της προσημείωσης γίνεται μόνο ύστερα από δικαστική απόφαση.

II. Η ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗ ΩΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ

Αν ο δανειστής αποδείξει (αρκεί και πιθανολόγηση των ισχυρισμών του) ότι υπάρχει άμεσος κίνδυνος για την απαίτησή του και επείγουσα ανάγκη εξασφάλισής της, μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο, με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, την εγγραφή προσημείωσης μεγαλύτερης από την απαίτησή του (περιθώριο ασφαλείας). Η εγγραφή της υποθήκης όμως – σε αντίθεση με την προσημείωση – δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από την απαίτηση, γι' αυτό και το ποσόν της υποθήκης είναι ίσο με το ποσόν της απαίτησης.

Είναι δυνατή η εγγραφή προσημείωσης με διαταγή πληρωμής που δεν έχει τελεσιδικήσει (άρθρο 724 § 1 Κ.Πολ.Δ.).

III. ΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΗΜΕΙΩΣΗΣ ΣΕ ΥΠΟΘΗΚΗ

α) πρέπει να γίνει μέσα σε ενενήντα ημέρες από την τελεσίδικη επιδίκαση της απαίτησης (αποσβεστική προθεσμία) και

β) η υποθήκη μετά τη μετατροπή παίρνει τη θέση που κατείχε η προσημείωση στη σειρά (τάξη) εγγραφής της.

Το κύρος των προσημειώσεων ή υποθηκών υπέρ τράπεζας δεν θίγεται και αν ακόμη γράφηκαν μέσα στην ύποπτη περίοδο της πτώχευσης.

Ε. Νόμος 4112/1929

«περί συστάσεως υποθήκης επί μηχανικών ή άλλων εγκαταστάσεων» (Ολόκληρο το κείμενο στο Εβδομο Κεφάλαιο):

■ Προϋπόθεση εφαρμογής των διατάξεων του νόμου αυτού είναι η παροχή υποθήκης μόνο από τον πρωτοφειλέτη ως κύριο του εργοστασίου και όχι από τρίτο.

■ Δικαίωμα της τράπεζας για την εγγραφή υποθήκης και στα μηχανήματα. Αυτά μόλις εμπεχθούν ή τοποθετηθούν μόνιμα στο εργοστάσιο δεν αποτελούν αντικείμενο χωριστών δικαιωμάτων (λ.χ. δεν ενεχυριάζονται).

■ Η υποθήκη δεν επεκτείνεται στα λοιπά κινητά πράγματα του εργοστασίου (π.χ. εργαλεία, έπιπλα γραφείου κ.λ.π.).

■ Απαγορεύεται πριν την ολοσχερή εξόφληση του δανείου η αφαίρεση, εκποίηση, εκμίσθωση ή παραχώρηση της εκμετάλλευσης των μηχανημάτων ή του εργοστασίου χωρίς την έγγραφη συναίνεση της τράπεζας. Η παραβίαση των απαγορεύσεων αυτών συνεπάγεται ακυρότητα της σχετικής δικαιοπραξίας και ποινική ευθύνη για τον οφειλέτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Α. Διαταγή πληρωμής

Ι. ΓΕΝΙΚΑ

Η έκδοση διαταγής πληρωμής οδηγεί χρονικά σε γρήγορη απόκτηση τίτλου εκτελεστού (άρθρο 904 Κ.Πολ.Δ.) για την ικανοποίηση του δικαιούχου της απαίτησης. Για το λόγο αυτό και εφόσον βέβαια υπάρχουν οι προϋποθέσεις, είναι προτιμότερο να επιδιώκεται η έκδοση διαταγής πληρωμής.

Η διαταγή πληρωμής δεν αποτελεί δικαστική απόφαση αλλά τίτλο εκτελεστό της απαίτησης και των εξόδων όπως προκύπτει από το άρθρο 631 του Κ.Πολ.Δ. και εκτελείται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της αναγκαστικής εκτέλεσης.

Η έκδοση διαταγής πληρωμής δεν αποκλείει την έγερση και συζήτηση της αγωγής.

Η διαταγή πληρωμής που δεν έχει τελεσιδικήσει μπορεί να εκτελεστεί. Αν όμως εξαφανιστεί ή μεταρρυθμιστεί και έχει γίνει ήδη αναγκαστική εκτέλεση, συνεπάγεται:

- την επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση και
- ευθύνη για αποζημίωση εκείνου υπέρ του οποίου έγινε η αναγκαστική εκτέλεση που συνίσταται, σύμφωνα με το νόμο, στο «αν αυτός γνώριζε ή από βαριά αμέλεια αγνοούσε τη μη ύπαρξη του δικαιώματος» για το οποίο έγινε η αναγκαστική εκτέλεση.

Τα ίδια ισχύουν και για την προσωρινά εκτελεστή απόφαση. Με βάση διαταγή πληρωμής χρηματικών απαιτήσεων, ο δανειστής μπορεί να ζητήσει την εγγραφή προσημείωσης υποθήκης καθώς και να επιβάλει συντηρητική κατάσχεση στα χέρια του οφειλέτη ή τρίτου για το ποσόν που ορίζεται με τη διαταγή πληρωμής, ότι πρέπει να καταβληθεί (άρθρο 724 § 1 Κ.Πολ.Δ.)

ΙΙ. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Μπορεί να ζητηθεί η έκδοση διαταγής πληρωμής μόνο για χρηματικές απαιτήσεις όπως λ.χ. από δάνειο, σύμβαση πίστωσης με ανοικτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό κ.λ.π. ή απαιτήσεις παροχής χρεογράφων όπως λ.χ. από ανώνυμες ομολογίες και τοκομερίδια ομολογιακών δανείων, από αποθετήρια, ενεχυρόγραφα, συναλλαγματικές και γραμμάτια σε διαταγή, κ.λ.π., εφόσον η απαίτηση και το οφειλόμενο ποσόν αποδεικνύονται με δημόσιο ή ιδιωτικό έγγραφο. Δεν είναι δυνατή η έκδοση διαταγής πληρωμής από απόσπασμα εμπορικών βιβλίων (Ε.Π. 440/1972 Ε.Ε.Ν. 40 333).

Δεν μπορεί να εκδοθεί διαταγή πληρωμής και αν εκδόθηκε είναι άκυρη:

- 1) αν η επίδοση της πρέπει να γίνει σε πρόσωπο που διαμένει στο εξωτερικό ή η διαμονή του είναι άγνωστη, και
- 2) αν η κληρονομική ιδιότητα του δικαιούχου ή του υποχρέου δεν βεβαιώνεται με κληρονομητήριο.

III. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Η διαταγή πληρωμής εκδίδεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου της απαίτησης. Η αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία του αρμοδίου δικαστηρίου (ειρηνοδικείου ή μονομελούς πρωτοδικείου, ανάλογα με το ύψος της απαίτησης) και συντάσσεται κάτω από αυτήν έκθεση. Στην αίτηση, που υπογράφει πληρεξούσιος δικηγόρος, πρέπει να επισυνάπτονται όλα τα έγγραφα από τα οποία προκύπτει το ποσόν της απαίτησης με τους τυχόν οφειλομένους τόκους.

Ο δικαστής αποφασίζει το γρηγορότερο σχετικά με την απαίτηση χωρίς να καλέσει τον οφειλέτη. Αν απορριφθεί η αίτηση, δεν χωρεί ένδικο μέσο (π.χ. ανακοπή ερημοδικίας, έφεση, αναίρεση). Μπορεί όμως να ασκηθεί αγωγή ή να υποβληθεί νέα αίτηση.

Ο οφειλέτης κατά του οποίου εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής έχει δικαίωμα να ασκήσει ανακοπή μέσα σε δέκα πέντε ημέρες από την επίδοσή της. Η άσκηση της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής. Το δικαστήριο όμως που εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής μπορεί να χορηγήσει αναστολή της εκτέλεσης με εγγύηση ή και χωρίς εγγύηση, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρα 686 επ. Κ.Πολ.Δ.), ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την ανακοπή.

Αν δεν έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα ανακοπή, εκείνος υπέρ του οποίου έχει εκδοθεί η διαταγή πληρωμής μπορεί να επιδώσει πάλι τη διαταγή πληρωμής στον οφειλέτη, ο οποίος έχει δικαίωμα να ασκήσει ανακοπή μέσα σε δέκα ημέρες από τη νέα επίδοση. Στην περίπτωση αυτή δεν χορηγείται η αναστολή εκτέλεσης που αναφέρθηκε παραπάνω. Αν περάσει άπρακτη και η προθεσμία που προαναφέρθηκε, η διαταγή πληρωμής καθίσταται τελεσίδικη και αποκτά δύναμη «δεδικασμένου» και είναι δυνατό να προσβληθεί μόνο με αναψηλάφηση.

IV. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΕΛΕΣΙΔΙΚΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

1) Οι τυχόν προσημειώσεις που έχουν εγγραφεί στην ακίνητη περιουσία του οφειλέτη κατά του οποίου στρέφεται η διαταγή πληρωμής πρέπει να τραπούν σε υποθήκες μέσα στην αποσβεστική προθεσμία των ενενήντα ημερών.

2) Μπορεί ο δικαιούχος της απαίτησης (π.χ. δανειστής) να εγγράψει απευθείας δικαστική υποθήκη σε τυχόν ακίνητη περιουσία του οφειλέτη, σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής.

V. ΔΙΑΚΟΠΗ Ή ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

Με την επίδοση της διαταγής πληρωμής διακόπτεται η παραγραφή της απαίτησης. Αντίθετα δεν διακόπτεται η παραγραφή με την κατάθεση της αίτησης για έκδοση της διαταγής πληρωμής όπως γίνεται με την έγερση και κοινοποίηση της αγωγής.

Αν ακυρωθεί η διαταγή πληρωμής, η παραγραφή θεωρείται ότι έχει ανασταλεί από την επίδοση της διαταγής πληρωμής ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την ανακοπή.

Επισημαίνεται ότι για να επιμηκυνθεί η θραχυπρόθεσμη παραγραφή (π.χ. η 3ετής παραγραφή απαίτησης κατά αποδέκτη συναλλαγματικής) δεν αρκεί μόνο η έκδοση διαταγής πληρωμής, αλλά απαιτείται και η επίδοσή της.

B. Αναγκαστική εκτέλεση - Πλειστηριασμός

I. ΤΙΤΛΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΤΟΙ

Αναγκαστική εκτέλεση μπορεί να γίνει μόνο βάσει εκτελεστού τίτλου.

Οι εκτελεστοί τίτλοι αναφέρονται περιοριστικά στον Κ.Πολ.Δ. και είναι:

- οι τελεσίδικες αποφάσεις καθώς και οι αποφάσεις κάθε ελληνικού δικαστηρίου που κηρύχθηκαν προσωρινά εκτελεστές (π.χ. για εμπορικές διαφορές, για απαιτήσεις από συναλλαγματικές, επιταγές κ.λ.π.),
- οι διαταγές πληρωμής που εκδίδουν έλληνες δικαστές,
- τα συμβολαιογραφικά έγγραφα (π.χ. τα υποθηκικά συμβόλαια),
- οι διαταγές και οι πράξεις που αναγνωρίζονται από το νόμο ως τίτλοι εκτελεστοί (π.χ. η έκθεση κατακύρωσης κατά του υπερθεματιστή για την καταβολή του πλειστηριάσματος),
- οι διαιτητικές αποφάσεις,
- οι αλλοδαποί τίτλοι που κηρύχθηκαν εκτελεστοί και
- τα πρακτικά των ελληνικών δικαστηρίων που περιέχουν συμβιβασμό ή προσδιορισμό δικαστικών εξόδων.

Με βάση τον εκτελεστό τίτλο κατά της ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας, μπορεί να γίνει αναγκαστική εκτέλεση και κατά των ομορρύθμων εταίρων.

Με βάση την προσωρινά εκτελεστή απόφαση ή τη διαταγή πληρωμής που δεν έχει ακόμη τελεσίδικησει μπορούμε να κατάσχουμε και στη συνέχεια να εκδώσουμε και κοινοποιήσουμε πρόγραμμα πλειστηριασμού (δηλαδή να «κρατάμε» τον πλειστηριασμό) αλλά όχι και να τον πραγματοποιήσουμε, για τους μεγάλους κινδύνους που εγκυμονεί. Πράγματι, αν εξαφανιστεί ή μεταρρυθμιστεί η προσωρινά εκτελεστή απόφαση ή διαταγή πληρωμής και έχει πραγματοποιηθεί ήδη ο πλειστηριασμός, τότε εκείνος υπέρ του οποίου έγινε η αναγκαστική εκτέλεση θα πρέπει:

- να επαναφέρει τα πράγματα στην προηγούμενη κατάσταση και
 - να αποζημιώσει εκείνον σε βάρος του οποίου στράφηκε η εκτέλεση.
- Αντίθετα, με την τελεσίδικη απόφαση ή τη διαταγή πληρωμής ενεργούμε τον πλειστηριασμό και την προσωποκράτηση ακίνδυνα.

II. ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ:

■ Κ.Ε.Δ.Ε. (Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων) μόνο από το Δημόσιο ή τα Ν.Π.Δ.Δ. που εξομοιώνονται με το Δημόσιο, οι Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης κ.λ.π.

■ Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας,

■ Ν.Δ. της 17/7 - 13/8/1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών», μόνο από ανώνυμες εταιρίες (π.χ. τράπεζες).

Η συμβατική υποθήκη, μικρού συνήθως ποσού, αποτελεί τίτλο εκτελεστό για ολόκληρη την απαίτηση που ασφαρίζεται με την υποθήκη. Εφόσον λοιπόν κρίνεται από την τράπεζα ότι θα πρέπει να επιδιωχτεί η αναγκαστική είσπραξη απαιτήσεών της, θα επισπεύδονται πλειστηριασμοί των ενυποθήκων ακινήτων με τη διαδικασία του παραπάνω Ν.Δ..

Η αναγκαστική εκτέλεση για την ικανοποίηση των χρηματικών απαιτήσεων γίνεται:

- με κατάσχεση περιουσίας εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση, ή
- με αναγκαστική διαχείριση ακινήτου ή επιχείρησης του οφειλέτη, ή
- με προσωπική κράτηση.

III. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΑΓΗΣ

- όταν περάσει ένας χρόνος από την επίδοση της επιταγής, δεν μπορεί να γίνει παραπέρα άλλη πράξη εκτέλεσης με βάση αυτήν, αλλά θα πρέπει να κοινοποιηθεί πάλι νέα επιταγή,
- διακόπτεται η παραγραφή της απαίτησης, και
- καθίστανται προνομιακοί οι τόκοι ενυποθήκου κεφαλαίου ενός χρόνου πριν από την κατάσχεση, από οποιονδήποτε και αν ενεργήθηκε αυτή, καθώς και οι τόκοι μετά την κατάσχεση ως την πληρωμή του χρέους ή έως ότου γίνει αμετάκλητος ο πίνακας κατάταξης.

IV. ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ

Συντηρητική (ασφαλιστικό μέτρο και μάλιστα το επαχθέστερο για τον οφειλέτη). Διατάσσεται σε κινητά, ακίνητα, εμπράγματα δικαιώματα (π.χ. επικαρπία), απαιτήσεις και γενικά σ' όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη, είτε βρίσκονται στα χέρια του είτε στα χέρια τρίτου.

Επίσης στα χέρια των ιδίων πιο πάνω προσώπων ο δανειστής, για χρηματική απαίτησή του, μπορεί να επιβάλει συντηρητική κατάσχεση για ποσόν που ορίζεται με τη διαταγή πληρωμής, ότι πρέπει να καταβληθεί (άρθρο 724 § 1 Κ.Πολ.Δ.).

Μέσα σε τριάντα ημέρες από την επίδοση του κατασχετηρίου εγγράφου στον οφειλέτη, ο δανειστής οφείλει ν' ασκήσει εναντίον του αγωγή για την κυρία απαίτηση. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία αυτή, αίρεται αυτοδικαίως το ασφαλιστικό μέτρο.

Δεν απαιτείται άσκηση αγωγής, αν έχει ασκηθεί ήδη για την κυρία απαίτηση ή αν η συντηρητική κατάσχεση έγινε με βάση διαταγή πληρωμής, όπως προαναφέρεται, ή αν επιδόθηκε διαταγή πληρωμής μέσα στην παραπάνω προθεσμία (τριάντα ημέρες).

Στα χέρια τρίτου είναι εκείνη που επιβάλλεται από το δανειστή κατά του οφειλέτη του στα χέρια όμως τρίτου που τυχαίνει να είναι, κατά τους ισχυρισμούς του, οφειλέτης του οφειλέτη του.

Η κατάσχεση στα χέρια τρίτου γίνεται με επίδοση του κατασχετηρίου εγγράφου και στον τρίτο και στον οφειλέτη εναντίον του οποίου στρέφεται η εκτέλεση.

Αναγκαστική. Ενεργείται όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της αναγκαστικής εκτέλεσης για ρευστοποίηση των πραγμάτων που κατασχέθηκαν.

Σε όποιον επέβαλε την κατάσχεση και τους δανειστές που αναγγέλλθηκαν δεν αντιτάσσεται η μεταγραφή ή η εγγραφή υποθήκης που έγινε μετά την εγγραφή της κατάσχεσης στο βιβλίο των κατασχέσεων σε οποιονδήποτε τίτλο και αν στηρίζεται η υποθήκη. Η κατάσχεση δεν επιτρέπεται να επεκταθεί σε περισσότερα από όσα χρειάζονται για να ικανοποιηθεί η χρηματική απαίτηση και να καλυφτούν τα έξοδα της εκτέλεσης.

Κατάσχεση ακινήτων που αποτελούν οικονομικό σύνολο. Τα ακίνητα αυτά, στα οποία

έχουν εγκατασταθεί βιομηχανικές, βιοτεχνικές, ξενοδοχειακές ή τουριστικές επιχειρήσεις ή άλλες παραγωγικές μονάδες που διαθέτουν εξοπλισμό και αποτελούν οικονομικό σύνολο, εκτίθενται σε πλειστηριασμό με τα παραρτήματα εφόσον έχουν κατασχεθεί μαζί. Χωριστή πλειστηρίαση των παραρτημάτων μπορεί να διαταχτεί, μόνο αν κατά τον πρώτο πλειστηριασμό δεν επιτεύχθηκε κατακύρωση.

Αν έχουν κατασχεθεί με την ίδια έκθεση περισσότερα ακίνητα, πλειστηριάζονται μαζί, εφόσον έχουν λειτουργική ενότητα για την εξυπηρέτηση της επιχείρησης ή της παραγωγικής μονάδας, που έχει εγκατασταθεί σ' ένα απ' αυτά. Η αναστολή κατά το άρθρο 1000 του Κ.Πολ.Δ. (μέχρι έξι μήνες – μια φορά ή τμηματικά) δεν μπορεί να υπερβεί συνολικά τους τέσσερις μήνες. Στο χρόνο αναστολής υπολογίζεται και ο χρόνος που μεσολαβεί από την ημερομηνία του προηγούμενου πλειστηριασμού, που ματαιώθηκε εξαιτίας τυχόν (δικαστικής) διόρθωσης του προγράμματος, έως την ημέρα που ορίστηκε για το νέο πλειστηριασμό. Αίτηση για διόρθωση του προγράμματος του πλειστηριασμού είναι απαράδεκτη, αν έχει προηγηθεί αναστολή με το άρθρο 1.000 Κ.Πολ.Δ.

V. ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ

Η κατάσχεση ανατρέπεται, αν μέσα σ' ένα χρόνο αφότου επιβλήθηκε, δεν ακολούθησε πλειστηριασμός ή αναπλειστηριασμός μέσα σε έξι μήνες. Στις προθεσμίες αυτές δεν υπολογίζεται:

α) το χρονικό διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου και

β) ο χρόνος αναστολής της εκτέλεσης η οποία χορηγήθηκε:

□ με δικαστική απόφαση και αφορά την αναστολή του πλειστηριασμού έως έξι ή τέσσερις (ανάλογα με την περίπτωση) μήνες (μια φορά ή τμηματικά) ή όταν έχει ασκηθεί ανακοπή κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης και έχει χορηγηθεί ήδη αναστολή π.χ. ανακοπή κατά της εγκυρότητας του εκτελεστού τίτλου ή κατά του κύρους της κατάσχεσης κ.λ.π.

□ με κοινή συναίνεση εκείνου υπέρ του οποίου γίνεται και εκείνου κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση, η οποία όμως βεβαιώνεται με συμβολαιογραφική πράξη (συμβολαιογραφική αναστολή πλειστηριασμού).

VI. ΦΑΝΕΡΩΤΙΚΟΣ ΟΡΚΟΣ

Αν με την κατάσχεση που έχει επιβληθεί δεν ικανοποιείται ή αν πιθανολογείται ότι με την κατάσχεση δεν μπορεί να ικανοποιηθεί εντελώς η απαίτηση του δανειστή, μπορεί με αίτησή του, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, να υποχρεωθεί ο οφειλέτης να υποβάλει κατάλογο των περιουσιακών του στοιχείων, δίνοντας συγχρόνως βεβαιωτικό όρκο ότι ο κατάλογος τα περιέχει όλα, ότι δεν παραλείπει κανένα απ' αυτά και ότι κατέβαλε κάθε προσπάθεια για την εξακρίβωση του συνόλου των περιουσιακών του στοιχείων.

VII. ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Πότε και που γίνεται ο πλειστηριασμός ακινήτων.

□ Το κατασχεμένο ακίνητο πλειστηριάζεται δημόσια ενώπιον του συμβολαιογράφου της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο, ο οποίος ορίστηκε για τον πλειστηριασμό.

□ Ο πλειστηριασμός γίνεται στην έδρα του δήμου ή της κοινότητας, στην περιφέρεια των οποίων βρίσκεται το ακίνητο και στο δημοτικό ή κοινοτικό

κατάστημα, πάντα ημέρα Τετάρτη από τις 12 το μεσημέρι ως τις 2 το απόγευμα. Για τα έξοδα του δημοτικού ή κοινοτικού καταστήματος την ημέρα του πλειστηριασμού ορίζεται χρηματικό παράβολο που βαρύνει τον επισπεύδοντα και προκαταβάλλεται από αυτόν.

□ Ο πλειστηριασμός δεν μπορεί να γίνει πριν περάσουν σαράντα ημέρες από την ημέρα που έγινε η κατάσχεση, καθώς και από 1 Αυγούστου έως και τις 15 Σεπτεμβρίου.

Το χρονικό αυτό διάστημα δεν εφαρμόζεται για την πλειστηρίαση πλοίων και αεροσκαφών.

Εκδοση προγράμματος πλειστηριασμού ακινήτου, κοινοποίηση και δημοσίευση:

□ Δεκαπέντε ημέρες από την ημέρα που έγινε η κατάσχεση, ο δικαστικός επιμελητής συντάσσει πρόγραμμα πλειστηριασμού που περιέχει συνοπτική περιγραφή του κατασχεμένου ακινήτου,

□ Είκοσι ημέρες από την ημέρα της κατάσχεσης, το πρόγραμμα επιδίδεται στον οφειλέτη, τον τρίτο – κύριο ή νομέα, τους ενυπόθηκους και προσημειούχους δανειστές και τον ειρηνοδίκη του τόπου της κατάσχεσης. Επίσης μέσα στην ίδια προθεσμία το πρόγραμμα κατατίθεται στο συμβολαιογράφο του πλειστηριασμού.

□ Δεκαπέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα του πλειστηριασμού δημοσιεύεται σε εφημερίδα περίληψη του προγράμματος.

Διόρθωση του προγράμματος πλειστηριασμού μπορούν να ζητήσουν εκείνος υπέρ του οποίου γίνεται ή εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση ή και οποιοσδήποτε άλλος που έχει έννομο συμφέρον.

Η αίτηση με την οποία ζητείται η διόρθωση πρέπει να κατατεθεί στο δικαστήριο το αργότερο τρεις εργάσιμες ημέρες πριν από την ημέρα του πλειστηριασμού γιατί αλλιώς απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Αναστολή πλειστηριασμού:

□ Μπορεί να ζητηθεί από εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση. Ετσι το δικαστήριο μπορεί να αναστείλει τον πλειστηριασμό έως έξι μήνες (μια φορά ή τμηματικά σύμφωνα με το άρθρο 1000 του Κ.Πολ.Δ.).

Για τα κατασχεθέντα ακίνητα που διαθέτουν εξοπλισμό και αποτελούν οικονομικό σύνολο η αναστολή δεν μπορεί να υπερβεί συνολικά τους τέσσερις μήνες. Στο χρόνο αναστολής υπολογίζεται και ο χρόνος που μεσολαβεί από την ημερομηνία του προηγούμενου πλειστηριασμού, που ματαιώθηκε εξαιτίας τυχόν (δικαστικής) διόρθωσης του προγράμματος, έως την ημέρα που ορίστηκε για το νέο πλειστηριασμό. Αίτηση για διόρθωση του προγράμματος του πλειστηριασμού είναι απαράδεκτη, αν έχει προηγηθεί αναστολή με το άρθρο 1000 του Κ.Πολ.Δ.

□ Επίσης μπορεί να ζητηθεί όταν έχει ασκηθεί ήδη ανακοπή κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης όπως λ.χ. ανακοπή κατά της επιταγής για εκτέλεση, κατά της απαίτησης, κατά της εγκυρότητας του εκτελεστού τίτλου κ.λ.π. Στην περίπτωση αυτή η σχετική αίτηση πρέπει να κατατεθεί στο δικαστήριο το αργότερο τρεις εργάσιμες ημέρες πριν από την ημέρα του πλειστηριασμού γιατί αλλιώς απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

□ Με κοινή συναίνεση εκείνου υπέρ του οποίου γίνεται και εκείνου κατά του οποίου στρέφεται ο πλειστηριασμός, η οποία όμως βεβαιώνεται με συμβολαιογραφική πράξη.

Πλειοδοσία - Κατακύρωση. Η πλειοδοσία αρχίζει με βάση την τιμή πρώτης προσφοράς και ο συμβολαιογράφος του πλειστηριασμού έχει δικαίωμα να ζητήσει από

αυτούς που δήλωσαν συμμετοχή να καταθέσουν εγγύηση, η οποία δεν επιτρέπεται να είναι μεγαλύτερη από το 1/3 ούτε μικρότερη από το 1/8 της τιμής της πρώτης προσφοράς και δεν αναπροσαρμόζεται μετά το «άνοιγμα» του πλειστηριασμού. Επομένως θα πρέπει να συνιστούμε στους συμβολαιογράφους των πλειστηριασμών να ζητούν μεγάλο ποσόν εγγύησης (το 1/3 της πρώτης προσφοράς) για να αποφεύγονται οι εικονικοί πλειοδότες και κατ' επέκταση οι αναπλειστηριασμοί. Οποιος δεν καταθέσει εγγύηση αποκλείεται από τον πλειστηριασμό.

Η κατακύρωση γίνεται στον πλειοδότη εκείνον που προσφέρει τη μεγαλύτερη τιμή, αφού προηγουμένως γίνει τρεις φορές πρόσκληση για μεγαλύτερη προσφορά.

Ο υπερθεματιστής οφείλει να καταβάλει αμέσως ολόκληρο το πλειστηρίασμα, εκτός αν ο συμβολαιογράφος επιτρέψει την καταβολή μέρους μέσα σε δεκαπέντε ημέρες. Αν όμως ο πλειστηριασμός έγινε με τις σχετικές διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. και το πράγμα κατακυρώθηκε σε τρίτο, η καταβολή του πλειστηριασματος πρέπει να γίνει μέσα σε δέκα ημέρες από τη λήξη της προθεσμίας των τριάντα ημερών (άρθρα 45 και 47 του Κ.Ε.Δ.Ε.).

Αν ο υπερθεματιστής είναι ενυπόθηκος δανειστής, ο υπάλληλος του πλειστηριασμού μπορεί να του επιτρέψει τη μη καταβολή του ποσού του πλειστηριασματος, το οποίο αναλογεί στην ενυπόθηκη απαίτησή του ή μέρος του ποσού αυτού, ώπου να γίνει η οριστική κατάταξη, με εγγύηση ή και χωρίς εγγύηση.

Ματαίωση πλειστηριασμού

□ Εως την κατακύρωση εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση έχει δικαίωμα να εξοφλήσει τις απαιτήσεις εκείνου υπέρ του οποίου γίνεται η εκτέλεση και των δανειστών που έχουν τίτλο εκτελεστό και αναγγέλλθηκαν καθώς και τα έξοδα και να ματαιωθεί ο πλειστηριασμός.

□ Αν συμφωνούν στη ματαίωση του πλειστηριασμού εκείνος υπέρ του οποίου γίνεται η εκτέλεση και όλοι οι αναγγελλμένοι δανειστές που έχουν καταθέσει τίτλο εκτελεστό.

□ Αν εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση, κατά τις σχετικές διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε., εξοφλήσει, μέσα σε τριάντα ημέρες από τη διενέργεια του πλειστηριασμού, τα χρέη του στο δημόσιο με τις τυχόν προσαυξήσεις τους, τα έξοδα και δικαιώματα της αναγκαστικής εκτέλεσης.

□ Αν υπάρξει απροθυμία πλειοδοτών. Στην περίπτωση αυτή γίνεται νέος πλειστηριασμός μέσα σε σαράντα ημέρες. Αν δεν υπάρξει και σ' αυτόν κατακύρωση, καθένας που έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο να διατάξει τη διενέργεια νέου πλειστηριασμού μέσα σε τριάντα ημέρες με την ίδια ή κατώτερη τιμή πρώτης προσφοράς. Αν πάλι ο νέος πλειστηριασμός δεν πραγματοποιηθεί ή δεν κατορθωθεί η ελεύθερη εκποίηση του πράγματος, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την άρση της κατάσχεσης ή τη μελλοντική διενέργεια νέου πλειστηριασμού.

Αναπλειστηριασμός. Αν ο υπερθεματιστής δεν καταβάλει ολόκληρο το πλειστηρίασμα, γίνεται αναπλειστηριασμός σε βάρος του. Δηλαδή αν κατά τον πλειστηριασμό δεν επιτευχτεί το ίδιο πλειστηρίασμα, ευθύνεται να το συμπληρώσει και επιπλέον βαρύνεται με τα έξοδα του αναπλειστηριασμού. Αν κατά τον αναπλειστηριασμό επιτευχτεί μεγαλύτερο πλειστηρίασμα, ο υπερθεματιστής που δεν κατέβαλε δεν έχει δικαίωμα να ζητήσει το επιπλέον.

Αναγγελίες - Πίνακας και σειρά κατάταξης - Ανακοπές - Διανομή πλειστηριασματος. Οι δανειστές έχουν δικαίωμα να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους στο συμβολαιογράφο του πλειστηριασμού μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την ημέρα διενέργειας του πλειστηριασμού.

Με την αναγγελία της απαίτησης στο συμβολαιογράφο του πλειστηριασμού διακόπτεται η παραγραφή της.

Μετά την αφαίρεση των εξόδων της εκτέλεσης, του φόρου μεταβίβασης ακινήτου (κατά το ποσοστό που θαρύνει το πλειστηριασθέν πράγμα, βλέπε αναλυτικά πιο κάτω), και των τυχόν απαιτήσεων εξαρτημένης εργασίας (π.χ. εργατικά), ο συμβολαιογράφος του πλειστηριασμού συντάσσει τον πίνακα κατάταξης των δανειστών που αναγγέλθηκαν. Στη συνέχεια, μέσα σε τρεις ημέρες από του συνταχτεί ο πίνακας, ο συμβολαιογράφος, με δικαστικό επιμελητή, καλεί να λάβουν γνώση του πίνακα κατάταξης οι αναγγελλμένοι δανειστές καθώς και εκείνος υπέρ του οποίου έγινε και εκείνος κατά του οποίου στράφηκε η εκτέλεση.

Μέσα σε οκτώ ημέρες από την επίδοση της πρόσκλησης, οποιοσδήποτε από τους παραπάνω έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ασκήσει ανακοπή κατά του πίνακα κατάταξης. Μετά την τελεσιδικία του ακολουθεί η διανομή του πλειστηριασματος.

Στον πίνακα κατάταξης περιλαμβάνονται οι αναγγελλμένοι γενικοί και ειδικοί προνομιούχοι καθώς και εγχειρόγραφοι ή ανέγγυοι δανειστές.

Σύμφωνα με το άρθρο 31 του Ν. 1545/1985 (Φ.Ε.Κ. 91/20-5-85, τεύχος Α') στην τρίτη τάξη των προνομίων του άρθρου 975 του Κ.Πολ.Δ. (γενικά προνόμια) κατατάσσονται οι απαιτήσεις που έχουν ως βάση τους την παροχή εξαρτημένης εργασίας, καθώς και οι απαιτήσεις των διδασκάλων, εφόσον προέκυψαν μέσα στην τελευταία διετία πριν από την ημερομηνία ορισμού του πρώτου πλειστηριασμού ή της κήρυξης της πτώχευσης. Αποζημιώσεις λόγω καταγγελίας της σχέσης εργασίας κατατάσσονται, ανεξάρτητα από το χρόνο που προέκυψαν, στην τάξη αυτή. Η διαίρεση του πλειστηριασματος σε ποσοστά (1/3 για τους γενικούς προνομιούχους και 2/3 για τους ειδικούς προνομιούχους δανειστές) γίνεται μετά την ικανοποίηση των απαιτήσεων της τάξης αυτής. Αν μετά την ικανοποίηση των γενικών και ειδικών προνομιούχων απομείνει πλειστηρίασμα, ικανοποιούνται οι εγχειρόγραφοι δανειστές σύμμετρα, δηλαδή αναλογικά.

Στους γενικούς προνομιούχους δανειστές περιλαμβάνονται, μεταξύ των άλλων, και οι απαιτήσεις:

- ☐ του δημοσίου και των δήμων και κοινοτήτων από φόρους των πραγμάτων που πλειστηριάστηκαν και που αφορούν το έτος που έγινε ο πλειστηριασμός και το προηγούμενο,

- ☐ των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης, εφόσον προέκυψαν κατά τους τελευταίους έξι μήνες πριν από την ημέρα του πλειστηριασμού κ.λ.π.

Στους ειδικούς προνομιούχους δανειστές περιλαμβάνονται:

- ☐ οι απαιτήσεις που προέκυψαν από δαπάνες για τη συντήρηση του πράγματος και

- ☐ οι απαιτήσεις για τις οποίες υπάρχει υποθήκη στο πράγμα που πλειστηριάστηκε.

Στους εγχειρόγραφους ή ανέγγυους δανειστές περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις που δεν στηρίζονται σε κάποιο (γενικό ή ειδικό) προνόμιο.

Στον πίνακα κατάταξης του συμβολαιογράφου η τράπεζα είναι δυνατόν να καταταγεί:

- **Προνομιακά - οριστικά**, ως ενυπόθηκη δανείστρια, οπότε ο συμβολαιογράφος του πλειστηριασμού υποχρεούται να αποδώσει αμέσως στην τράπεζα το ποσό της κατάταξής της. Και στην περίπτωση ακόμη που ασκηθεί ανακοπή κατά της κατάταξης της τράπεζας στον πίνακα, ο συμβολαιογράφος υποχρεούται να αποδώσει αμέσως στην τράπεζα το ποσό της κατάταξής της στον πίνακα, χωρίς να περιμένει την τελεσιδικία του, με κατάθεση από την τράπεζα εγγυητικής

επιστολής, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Ν.Δ. 4001/1959 (ολόκληρο το κείμενο στο Έβδομο Κεφάλαιο).

■ *Προνομιακά - τυχαία*, υπό την αίρεση της τελεσίδικης επιδίκασης της απαίτησής της, ως προσημειούχος δανείστρια. Στην περίπτωση αυτή, και μέχρι να επιδικαστεί τελεσίδικα η απαίτηση, η τράπεζα θα επιδιώκει να της αποδώσει ο συμβολαιογράφος το ποσό της τυχαίως καταταγείσης στον πίνακα απαίτησής της, με εγγυητική επιστολή κατ' ανάλογη εφαρμογή του προαναφερόμενου άρθρου. Την ίδια, επίσης, ενέργεια θα κάνει η τράπεζα είτε ασκήθηκε ανακοπή είτε όχι κατά της κατάταξής της.

Σε περίπτωση που ο συμβολαιογράφος αρνηθεί να εφαρμόσει αναλογικά την πιο πάνω διάταξη, η τράπεζα έχει το δικαίωμα να επιδιώξει την ικανοποίηση του αιτήματός της με ασφαλιστικά μέτρα.

■ *Ως εγχειρόγραφη δανείστρια*, είτε έχει επιδικαστεί τελεσίδικα είτε όχι η απαίτησή της, οπότε θα επιδιώκει την αναλογική εφαρμογή των προαναφερομένων.

Ακύρωση πλειστηριασμού ή αναπλειστηριασμού. Αν πρόκειται για εκτέλεση για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων, μπορεί να ζητηθεί με ανακοπή ή ακύρωση πλειστηριασμού ή αναπλειστηριασμού μέσα σε τριάντα ημέρες αν πρόκειται για κινητά και ενενήντα ημέρες αφότου μεταγραφεί η περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης, αν πρόκειται για ακίνητα. Η ανακοπή πρέπει να εγγραφεί στο βιβλίο διεκδικήσεων του υποθηκοφυλακείου της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο μέσα σε τριάντα ημέρες από την κατάθεσή της, αλλιώς απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Συντελεστές του φόρου μεταβίβασης που ισχύουν σήμερα:

□ Φ.Μ.Α. προς 9% επί του πλειστηριάσματος μέχρι δρχ. 4 εκατ., πλέον 3% (επί του 9%) υπέρ δήμων και κοινοτήτων. Όταν επιτευχτεί πλειστηρίασμα μεγαλύτερο από 4 εκατ., το ποσοστό του Φ.Μ.Α. υπολογίζεται προς 11%, πλέον 3% (επί του 11%) υπέρ δήμων και κοινοτήτων. Τα ποσοστά αυτά βαρύνουν το πλειστηρίασμα, δηλαδή τον οφειλέτη.

Κατά άλλη άποψη ο φόρος υπέρ δήμων και κοινοτήτων (3%) βαρύνει τον υπερθεματιστή. Πάντως το θέμα δεν έχει κριθεί οριστικά από τα δικαστήρια.

□ Φ.Μ.Α. προς 2% επί του πλειστηριάσματος (ανεξάρτητα αν είναι μέχρι ή πάνω από 4 εκατ.), πλέον 3% (επί του 2%) υπέρ δήμων και κοινοτήτων βαρύνουν τον υπερθεματιστή.

Σε περίπτωση πλειστηρίασης ακινήτων που βρίσκονται σε περιοχές όπου εφαρμόζεται ο αντικειμενικός προσδιορισμός της αξίας των ακινήτων, τα προαναφερόμενα ποσοστά του Φ.Μ.Α. (9%, 11%, 2%) υπολογίζονται, σύμφωνα με το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, πάνω στην αξία του ακινήτου και όχι πάνω στο ποσόν του πλειστηριάσματος που επιτεύχθηκε. Η δήλωση του Φ.Μ.Α. επιδίδεται από τον υπόχρεο υπερθεματιστή στην Οικονομική Εφορία της περιφέρειας του πλειστηριασθέντος ακινήτου μέσα σε πέντε εργάσιμες ημέρες από τη διενέργεια του πλειστηριασμού.

Μαζί με τη δήλωση καταβάλλεται ο φόρος που αναλογεί:

□ στο πλειστηρίασμα και βαρύνει τον οφειλέτη και

□ στη διαφορά μεταξύ πλειστηριάσματος και αντικειμενικής αξίας και βαρύνει τον υπερθεματιστή. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 14 § 6 του Ν.1882/1990 (Φ.Ε.Κ. 43/23-3-90, τεύχος Α'), ο υπερθεματιστής βαρύνεται εξολοκλήρου με το Φ.Μ.Α. Επίσης, σύμφωνα με την § 10 του ίδιου άρθρου, αν επιτευχτεί πλειστηρίασμα μεγαλύτερο από την αντικειμενική αξία του πλειστηριασθέντος ακινήτου, ο φόρος μεταβίβασης υπολογίζεται με βάση το πλειστηρίασμα αυτό.

Στις περιπτώσεις και μόνο πλειστηρίασης ακινήτων που βρίσκονται στις περιοχές όπου εφαρμόζεται ο αντικειμενικός προσδιορισμός της αξίας των ακινή-

των, στα οποία υπάρχουν μηχανήματα και κατασκευές που αποτελούν συστατικά τους, η δήλωση φόρου μεταβίβασης υποβάλλεται στον αρμόδιο οικονομικό έφορο μέσα σε δέκα ημέρες από την κατάρτιση της έκθεσης εκτίμησης των μηχανημάτων αυτών, από την αρμοδία υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και πάντως πριν από τη σύνταξη της κατακυρωτικής έκθεσης.

VIII. ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΕΝΥΠΟΘΗΚΟΥ ΑΚΙΝΗΤΟΥ

σύμφωνα με τη διαδικασία του Ν.Δ. της 17/7-13/8/1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών»

Η απόκτηση υποθήκης με συμβολαιογραφικό έγγραφο για την εξασφάλιση δανείου – απλού, χρεωλυτικού ή με ανοικτό λογαριασμό – έχει ως αποτέλεσμα την ταχύτερη πλειστηρίαση του ενυποθήκου ακινήτου.

Η Ολομέλεια του Α.Π., με την 564/86 απόφασή της, δέχτηκε ότι η συμβατική υποθήκη, μικρού ποσού όπως συνηθίζεται να εγγράφουν οι εμπορικές τράπεζες, αποτελεί τίτλο εκτελεστό για ολόκληρη την απαίτηση που ασφαρίζεται με υποθήκη.

Σύμφωνα λοιπόν με τα σχετικά άρθρα του παραπάνω Ν.Δ. και με το συμβόλαιο παροχής υποθήκης, η αναγκαστική εκτέλεση στο ενυπόθηκο ακίνητο αρχίζει με την κοινοποίηση επιταγής για πληρωμή στον οφειλέτη ή τον τρίτο κύριο του ακινήτου. Η επιταγή αυτή περιέχει περίληψη του συμβολαιογραφικού εγγράφου (τίτλου εκτελεστού) και περιγραφή του ενυπόθηκου ακινήτου. Μόλις επιδοθεί η επιταγή εγγράφεται στο βιβλίο κατασχέσεων του υποθηκοφυλακείου της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο μετά από αίτηση της Α.Ε. που επισπεύδει την εκτέλεση. Δεν χρειάζεται να επιβληθεί κατάσχεση γιατί η εγγραφή της επιταγής στο βιβλίο κατασχέσεων ισχύει ως αναγκαστική κατάσχεση. Η εγγραφή αυτή δεν εμποδίζει άλλο δανειστή να επιβάλει αναγκαστική κατάσχεση στο ίδιο ακίνητο. Επίσης η κατάσχεση άλλου δανειστή που έχει εγγραφεί ήδη στο βιβλίο των κατασχέσεων δεν εμποδίζει την Α.Ε. να εγγράψει την επιταγή της.

Για τις παραπέρα διαδικαστικές ενέργειες όπως του πλειστηριασμού, της αναγγελίας, του πίνακα κατάταξης, κ.λ.π. ισχύουν τα σχετικά άρθρα του πιο πάνω Ν.Δ. και του Κ.Πολ.Δ. για την αναγκαστική εκτέλεση ακινήτου.

Τέλος, στο άρθρο 61 του παραπάνω Ν.Δ. ορίζονται τα ακόλουθα:

- Ο υπερθεματιστής είναι υποχρεωμένος να καταβάλει το πλειστηρίασμα στη δανειστρία, παίρνοντας περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης.
- Η δανειστρία, μετά το συμψηφισμό των ποσών που οφείλονται σ' αυτήν, καταθέτει το υπόλοιπο δικαστικώς.
- Αν υπερθεματιστής είναι η δανειστρία, συμψηφίζει την απαίτησή της με το πλειστηρίασμα και το τυχόν υπόλοιπο καταθέτει δικαστικώς.

Είναι αυτονόητο ότι, παράλληλα με την έναρξη της εκτελεστικής διαδικασίας με το πιο πάνω διάταγμα, θα επιδιώκεται και η τελεσίδικη επιδίκαση της απαίτησης.

IX. ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΕΙΣ

του ίδιου ακινήτου από διαφορετικούς επισπεύδοντες.

Αν έχουν επιβληθεί κατασχέσεις και με βάση τη μία από αυτές γίνεται την ίδια ημέρα αναγκαστική εκτέλεση στο ακίνητο, η πρώτη κατακύρωση επάγεται ακύρωση της άλλης εκτέλεσης.

Αν πρόκειται να γίνει πλειστηριασμός την ίδια ημέρα με θάση τις κατασχέσεις αυτές, οποιοσδήποτε από τους δανειστές που τις έχουν εγγράψει έχει δικαίωμα να ζητήσει από το δικαστήριο, με ασφαλιστικά μέτρα, να καθορίσει ποιός από τους πλειστηριασμούς θα προηγηθεί.

Αν όμως δεν ζητηθεί αυτό από το δικαστήριο και οι δύο πλειστηριασμοί είναι έγκυροι, αλλά σύμφωνα με αναλογική εφαρμογή ορισμένων διατάξεων συνάγεται ότι ως κριτήριο για το ποιός από τους πλειστηριασμούς αυτούς θα προηγηθεί, θα ληφθεί υπόψη ποιός από αυτούς απέδωσε το μεγαλύτερο πλειστηρίασμα καθώς και ποιός από τους υπερθεματιστές μετέγραψε πρώτος, έστω και κατ' ελάχιστο χρόνο, την περίληψη της κατακυρωτικής έκθεσης στο υποθηκοφυλακείο της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο. Αν και σωστή η άποψη αυτή, για μας πρέπει να γίνεται μόνο ο ένας πλειστηριασμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Α. Κατάπτωση και είσπραξη εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου από βιοτεχνικές χορηγήσεις (ΑΝΕ 197/78)

Ι. ΓΕΝΙΚΑ

Η τράπεζα ενδιαφέρεται να αυξήσει τις χρηματοδοτήσεις του κλάδου της βιοτεχνίας προσελκύοντας νέες βιοτεχνικές επιχειρήσεις ή αυξάνοντας την πιστοδότηση στις βιοτεχνίες εκείνες που είναι πελάτες της και που εμφανίζουν κριτήρια ασφαλείας (π.χ. βιωσιμότητα επιχείρησης, ρευστότητα χορηγήσεων κ.λ.π.).

Η τράπεζα επιδιώκει τα δάνεια αυτά ν' αντλούνται από τα «Ειδικά Κεφάλαια» της Α.Ν.Ε. 197/78, σύμφωνα πάντα με τις αποφάσεις των Νομισματικών Αρχών που καθορίζονται με γενικούς και ειδικούς κανόνες.

Για τις χρηματοδοτήσεις αυτές παρέχεται η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου είτε εξ ολοκλήρου είτε σε ποσοστό.

Οι παραπάνω χορηγήσεις κρίνεται σκόπιμο να δίδονται με χωριστές συμβάσεις και ανεξάρτητες εξασφαλίσεις και όχι από συμβάσεις που κινούνται λογαριασμοί χορηγήσεων από ίδια διαθέσιμα της τράπεζας. Κι αυτό για να μη δημιουργούνται προβλήματα, ιδιαίτερα κατά τη διαδικασία είσπραξης της εγγύησης του Δημοσίου με ενδεχόμενο να χαθεί αυτή.

Σε περίπτωση που το δάνειο δεν εξυπηρετείται από τον πιστούχο ή διαπιστώνονται παραβάσεις (νομισματικών διατάξεων, όρων της δανειακής σύμβασης κ.λ.π.), η δανείστρια τράπεζα έχει δικαίωμα να κλείσει το λογαριασμό του δανείου και να επιλέξει διαζευκτικά ή την κατάπτωση και είσπραξη της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου ή την επιδίωξη είσπραξης της απαίτησης της με αναγκαστικά μέτρα κατά του πιστούχου και των τυχόν συνυποχρέων, όπως αναφέρεται πιο κάτω.

ΙΙ. ΚΑΤΑΠΤΩΣΗ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ (ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ)

Όπως είναι γνωστό η δανείστρια τράπεζα έχει δικαίωμα να ζητήσει την εξόφληση του δανείου από το Ελληνικό Δημόσιο που το έχει εγγυηθεί, ολόκληρο ή σε ποσοστό στις ακόλουθες περιπτώσεις:

■ Αν ο πελάτης ή οι τυχόν συνενεχόμενοι καθυστερήσουν να καταβάλουν τρεις τουλάχιστον συνεχείς δόσεις ή σε περίπτωση που το δάνειο είναι εξοφλητέο «εφάπαξ», εφόσον έχουν περάσει τρεις μήνες από τη λήξη της σχετικής προθεσμίας.

Βέβαια και μετά την παρέλευση των παραπάνω προθεσμιών μπορεί η δανείστρια τράπεζα να προχωρήσει στην κατάπτωση της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου. Στην περίπτωση όμως αυτή θα υπάρχει θέμα κάλυψης ή όχι των τόκων και εξόδων μετά τη χρονολογία αυτή.

■ Αν, πριν περάσουν οι παραπάνω προθεσμίες, συντρέχουν ειδικοί λόγοι γρηγορότερης κατάπτωσης της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου. Πρέπει όμως να παρασχεθεί προηγούμενη έγκριση της Υποεπιτροπής Βιοτεχνικών Πιστώσεων (Υ.Β.Π.).

Ως περιπτώσεις ειδικών λόγων που δικαιολογούν τις προηγούμενες ενέργειες μπορούν να θεωρούνται (ενδεικτική παράθεση):

- η υποβολή από μέρους του δανειολήπτη ανακριθών στοιχείων (π.χ. μη υποβολή των πιστοποιητικών του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου για την εγκατάσταση και λειτουργία των μηχανημάτων που αγοράστηκαν με το δάνειο),
- η μη τήρηση των συμβατικών όρων ή των εγκριτικών πράξεων των κατά τόπους Υ.Β.Π. για τη χορήγηση του δανείου (π.χ. μη υποβολή εξοφλημένων «τοίς μετρητοίς» τιμολογίων αγοράς πρώτων υλών) κ.λ.π.

Επισημαίνεται ότι για να ισχύει η εγγύηση του Δημοσίου πρέπει, η αναγγελία των ειδικών λόγων από την τράπεζα, να γίνεται αμέσως μετά την προθεσμία που τέθηκε για την τήρηση του όρου ή μετά τη χρονολογία της διαπίστωσης του λόγου που επιτρέπει να ζητηθεί η κατάπτωση.

Το Δημόσιο διατυπώνει την άποψη ότι οι δανειστριες τράπεζες πρέπει να ολοκληρώνουν τις ενέργειές τους για την κατάπτωση της εγγύησης μέσα σε τρεις μήνες κατ' ανώτατο όριο. Δηλαδή πρέπει να προχωρούν στη διαδικασία:

□ θεθαίωσης στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (πρώην Δημόσιο Ταμείο) της συνολικής απαίτησης (εγγυημένης και μη) και

□ αποστολής εγγράφου στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, στο οποίο, μεταξύ των άλλων, θα ζητείται να εγκρίνει την πληρωμή από την Τράπεζα Ελλάδος του εγγυημένου ποσού της απαίτησης,

το πολύ σ' ένα τρίμηνο από τη χρονολογία λήξης της τρίτης ληξιπρόθεσμης δόσης ή τη λήξη της σχετικής προθεσμίας για τα «εφάπαξ» εξοφλητέα δάνεια ή, τέλος, τη λήξη της σχετικής έγκρισης από την Υ.Β.Π. όταν της αναγγέλλονται ειδικοί λόγοι.

III. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΔΑΝΕΙΣΤΡΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΤΗΣ

ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Αφού λήξουν τρεις δόσεις του δανείου ή, σε περίπτωση που αυτό είναι «εφάπαξ» εξοφλητέο, περάσουν τρεις μήνες από τη λήξη της σχετικής προθεσμίας ή, τέλος, αν συντρέχουν ειδικοί λόγοι που δικαιολογούν την έναρξη των διαδικασιών κατάπτωσης της εγγύησης σε γρηγορότερο χρονικό διάστημα από το παραπάνω, η δανειστρία τράπεζα προχωρεί στις εξής ενέργειες:

■ Απευθύνει έγγραφο στην Υ.Β.Π. στο οποίο αναφέρει τον ειδικό λόγο και ζητεί την έγκριση για την κατάπτωση της εγγύησης.

■ Αποστέλλει αμέσως στον πιστούχο ειδοποίηση και του τάσει εύλογη προθεσμία (π.χ. δέκα ημερών) για την εξόφληση του χρέους του, γιατί αλλιώς θα το ζητήσει από το Δημόσιο.

■ Γίνεται συμφωνία του υπολοίπου του λογαριασμού ή των λογαριασμών του δανείου με το *Extrait*.

■ Κηρύσσει ολόκληρο το δάνειο ληξιπρόθεσμο και απαιτητό, κλείνοντας το σχετικό λογαριασμό του και αναγγέλλοντας το κλείσιμο αυτό και το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού στον πιστούχο και τους τυχόν λοιπούς συνυποχρέους με επιστολή, η οποία κοινοποιείται με δικαστικό επιμελητή. Η αναγγελία αυτή δεν κοινοποιείται στο Δημόσιο.

■ Συντάσσει καταστάσεις (αναλυτική βεβαιωτική και τριπλότυπη περιληπτική αναφέρονται παρακάτω).

■ Απευθύνει (συστημένες) επιστολές στο Δ.Ο.Υ και το Υπουργείο Οικονομικών - Γενικό Λογιστήριο του Κράτους.

IV. ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Η δανείστρια τράπεζα με συστημένη επιστολή της στη Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (πρώην Δημόσιο Ταμείο) του τόπου όπου έχει την έδρα της η επιχείρηση ζητεί τη βεβαίωση του συνόλου της απαίτησής της (εγγυημένο και μη ποσόν). Με την επιστολή αποστέλλονται και τα εξής δικαιολογητικά:

Αναλυτική βεβαιωτική κατάσταση σε τέσσερα αντίτυπα (το ένα παραμένει στην τράπεζα), στην οποία, μεταξύ των άλλων, θα αναγράφεται κατά χρονολογική σειρά (από τη χορήγηση του δανείου έως το κλείσιμο του λογαριασμού του) η κίνηση, δηλαδή όλες οι χρεώσεις, πιστώσεις και τα υπόλοιπα.

Τριπλότυπη περιληπτική κατάσταση βεβαίωσης σε τέσσερα και αυτή αντίτυπα (το ένα παραμένει στην τράπεζα). Η κατάσταση αυτή συμπληρώνεται κατά οφειλέτη και όχι για περισσότερους οφειλέτες μαζί. Έτσι αναγράφονται χωριστά τα εγγυημένα και τα μη εγγυημένα ποσά της απαίτησης. Δηλαδή τα πρώτα καταχωρούνται στο Λογαριασμό 555 ως έσοδο του λογαριασμού του Δημοσίου «Κ.Α.Χ.-Κ.Ε.Ε.Δ.» (Κεφάλαιο Ασφάλισης Χρηματοδοτήσεων από Κεφάλαια ή με την Εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου) και τα δεύτερα σε Ειδικό Λογαριασμό υπέρ της δανείστριας τράπεζας.

Ανακεφαλαιωτική κατάσταση ανεξοφλήτων υπολοίπων με διαχωρισμό των ποσών σε εγγυημένα και μη εγγυημένα.

Τον φάκελο του δανείου. Πρέπει να μεταφέρεται στο Δημόσιο πλήρης ο φάκελος του κάθε δανείου, συμπεριλαμβανομένων και των ασφαλειών για τη συνέχιση απ' αυτό κάθε νόμιμης ενέργειας κατά του οφειλέτη και των τυχόν λοιπών συνυποχρέων (εγγυητών κ.λ.π.), με σκοπό την είσπραξη όλης της βεβαιωμένης απαίτησης, δηλαδή εγγυημένης και μη. Στην πράξη, όπως είναι αυτονόητο, οι ασφάλειες εξακολουθούν να είναι γραμμένες υπέρ της δανείστριας τράπεζας, παρόλο που ζητεί να πιστωθεί από το Ελληνικό Δημόσιο. Επισημαίνεται ότι δεν πρέπει να συναινεί στην εξάλειψη των βαρών και αν ακόμη έχει εξοφλήσει το Δημόσιο (π.χ. εγγύηση 100%), παρά μόνο όταν αυτό βεβαιώσει εγγράφως ότι εξοφλήθηκε το δάνειο.

V. ΕΓΚΡΙΣΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΠΟΣΟΥ ΤΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Μετά τη βεβαίωση ολόκληρης της απαίτησης (εγγυημένων και μη ποσών της) από τη Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (πρώην Δημόσιο Ταμείο) της περιφέρειας όπου έχει την έδρα της η επιχείρηση, η δανείστρια τράπεζα αποστέλλει συστημένη επιστολή στο Υπουργείο Οικονομικών - Γενικό Λογιστήριο του Κράτους - Διεύθυνση 8η Εγγυημένων Δανείων και Αξιών - Τμήμα Β'. Σ' αυτήν αναφέρονται περιληπτικά το ιστορικό του δανείου και οι λόγοι της μη κανονικής εξυπηρέτησής του και θέβαια ζητείται η έγκριση για την πληρωμή μέσω Τραπεζής Ελλάδος του εγγυημένου ποσού.

Τέλος επισυνάπτονται σε φωτοτυπία η αναλυτική και η πρωτότυπη τριπλότυπη περιληπτική κατάσταση βεβαίωσης (που μας επέστρεψε η Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία) καθώς και τα δικαιολογητικά που υπάρχουν στο φάκελο του δανείου, ανάλογα με τη μορφή και το σκοπό της χρηματοδότησης (λ.χ. δανειακής σύμβασης, έγκρισης της Υ.Β.Π. για τη χορήγηση του δανείου και κήρυξή του ως ληξιπρόθεσμου και απαιτητού κ.λ.π.).

VI. ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΔΙΩΞΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ

Εκτός των προαναφερομένων, η δανείστρια τράπεζα μπορεί να στραφεί δικαστικώς εναντίον του πιστούχου και των τυχόν συνυποχρέων για να εισπράξει την απαίτησή της, κάνοντας χρήση των ασφαλειών που πήρε. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να πάρει έγκριση από την Υ.Β.Π.. Σημειώνεται ότι το Δημόσιο δεν μετέχει στις δικαστικές δαπάνες που θα γίνουν, όπως π.χ. δικαστικό ένσημο, επιδόσεις δικαστικών αποφάσεων ή διαταγών πληρωμής, κ.λ.π., εκτός και αν παρέχεται ειδική προς τούτο έγκριση από την Υ.Β.Π.. Η δανείστρια τράπεζα επίσης μπορεί να ζητήσει την κατάπτωση και είσπραξη της εγγύησης του Δημοσίου σε οποιοδήποτε στάδιο του δικαστικού αγώνα. Στην περίπτωση όμως αυτή επιβάλλεται να μεταβιβάσει σ' αυτό, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, την απαίτησή της με τις τυχόν σωζόμενες ασφάλειες, ώστε να μην επέλθει απώλεια των δικαιωμάτων του Δημοσίου, το οποίο υπεισέρχεται πια σ' αυτά.

Η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου καλύπτει και τα βιοτεχνικά δάνεια που ρυθμίστηκαν με τις 341/84, 481/85, 655/85 και 1270/88 (για ρυθμίσεις έως 31-12-89) Π.Δ. - Τ.Ε..

Τα ποσά που εισπράττονται για την εξόφληση της οφειλής (είτε με εξώδικες είτε με δικαστικές ενέργειες) πρέπει να καταλογίζονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του 423 άρθρου Α.Κ., πρώτα στα έξοδα, έπειτα στους τόκους και τελευταία στο κεφάλαιο. Σημειώνεται ότι πρώτα εξοφλείται το ποσόν του μη εγγυημένου κεφαλαίου.

Β. Επισφαλείς απαιτήσεις – Απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων

Ι. ΓΕΝΙΚΑ

Οι απαιτήσεις των τραπεζών και των διαφόρων επιχειρήσεων, ανάλογα με την πιθανότητα ρευστοποίησής τους, μπορούν να καταταγούν σε:

- α) ασφαλούς είσπραξης,
 - β) επισφαλείς και
 - γ) ανεπίδεκτες είσπραξης,
- ή κατ' άλλους σε:

- α) ασφαλείς και
- β) επισφαλείς,

θεωρώντας ότι οι πρώτες απαιτήσεις είναι θεβαίας είσπραξης, ενώ για τις δεύτερες απαιτήσεις η επιχείρηση δεν είναι σίγουρη αν θα τις εισπράξει ή πότε και πόσο θα εισπράξει.

Η πιθανότητα ρευστοποίησης των απαιτήσεων είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη φερεγγυότητα των οφειλετών.

Οι απαιτήσεις των επιχειρήσεων αποτελούν περιουσιακά τους στοιχεία και γι' αυτό πρέπει ν' αναφέρονται σε κάθε λογιστική κατάστασή τους, αλλά και να αποτιμούνται κατά τη σύνταξη του ισολογισμού στο τέλος της χρήσης. Η πιθανότητα όμως της μη ρευστοποίησης του συνόλου μιας απαίτησης επιβάλλει στην επιχείρηση το διαχωρισμό της από τις άλλες απαιτήσεις θεβαίας είσπραξης. Έτσι οι επισφαλείς απαιτήσεις πρέπει να μεταφέρονται σε Λογαριασμό Επισφαλών Απαιτήσεων και, αν μια απαίτηση που έχει γίνει επισφαλής,

προσδοκείται με βεβαιότητα ότι δεν θα εισπραχτεί, θα πρέπει το ποσόν της που αποτελεί για την επιχείρηση πιθανή ζημιά, να αποσβεστεί. Και τούτο για να εμφανιστούν στον Ισολογισμό οι απαιτήσεις με την πραγματική τους αξία, διαφορετικά ο Ισολογισμός θα είναι ανακριβής.

II. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

των επισφαλών απαιτήσεων με βάση την υπάρχουσα νομοθεσία

1. Τι προβλέπει η Εμπορική Νομοθεσία

Ο Ν. 2190/1920 «περί Ανωνύμων Εταιριών», όπως ισχύει σήμερα, στο άρθρο 43 που αναφέρεται στους κανόνες αποτίμησης και ειδικότερα στην § 8α ορίζει: «Οι απαιτήσεις που είναι ανεπίδεκτες εισπράξεως αποσβένονται ολοσχερώς, ενώ οι επισφαλείς απαιτήσεις απεικονίζονται στον Ισολογισμό με την πιθανή τους αξία κατά τον χρόνο συντάξεώς του».

Με βάση τα παραπάνω:

α) οι ασφαλείς απαιτήσεις παρουσιάζονται ολόκληρες στον Ισολογισμό, χωρίς καμιά αφαίρεση ή μείωση. Απεναντίας θα πρέπει να έχουν προσαυξηθεί με τους «δεδουλευμένους» τόκους μέχρι την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού,

β) οι επισφαλείς απαιτήσεις παρουσιάζονται στον Ισολογισμό με το ποσόν που πιθανολογείται ότι θα εισπραχτεί. Η εκτίμηση του ποσού της επισφάλειας γίνεται με βάση τα στοιχεία που υπάρχουν, ως προς τη φερεγγυότητα του οφειλέτη και τη δυνατότητα ρευστοποίησης (εξασφαλίσεις, πετυχημένη έκβαση δικαστικών και εξωδίκων ενεργειών κ.λ.π.) κατά το χρόνο σύνταξης του Ισολογισμού. Με το ν' αναφέρει ο νόμος ότι η εκτίμηση γίνεται κατά το χρόνο σύνταξης του Ισολογισμού και όχι κατά την ημέρα κλεισίματος, προφανώς θέλει, για την όσο το δυνατό ακριβέστερη εκτίμηση της πιθανής ζημίας, να λαμβάνονται υπόψη όλα τα γεγονότα μέχρι την ολοκλήρωση της σύνταξης του Ισολογισμού που, ως γνωστό, γίνεται μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου ή τέλος Απριλίου του επομένου έτους (για τις επιχειρήσεις που η χρήση τους κλείνει στις 31 Δεκεμβρίου). Για την πιθανολογούμενη απώλεια θα πρέπει να διενεργείται πρόβλεψη.

Στην περίπτωση όμως που μια απαίτηση χαρακτηριστεί ότι είναι ανεπίδεκτη εισπράξης θα πρέπει ολόκληρη να αποσβεστεί.

2. Τι προβλέπει η Φορολογική Νομοθεσία

α) *Για τις Επιχειρήσεις:*

Στο άρθρο 35 § 1 εδάφιο στ' του Ν.Δ. 3323/1955 ορίζεται ότι από τα ακαθάριστα εισοδήματα της επιχείρησης αφαιρούνται «οι δι' οριστικών εγγραφών αποσβέσεις επισφαλών απαιτήσεων».

Οι Διοικητικές ερμηνείες και η νομολογία των Διοικητικών Δικαστηρίων, από το 1956 που ισχύει ο παραπάνω νόμος μέχρι σήμερα, διαμόρφωσαν τις παρακάτω βασικές προϋποθέσεις, για να ενεργηθεί η έκπτωση των επισφαλών απαιτήσεων από το ακαθάριστο εισόδημα της επιχείρησης:

1) Να αποδεικνύεται η ύπαρξη της απαίτησης από τα βιβλία και τα στοιχεία που τηρεί η επιχείρηση.

2) Να συνδέεται η απαίτηση με τη δραστηριότητα της επιχείρησης.

3) Η απαίτηση να είναι πραγματικά επισφαλής.

Η αφερεγγυότητα του οφειλέτη που έκανε την απαίτηση επισφαλή:

□ είναι θέμα πραγματικό και το βάρος της απόδειξης φέρει αυτός που το επικαλείται, στην προκειμένη δηλαδή περίπτωση η επιχείρηση,

- μπορεί να στηρίζεται σ' αντικειμενικά γεγονότα όπως πτώχευση του πελάτη χωρίς ενεργητικό, θάνατος του ίδιου χωρίς περιουσία, ή τέλος
- μπορεί να αποδεικνύεται από ενέργειες που έγιναν και δεν έφεραν έστω και κάποιο αποτέλεσμα.

Πολλές φορές τα φορολογικά όργανα, για να χαρακτηρίσουν μια απαίτηση επισφαλής, εξετάζουν αν έχει εκδοθεί διαταγή πληρωμής ή δικαστική απόφαση κατά του οφειλέτη καθώς και αν εκτελέστηκε αυτή.

4) Η επισφαλής απαίτηση να έχει διαγραφεί με οριστική εγγραφή.

Σύμφωνα μ' αυτά που επικρατούν σήμερα η διαγραφή θα πρέπει να γίνεται για κάθε οφειλέτη ατομικά και όχι συγκεντρωτικά για όλους τους οφειλέτες. Με την οριστική εγγραφή πιστώνεται ο Λογαριασμός των απαιτήσεων με το ποσόν της πιθανής ζημιάς.

Με βάση τα παραπάνω οι επιχειρήσεις φορολογικά δεν επιτρέπεται να κάνουν πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις. Στην περίπτωση όμως που με βάση την επιταγή άλλου νόμου (π.χ. του Ν. 1290/1920) σχηματίζουν πρόβλεψη για τις επισφαλείς απαιτήσεις, η πρόβλεψη αυτή θα πρέπει να προστίθεται στα καθαρά κέρδη κατά τη φορολογική αναμόρφωση του Ισολογισμού. Στην απογραφή, σύμφωνα με το άρθρο 41, § 4 του Κ.Φ.Σ., για τον κάθε επισφαλή χρεώστη πρέπει να γράφεται:

- το αρχικό ποσόν της απαίτησης,
- το ποσόν της απόσβεσης και
- το αναπόσβεστο υπόλοιπο της απαίτησης.

Αν όμως η επιχείρηση έχει θεωρήσει αναλυτικό Καθολικό επισφαλών απαιτήσεων, τότε στην απογραφή μπορεί να γράψει μόνο το άθροισμα των υπολοίπων όλων των επισφαλών απαιτήσεων. Σχετικά με το χρόνο που θα γίνει η απόσβεση των επισφαλών απαιτήσεων ο νόμος δεν ορίζει, όμως, για να παρουσιάζει ο ισολογισμός της επιχείρησης την πραγματική εικόνα της, κρίνεται ότι η απόσβεση θα πρέπει να γίνεται στη χρήση στην οποία μια απαίτηση έγινε ανεπίδεκτη είσπραξης.

6) Για τις Τράπεζες

Επειδή οι απαιτήσεις των τραπεζών παρουσιάζουν ιδιομορφία, ο νομοθέτης επιτρέπει στις τράπεζες ειδικό χειρισμό των επισφαλών απαιτήσεών τους. Με τον Α.Ν. 396/1968, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα, ρυθμίζεται το όλο θέμα και ειδικότερα:

«Προς εξεύρεση των καθαρών κερδών των τραπεζών επιτρέπεται όπως, αντί της δι' οριστικών εγγραφών αποσβέσεως των επισφαλών απαιτήσεων, ως ορίζει η διάταξη της § 3 του άρθρου 8 του Ν.Δ. 3843/58, ενεργείται έκπτωσης ποσοστού επί του ποσού του ετήσιου μέσου όρου των πραγματικών χορηγήσεων των τραπεζών, ως το ποσόν τούτο προκύπτει εκ των μηνιαίων Λογιστικών Καταστάσεων τούτων».

Με βάση τα παραπάνω οι τράπεζες έχουν την ευχέρεια να αποσβένουν τις επισφαλείς απαιτήσεις τους:

- Με οριστικές εγγραφές, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 35 § 1 εδάφιο στ' του Ν.Δ. 3323/1955 (βλέπε πιο πάνω § 2α),
- Με τον ειδικό τρόπο του Α.Ν. 396/68, σύμφωνα με τον οποίο μπορούν να εκπέσουν από τα καθαρά κέρδη τους το ποσόν το οποίο αντιπροσωπεύει ποσοστό του μέσου ετήσιου όρου των πραγματικών τους χορηγήσεων.

Δημιουργούνται όμως αμέσως δυο ερωτήματα:

- α) ποιά η έννοια των πραγματικών χορηγήσεων και
- β) ποιό το ποσοστό υπολογισμού;

Οι απαντήσεις δίνονται στο ένα και μοναδικό άρθρο του (φορολογικού) Α.Ν. 396/68, από το οποίο προκύπτει:

1) *Πραγματικές χορηγήσεις είναι:*

- ☐ οι απαιτήσεις από κεφάλαιο (χορηγήσεις), και
- ☐ οι «εγγεγραμμένοι» τόκοι (δηλαδή αυτοί που έχουν καταχωριστεί στην καρτέλα του πελάτη).

Στην έννοια της πραγματικής χορήγησης δεν συμπεριλαμβάνονται οι μη εισπραξιμοί τόκοι των επισφαλών απαιτήσεων (μη λογισθέντες), τους οποίους μπορούν οι τράπεζες να μην αναγράφουν στα βιβλία τους. Οι τράπεζες όμως δεν παύουν να έχουν υποχρέωση να αποδείξουν ότι πρόκειται για τόκους που υπάγονται στην παραπάνω κατηγορία.

Στην έννοια της πραγματικής χορήγησης, σύμφωνα με μεταγενέστερη διάταξη του Ν.Δ. 34/1968, άρθρο 11 § 2, υπάγεται και η κάλυψη από τις τράπεζες επενδύσεων ομολογιακού δανείου ιδιωτικών επιχειρήσεων ή η απόκτηση μετοχών κατά τη σύσταση ανώνυμης εταιρίας ή κατά την αύξηση κεφαλαίου ανώνυμης εταιρίας, για όσο βέβαια χρόνο οι τίτλοι των ομολογιών ή μετοχών παραμένουν στα χέρια της τράπεζας.

Στις πραγματικές χορηγήσεις δεν περιλαμβάνονται:

- ☐ δάνεια προς το Ελληνικό Δημόσιο,
- ☐ δάνεια προς Ν.Π.Δ.Δ.,
- ☐ δάνεια εγγυημένα από το Ελληνικό Δημόσιο και
- ☐ καταθέσεις σ' άλλες τράπεζες.

2) *Το ποσοστό είναι σήμερα:*

- ☐ για Κτηματικές Τράπεζες 2% με εξαίρεση τις χορηγήσεις τους προς Ξενοδοχειακές και Τουριστικές επιχειρήσεις που είναι 1%,
- ☐ για Τράπεζες Επενδύσεων 2% και
- ☐ για τις λοιπές τράπεζες 1%.

Παράδειγμα:

Εστω ότι μια τράπεζα που μπορεί να εφαρμόσει ποσοστό 1% για αφορολόγητη πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων, έχει, σύμφωνα με τις Λογιστικές της Καταστάσεις, τα παρακάτω μηνιαία υπόλοιπα χορηγήσεων: στα υπόλοιπα περιλαμβάνονται:

	ΣΥΝΟΛΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	ΕΓΓΥΗΜΕΝΑ ΑΠΟ ΕΛΛ. ΔΗΜ.
Ιανουάριος	950 μονάδες	240 μονάδες
Φεβρουάριος	1.050 «	260 «
Μάρτιος	1.100 «	300 «
Απρίλιος	1.010 «	320 «
Μάιος	950 «	290 «
Ιούνιος	1.020 «	360 «
Ιούλιος	970 «	340 «
Αύγουστος	920 «	310 «
Σεπτέμβριος	1.030 «	360 «
Οκτώβριος	940 «	290 «
Νοέμβριος	1.000 «	270 «
Δεκέμβριος	1.060 «	260 «
ΣΥΝΟΛΟ	12.000 «	3.600 «

- α) τόκοι επί των θεβαίων είσπραξης χορηγήσεων και
β) οι αντίστοιχες χορηγήσεις που είναι εγγυημένες από το Ελληνικό Δημόσιο.

Ποιά η κράτηση που μπορεί να ενεργήσει η τράπεζα αυτή;

Σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν, οι υπολογισμοί που θα γίνουν είναι:

Μ.Ο. χορηγήσεων $12.000 : 12 = 1.000$ μονάδες

Μ.Ο. εγγυημένων χορηγήσεων $3.600 : 12 = 300$ μονάδες

$1.000 \text{ μονάδες} - 300 \text{ μονάδες} = 700 \times 1\% = 7 \text{ μονάδες}$.

Επομένως η τράπεζα δικαιούται να αφαιρέσει 7 μονάδες κατ' ανώτατο όριο από τα καθαρά κέρδη της, προκειμένου να κάνει αφορολόγητη πρόβλεψη για κάλυψη επισφαλών απαιτήσεων της.

3. Τι προβλέπει το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο

Οι λογαριασμοί που προβλέπονται από το Ε.Γ.Λ.Σ. και έχουν σχέση με τις επισφαλείς απαιτήσεις και τις αποσβέσεις τους είναι:

α) Στην ομάδα 3 **ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ**,

υπάρχουν οι Πρωτοβάθμιοι Λογ/σμοί ■ **30 ΠΕΛΑΤΕΣ**

& οι Δευτεροβάθμιοι Λογ/σμοί

□ **30.97 ΠΕΛΑΤΕΣ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ** που παρακολουθούνται οι απαιτήσεις κατά των πελατών που η είσπραξή τους γίνεται επισφαλής. Μεταφέρονται στο Λογαριασμό αυτό από υπολογαριασμό του 30.

□ **30.99 ΛΟΙΠΟΙ ΠΕΛΑΤΕΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΕΠΙΔΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ** που παρακολουθεί όσες απαιτήσεις της οικονομικής μονάδας μεταφέρονται σε επίδικες.

■ **33 ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ**

□ **33.97 ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ** που παρακολουθεί τους διάφορους χρεώστες που χαρακτηρίζονται ως επισφαλείς.

□ **33.99 ΛΟΙΠΟΙ ΧΡΕΩΣΤΕΣ ΕΠΙΔΙΚΟΙ** για τις απαιτήσεις που μεταφέρονται σε επίδικες.

β) Στην ομάδα 4 **ΚΑΘΑΡΗ ΘΕΣΗ - ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ - ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ**

υπάρχει ο Λογ/σμός ■ **44 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ**

με δευτεροβάθμιους □ **44.11 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ**

γ) Στην ομάδα 8 **ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ**

υπάρχει ο Λογ/σμός ■ **83 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ**

με δευτεροβάθμιο □ **83.11 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ**

και ο Λογ/σμός ■ **84 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ**

με δευτεροβάθμιο □ **84.00 ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΤΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ**

και με τριτοβάθμιο □ **84.00.11 ΑΠΟ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ**

Οι λογιστικές εγγραφές που γίνονται είναι:

α) για το σχηματισμό της πρόβλεψης

Εστω ότι ο χρεώστης Α' που μας οφείλει 1.000 μονάδες, χαρακτηρίζεται ως επισφαλής για 300 μονάδες. Θα γίνουν οι ακόλουθες εγγραφές:

83 Προβλέψεις για εκτάκτους κινδύνους	300	
83.11 πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις		
44 προβλέψεις		300
44.11 πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις και για τη μεταφορά στ' αποτελέσματα		
86 Αποτελέσματα χρήσης	300	
86.02 έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα		
86.02.10 πρόβλεψη για εκτάκτους κινδύνους		
83 πρόβλεψη για εκτάκτους κινδύνους		300
83.11 πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις		

β) Όταν την επόμενη χρονιά οριστικοποιηθεί η ζημιά σε 300 μονάδες, θα γίνουν οι ακόλουθες εγγραφές:

44 προβλέψεις	300	
44.11 προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις		
33 Χρεώστες		300
33.97 χρεώστες επισφαλείς		
33.97.01 «Α»		

γ) Αν οριστικοποιηθεί η ζημιά στις 350 μονάδες, θα γίνει η παραπάνω εγγραφή (β) με την

81 έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα	50	
81.02 έκτακτες ζημιές		
81.02.06 ζημιές από ανεπίδεκτες είσπραξης απαιτήσεις		
33 χρεώστες		50
33.97 χρεώστες επισφαλείς		
33.97.01 «Α»		

δ) Αν οριστικοποιηθεί η ζημιά σε 200 μονάδες, τότε η διαφορά των 100 μονάδων (300 - 200) θα παραμείνει στο Λογ/σμό των προβλέψεων 44.11. Το υπόλοιπο αυτό είτε θα συμψηφιστεί με το ποσό των νέων προβλέψεων που θα γίνουν είτε, εφόσον δεν υπάρχουν νέες επισφαλείς στο τέλος της χρήσης, θα μεταφερθεί στα Έσοδα:

44 προβλέψεις	100	
44.11 πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις		
84 έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων		100
84.00 έσοδα από αχρησιμοποίητες προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων		

ε) Στην περίπτωση που ο χρεώστης μας Α θα μας καταβάλει έστω 80 μονάδες και έχει αποσβεστεί η απαίτησή μας μ' αυτές, θα πιστωθεί ο Λογαριασμός 82 έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων με δευτεροβάθμιο 82.01 έσοδα προηγούμενων χρήσεων και τριτοβάθμιο 82.01.03 εισπράξεις αποσβεσμένων απαιτήσεων.

Σημειώνεται ότι το Ε.Γ.Λ.Σ. δεν αντιμετωπίζει τη μέθοδο υπολογισμού των προβλέψεων για τις επισφαλείς απαιτήσεις ούτε σε ποιο χρόνο θα διενεργείται η απόσβεση.

4. Τι προβλέπεται για το Λογιστικό χειρισμό των επισφαλών απαιτήσεων των τραπεζών

Ως γνωστό το Ε.Γ.Λ.Σ. δεν έχει εφαρμογή στις τράπεζες, για τις οποίες θα ισχύσει κλαδικό λογιστικό σχέδιο που δεν έχει θεσμοθετηθεί (υπάρχει μόνο

κάποιο σχέδιο που έχει εκπονηθεί από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών). Ετσι κάθε τράπεζα ακολουθεί το Λογιστικό χειρισμό που της επιτρέπει το λογιστικό σχέδιο που εφαρμόζει. Σχεδόν όλες οι τράπεζες έχουν Λογαριασμό Αποσβεστέων Απαιτήσεων και Λογαριασμό Προβλέψεων βάσει του Α.Ν. 396/68.

Στον Ισολογισμό τους δεν παρουσιάζουν τις επισφαλείς απαιτήσεις.

Ας δούμε όμως τι προβλέπει για το θέμα αυτό το σχέδιο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών (Ε.Ε.Τ.):

α) Για τις χορηγήσεις προβλέπονται:

■ **Πρωτοβάθμιοι Λογαριασμοί Ενήμεροι:**

- 20. Βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις σε δραχμές,
- 21. Μακροπρόθεσμες χορηγήσεις σε δραχμές,
- 25. Βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις σε συνάλλαγμα
- 26. Μακροπρόθεσμες χορηγήσεις σε συνάλλαγμα

■ **Πρωτοβάθμιοι Λογαριασμοί Καθυστερήσεων:**

- 22. Καθυστερήσεις χορηγήσεων σε δραχμές
- 27. Καθυστερήσεις χορηγήσεων σε συνάλλαγμα

Στους Λογαριασμούς «Καθυστερήσεις χορηγήσεων» μεταφέρονται ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις. Ως ληξιπρόθεσμες, σύμφωνα με το εννοιολογικό περιεχόμενο του Σχεδίου, χαρακτηρίζονται οι απαιτήσεις όταν:

- ☐ η τράπεζα το αποφασίζει,
- ☐ καταγγεληθεί για οποιονδήποτε λόγο η μεταξύ των συμβαλλομένων σχέση.

■ **Πρωτοβάθμιοι Λογαριασμοί Επισφαλών Χορηγήσεων:**

- 23. Επισφαλείς χορηγήσεις σε δραχμές
- 28. Επισφαλείς χορηγήσεις σε συνάλλαγμα

Στους Λογαριασμούς αυτούς μεταφέρονται χρεωστικά υπόλοιπα από Λογαριασμούς στους οποίους έπαυσε ο καταλογισμός τόκων και έχουν χαρακτηριστεί επισφαλείς.

Αν υπάρχει ανεπίδεκτο είσπραξης υπόλοιπο μεταφέρεται σε Αποσβεστέους Λογαριασμούς.

Οι παραπάνω Πρωτοβάθμιοι Λογαριασμοί αναλύονται σε Δευτεροβάθμιους και Τριτοβάθμιους, ανάλογα με τις ανάγκες. Ετσι π.χ. έχουμε Δευτεροβάθμιους Λογαριασμούς στο 20 το 20.00 με τίτλο «**ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ**».

β) Για τις προβλέψεις:

Υπάρχει ο Πρωτοβάθμιος Λογαριασμός 44 με τον τίτλο «**ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ**» στην ομάδα 4, που είναι η ομάδα που απεικονίζει την καθαρή θέση, τις προβλέψεις και τις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις της τράπεζας.

Πρόβλεψη είναι η παρακράτηση εσόδων ή καθαρών κερδών στο τέλος της χρήσης για την κάλυψη ζημίας, εξόδων ή ενδεχόμενης υποτίμησης στοιχείων Ενεργητικού και τούτο γιατί, κατά τη σύνταξη του Ισολογισμού, πιθανολογείται η πραγματοποίησή τους αλλά δεν είναι γνωστός ούτε ο χρόνος πραγματοποίησης ούτε το πραγματικό ύψος. Μια κατηγορία προβλέψεων είναι και η πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις που απεικονίζονται στο Δευτεροβάθμιο Λογαριασμό 44.11 με τον τίτλο «**ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ**» με Τριτοβάθμιους τους Λογαριασμούς:

44.11.00 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις από χορηγήσεις

44.11.01 Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις εκτός χορηγήσεων

γ) *Σχηματισμός προβλέψεων*

- Κατά το σχηματισμό των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις από χορηγήσεις (44.11.00) αντιμετωπάζεται ο Πρωτοβάθμιος Λογαριασμός 68 «Προβλέψεις-Εκμεταλεύσεων» με Δευτεροβάθμιο το 68.02 «Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις από χορηγήσεις». Ο Λογαριασμός 68

ανήκει στην ομάδα 6 που περιέχει «**ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ**».

- Κατά το σχηματισμό των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις εκτός χορηγήσεων χρεώνεται ο Πρωτοβάθμιος Λογαριασμός **83** «Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους» με Δευτεροβάθμιο Λογαριασμό τον **83.11** «Πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις εκτός χορηγήσεων». Ο Λογαριασμός **83** περιέχεται στην ομάδα 8 που εμφανίζονται οι **ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ**.

- Σύμφωνα με τα παραπάνω μόνο οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις θεωρούνται οργανικά έξοδα.

δ) Εμφάνιση στον ισολογισμό

Στον πίνακα του Ισολογισμού που προβλέπεται από το νέο λογιστικό σχέδιο, δεν γίνεται μνεία για Επισφαλείς Απαιτήσεις ή Απαιτήσεις σε Καθυστέρηση. Οι Λογαριασμοί που παρακολουθούν τις παραπάνω χορηγήσεις ενσωματώνονται με άλλες και παρουσιάζονται στις Λοιπές Απαιτήσεις κατά Πελατών.

Το υφιστάμενο, κατά την σύνταξη του Ισολογισμού, υπόλοιπο του Λογαριασμού Προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις, παρουσιάζεται στον Ισολογισμό με τον παραπάνω τίτλο ως υπομερίδα του συνοπτικού «Προβλέψεις για κινδύνους και βάρη».

Πρόσφατα το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας ανέθεσε στο Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος (Ο.Ε.Ε.) να εκπονήσει νέο λογιστικό σχέδιο για τις τράπεζες, προσαρμοσμένο στις γενικότερες επιταγές του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Α. Πτώχευση

Ι. ΓΕΝΙΚΑ

Είναι η νομική κατάσταση στην οποία περιέρχεται ο έμπορος όταν πάψει τις πληρωμές του. Παύση πληρωμών υπάρχει και στην περίπτωση που ο οφειλέτης με δόλια και καταστρεπτικά μέσα συνεχίζει τις πληρωμές του.

Μια από τις προϋποθέσεις της πτώχευσης είναι η παύση των πληρωμών του εμπόρου. Ο καθορισμός της ημερομηνίας παύσης των πληρωμών χρησιμεύει για να βρεθεί η ύποπτη περίοδος.

Η παύση των πληρωμών πρέπει να έχει τα στοιχεία της γενικότητας και μονιμότητας, δηλαδή η μη πληρωμή των χρεών απέναντι στο κοινό να μην αναφέρεται σε αίτια εντελώς παροδικά και στιγμιαία όπως π.χ. η πρόσκαιρη ταμιακή δυσχέρεια του οφειλέτη.

Την κήρυξη της πτώχευσης ακολουθούν:

- η διαδικασία διασφάλισης και διαπίστωσης της πτωχευτικής περιουσίας,
- η διαχείριση της πτωχευτικής περιουσίας από το σύνδικο,
- η διαπίστωση του ενεργητικού και παθητικού της πτώχευσης και
- η εκκαθάριση της περιουσίας και η διανομή του προϊόντος της μεταξύ των πιστωτών, αν δεν επιτευχθεί (πτωχευτικός) συμβιβασμός.

II. ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Η πτώχευση της Ο.Ε. ή της Ε.Ε. επιφέρει τη συμπτώχευση των ομόρρυθμων εταίρων. Αντίθετα η πτώχευση ομόρρυθμου ή ετερόρρυθμου εταίρου δεν επιφέρει τη συμπτώχευση της εταιρίας.

III. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ:

α) Για τον πτωχό και την περιουσία του. Με την πτώχευση επέρχονται ορισμένες επαγγελματικές ανικανότητες ή επιπτώσεις όπως π.χ. η απαγόρευση άσκησης του εμπορικού επαγγέλματος κ.λ.π. Επίσης ο πτωχός στερείται αυτοδικαίως του δικαιώματος διαχείρισης και διάθεσης της περιουσίας του, με αποτέλεσμα να μη νομιμοποιείται στη διενέργεια των σχετικών δικών και αν έχουν αρχίσει, διακόπτονται και συνεχίζονται στο όνομα του συνδίκου, όσες θέβαια μπορεί να συνεχιστούν, π.χ. επιδίκαση απαιτήσεων που ασφαλίζονται εμπραγμάτως.

β) Για τους πιστωτές:

□ *εγχειρόγραφους ή ανέγγυους*: αναστολή των ατομικών τους διώξεων κατά του πτωχού αυτού χωρίς να επέρχεται και αναστολή της παραγραφής των αξιώσεων που έχουν και οι μη ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις γίνονται απαιτητές,

παύουν οι τόκοι (συμβατικοί και νόμιμοι) των τοκοφόρων απαιτήσεων έναντι της ομάδας των πιστωτών (ενώ κατά του ίδιου του πτωχού εξακολουθούν να υπολογίζονται).

Οι απαιτήσεις τους ικανοποιούνται με την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας από το σύνδικο της πτώχευσης (οριστικό ή ένωσης). Αυτό είναι δυνατό να συμβεί και στην περίπτωση που η πτωχευτική περιουσία εκποιηθεί από τον εμπραγμάτως ασφαλισμένο πιστωτή και υπάρξει περίσυμα από το πλειστηρίασμα για την ικανοποίηση και εγχειρόγραφων πιστωτών.

Οι πιστωτές αναγκάζονται να ατομικά καταδικαστούν τα μέτρα μετά την περάτωση της πτώχευσης με συμβιβασμό και πάντα μέσα στους όρους του, μετά την ανάκληση της απόφασης που κήρυξε την πτώχευση, μετά την κήρυξη της παύσης των εργασιών της πτώχευσης λόγω έλλειψης ενεργητικού και τέλος μετά την περάτωση των εργασιών της πτώχευσης με την ένωση των πιστωτών.

□ **ασφαλισμένους εμπραγμάτως:** δεν αλλοιώνονται τα δικαιώματά τους από την υποθήκη, προσημείωση ή το ενέχυρο στην περιουσία του πτωχού. Έχουν δηλαδή δικαίωμα να επιδιώξουν την εξόφληση των απαιτήσεών τους, ακόμη και με αναγκαστικά μέτρα, εφόσον όμως δεν επήλθε η ένωση των πιστωτών. Για το λόγο αυτό, μόλις κηρύσσεται οφειλέτης σε κατάσταση πτώχευσης, πρέπει ν' αρχίζουν αμέσως τις δικαστικές ενέργειες με σκοπό τη γρήγορη ολοκλήρωση της αναγκαστικής εκτέλεσης, ή έστω την επιβολή αναγκαστικής κατάσχεσης, ώστε να προλαβαίνεται η ένωση των πιστωτών και να μην περιέρχεται η πρωτοβουλία του πλειστηριασμού στο σύνδικο της ένωσης. Δικαιούνται επίσης τόκων μόνο από το προϊόν της εκποίησης των υπεγγύων πραγμάτων. Αντίθετα, τα δικαιώματά τους στην περιουσία που δεν είναι «βεβαρημένη» ταυτίζονται με τα δικαιώματα των εγχειρόγραφων δανειστών.

IV. ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ:

α) Το πτωχευτικό δικαστήριο: κηρύσσει την πτώχευση, διορίζει και αντικαθιστά τον εισηγητή δικαστή και το σύνδικο, επικυρώνει τον πτωχευτικό συμβιβασμό κ.λ.π.

β) Ο εισηγητής δικαστής: επιτηρεί τις εργασίες και τη διαχείριση της πτώχευσης, υποβάλλει έκθεση στο δικαστήριο για την πορεία της πτώχευσης, εισηγείται στο δικαστήριο το διορισμό ή την αντικατάσταση του συνδίκου, αποφασίζει για την εκποίηση των εμπορευμάτων που υπόκεινται σε άμεση φθορά κ.λ.π.

γ) Ο σύνδικος της πτώχευσης. Υπάρχουν τρία είδη συνδίκων:

□ ο προσωρινός σύνδικος που διορίζεται με την απόφαση, η οποία κηρύσσει την πτώχευση και ενεργεί τις επείγουσες πράξεις, παίρνει συντηρητικά μέτρα και συντάσσει τον κατάλογο των «εικαζομένων» πιστωτών.

□ Ο οριστικός σύνδικος που διορίζεται από το δικαστήριο με βάση την έκθεση του εισηγητή δικαστή και ύστερα από γνώμη των «εικαζομένων» πιστωτών, η οποία δεν είναι υποχρεωτική για το δικαστήριο. Ενεργεί τις αναγκαίες πράξεις για τη διαπίστωση του ενεργητικού και παθητικού της πτώχευσης καθώς και πράξεις για τη συντήρηση και διαχείριση της πτωχευτικής περιουσίας.

□ Ο σύνδικος της ένωσης των πιστωτών που διορίζεται από το δικαστήριο όταν δεν επιτευχθεί πτωχευτικός συμβιβασμός. Έχει κύρια αποστολή την εκποίηση όλης της (κινητής και ακίνητης) πτωχευτικής περιουσίας και τη διανομή του προϊόντος της μεταξύ των πιστωτών που οι απαιτήσεις τους επαληθεύτηκαν στα χρέη της πτώχευσης και έγιναν οριστικά δεκτές.

δ) Η συνέλευση των πιστωτών: συγκαλείται από τον εισηγητή δικαστή, εκτός από τη συνέλευση για την εκλογή του οριστικού συνδίκου που συγκαλείται από το πτωχευτικό δικαστήριο. Οι αποφάσεις παίρνονται πάντα σε συνέλευση και με απόλυτη πλειοψηφία, εκτός από ορισμένα θέματα στα οποία απαιτείται διπλή

πλειοψηφία (αριθμητική και ποσοτική) πιστωτών και πιστώσεων όπως π.χ. για την κατάρτιση ή τη γενική διάρρηξη του πτωχευτικού συμβιβασμού κ.λ.π.

V. ΥΠΟΠΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΑΙ ΤΥΧΗ ΟΣΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΗΚΑΝ

ΜΕΣΑ Σ' ΑΥΤΗΝ

Υποπτη περίοδος είναι το χρονικό διάστημα από την ημερομηνία παύσης των πληρωμών έως την ημερομηνία κήρυξης της πτώχευσης.

Οι πράξεις που διενεργήθηκαν μέσα στην υποπτη περίοδο είναι άλλες άκυρες και άλλες ακυρώσιμες με εξαίρεση:

- την τροπή της προσημείωσης σε υποθήκη, αν η προσημείωση γράφηκε πριν από την κήρυξη της πτώχευσης,
- την εγγραφή υποθήκης υπέρ ανώνυμης εταιρίας (π.χ. τράπεζας) που στηρίζεται σε τίτλο από ιδιωτική βούληση (π.χ. παροχή υποθήκης με συμβολαιογραφικό έγγραφο) και ασφαλίζει:
 - α) δάνειο – απλό, χρεωλυτικό ή με ανοικτό λογαριασμό και
 - β) προγενέστερη απαίτησή της,
- τη σύσταση εμπράγματης ασφάλειας, αν αυτή έγινε για σύγχρονη ή μελλοντική απαίτηση όπως π.χ. στον αλληλόχρεο λογαριασμό ως προς το χρεωστικό κατάλοιπό του,
- την εγγραφή προσημείωσης ή υποθήκης καθώς και τη σύσταση ενεχύρου υπέρ τραπεζίτης.

VI. ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ

Όλοι οι πιστωτές πρέπει να αναγγείλουν για επαλήθευση στην πτώχευση τις απαιτήσεις τους, ανεξάρτητα αν τελούν υπό αίρεση ή προθεσμία ή αν θεβαιώθηκαν ή όχι με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

Αν πιστωτής επαλήθευσε την απαίτησή του και έγινε δεκτή στα χρέη της πτώχευσης Ο.Ε. ή Ε.Ε., πρέπει να την αναγγείλει για επαλήθευση και στα χρέη της πτώχευσης του καθενός από τους ομόρρυθμους εταίρους που συμπτώχευσαν.

Οι πιστωτές μπορούν να καταθέσουν τα σημειώματα με τα έγγραφά τους από την έκδοση της απόφασης που κήρυξε την πτώχευση, οπωσδήποτε όμως μέσα στην προθεσμία που ορίζει ο νόμος.

Η επαλήθευση των απαιτήσεων γίνεται σε συνέλευση των πιστωτών από το σύνδικο ενώπιον του εισηγητή δικαστή που προεδρεύει.

Μέσα σε οκτώ ημέρες από την επαλήθευση, ο πιστωτής οφείλει να ορκισθεί ότι η απαίτησή του είναι αληθινή και αδολίευτη ως προς το ποσόν που έγινε δεκτή στα χρέη της πτώχευσης. Ο όρκος μπορεί να δοθεί και μετά το οκταήμερο αλλά έως ότου δοθεί, ο πιστωτής δεν προσκαλείται στις συνελεύσεις ούτε μετέχει σ' αυτές καθώς και στις διανομές που έχουν διαταχθεί.

Πιστωτές που δεν ανήγγειλαν εμπρόθεσμα τις απαιτήσεις τους μπορούν να ζητήσουν με ανακοπή την αναγγελία των απαιτήσεών τους έως και την τελευταία διανομή.

VII. ΠΑΥΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Αν δεν υπάρχουν χρήματα για τη συνέχιση της πτώχευσης, το δικαστήριο κηρύσσει την παύση των εργασιών της. Έτσι οι πιστωτές αναλαμβάνουν και πάλι

το δικαίωμα της άσκησης των ατομικών τους διώξεων εναντίον του πτωχού και της περιουσίας του, δηλαδή μπορούν να ζητήσουν την προσωποκράτηση του πτωχού ή να εκτελέσουν την τυχόν απόφαση που εκδόθηκε σε βάρος του, εκτός και αν το δικαστήριο με την ίδια απόφαση κηρύξει τον πτωχό «συγγνωστό». Στην περίπτωση αυτή οι πιστωτές δεν μπορούν να εγείρουν αγωγή εναντίον του με το αίτημα της προσωπικής κράτησης.

Κατά τη διάρκεια της παύσης των εργασιών της πτώχευσης δεν μπορεί να επιτευχθεί πτωχευτικός συμβιβασμός ούτε ένωση των πιστωτών γιατί και τα δυο αυτά νομικά γεγονότα προϋποθέτουν ανάκληση της απόφασης για την παύση των εργασιών της πτώχευσης.

VIII. ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Επέρχεται με:

α) *Τον πτωχευτικό συμβιβασμό* που αποφασίζεται, σε συνέλευση, μεταξύ των πιστωτών και του πτωχού και επικυρώνεται από το δικαστήριο. Βασικές προϋποθέσεις για να επιτευχθεί πτωχευτικός συμβιβασμός είναι:

- ☐ η λήψη απόφασης από τη νόμιμη ειδική πλειοψηφία των πιστωτών, δηλαδή αριθμητική (των πιστωτών) και ποσοτική (των απαιτήσεων),
- ☐ η έλλειψη καταδίκης του πτωχού για δόλια χρεωκοπία και
- ☐ η επικύρωσή της από το δικαστήριο.

Ο πτωχευτικός συμβιβασμός δεν δεσμεύει τους πιστωτές που είναι ασφαλισμένοι εμπραγμάτως καθώς και τους προνομιούχους, εφόσον δεν ψηφίσουν στη συνέλευση των πιστωτών για συμβιβασμό. Αν όμως ψηφίσουν και ο συμβιβασμός επικυρωθεί από το δικαστήριο, εκπίπτουν από την εμπράγματη ασφάλεια ή το προνόμιό τους και συντρέχουν με τους εγγειρόγραφους πιστωτές.

Αν ο πτωχός που συμβιβάστηκε δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του, ο πτωχευτικός συμβιβασμός μπορεί να διαρρηχθεί είτε από κάποιο πιστωτή (ατομική διάρρηξη) είτε από την πλειοψηφία των πιστωτών (γενική διάρρηξη) μέσα σε πέντε χρόνια από τη λήξη της προθεσμίας για την καταβολή της τελευταίας οφειλόμενης δόσης από τον πτωχό. Σε περίπτωση γενικής διάρρηξης ο πτωχός που συμβιβάστηκε κηρύσσεται σε νέα πτώχευση.

β) *Την πτωχευτική αποκατάσταση* που επέρχεται μετά από δικαστική απόφαση και προϋποθέτει:

- ☐ την παρέλευση δεκαετίας από την κήρυξη της πτώχευσης, ανεξάρτητα αν επιτεύχθηκε ή όχι πτωχευτικός συμβιβασμός ή αν συνεχίζεται ή όχι η πτώχευση. Η προϋπόθεση αυτή έχει εφαρμογή μόνο για φυσικά πρόσωπα,
- ☐ την επίτευξη πτωχευτικού συμβιβασμού που επικυρώθηκε τελεσίδικα από το δικαστήριο, ανεξάρτητα αν ο πτωχός εκπλήρωσε ή όχι τους όρους του συμβιβασμού και
- ☐ την εξόφληση από τον πτωχό όλων των πτωχευτικών πιστωτών κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα έως την ημέρα της κήρυξης της πτώχευσης. Η προϋπόθεση αυτή καθώς και η προηγούμενη έχουν εφαρμογή και για φυσικά και για νομικά πρόσωπα.

Η πτωχευτική αποκατάσταση ανατρέπεται αυτοδικαίως, αν μετά την επικύρωσή της από το δικαστήριο ο πτωχός καταδικάστηκε για δόλια χρεωκοπία. Επίσης μπορεί να ακυρωθεί με δικαστική απόφαση ύστερα από αίτηση πιστωτή, αν μετά την αποκατάσταση ο πτωχός καταδικαστεί για απλή χρεωκοπία.

γ) *Την ένωση των πιστωτών* που επέρχεται αυτοδικαίως, αν δεν επιτεύχθηκε πτωχευτικός συμβιβασμός ή αυτός που επιτεύχθηκε ανατράπηκε συνεπεία ακύρωσης, διάρρηξης ή δεύτερης πτώχευσης. Είναι ο επαχθέστερος τρόπος

περάτωσης της πτώχευσης για τον πτωχό επειδή επέρχεται ολοκλήρωση της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης και οι πιστωτές ικανοποιούνται αποκλειστικά από το προϊόν της εκκαθάρισης της πτωχευτικής περιουσίας (ακίνητης και κινητής), ανάλογα με τα προνόμιά τους (γενικοί και ειδικοί προνομιούχοι πιστωτές καθώς και εγγχειρόγραφοι ή ανέγγυοι).

ΙΧ. ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ - ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Οι εμπραγμάτως ασφαλισμένοι πιστωτές δεν επηρεάζονται από την πτώχευση, σε περίπτωση που θελήσουν να επιδιώξουν την είσπραξη των απαιτήσεών τους με αναγκαστικά μέτρα. Η προνομιακή αυτή μεταχείριση όμως, που καθιερώνεται από το νόμο, δεν επεκτείνεται και στους εγγχειρόγραφους πιστωτές, οι απαιτήσεις των οποίων θα ικανοποιηθούν με την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας από το σύνδικο (οριστικό ή ένωσης), σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (άρθρα 975 και επόμενα).

Πριν από την ένωση των πιστωτών, η τράπεζα, ως ενυπόθηκη δανειστρία (και όχι ο οριστικός σύνδικος), μπορεί να επισπεύσει πλειστηριασμό ακινήτων κατά του πτωχού:

- είτε με τις κοινές διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας,
- είτε με τις διατάξεις του Ν.Δ. 17/7-13/8/1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών».

Μετά την ένωση των πιστωτών, η τράπεζα, ως ενυπόθηκη δανειστρία, μπορεί να συνεχίσει τον πλειστηριασμό κατά του πτωχού με έναν από τους προαναφερόμενους τρόπους, μόνο αν είχε αρχίσει την αναγκαστική εκτέλεση πριν από την ένωση των πιστωτών.

Σ' αυτή τη φάση της πτώχευσης (στάδιο ένωσης των πιστωτών) μπορεί και ο σύνδικος να προχωρήσει στην εκποίηση των πτωχευτικών ακινήτων, παράλληλα με την ενυπόθηκη Α.Ε. (π.χ. τράπεζα), αλλά μόνο στην περίπτωση που η τελευταία επισπεύδει πλειστηριασμό με τις διατάξεις του Ν.Δ. 17/7-13/8/1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών» και όχι με τις κοινές διατάξεις του Κ.Πολ.Δ.

Το Δημόσιο μπορεί να επισπεύσει πλειστηριασμό κατά του πτωχού σ' όλα τα στάδια της πτώχευσης, ακόμη και στην ένωση των πιστωτών, αν, πριν από την πτώχευση, είχε αρχίσει την εκτελεστική διαδικασία. Διαφορετικά θα πρέπει να τηρήσει ορισμένη προδικασία και συγκεκριμένα απαιτείται:

- πρόταση του αρμοδίου Διευθυντή της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας (πρώην Δημοσίου Ταμείου),
- σύμφωνη γνώμη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και
- σχετική διαταγή του Υπουργού Οικονομικών.

Αναφορικά με τα ενέχυρα που έχουν συσταθεί υπέρ τρίτων, αυτά μπορούν να εκποιηθούν σε κάθε στάδιο της πτώχευσης:

- είτε από τον ενεχυρούχο δανειστή (π.χ. τράπεζα),
- είτε από το σύνδικο.

Β. Αδικοιολόγητος πλουτισμός

I. ΕΝΝΟΙΑ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΡΩΝ

Αδικοιολόγητος πλουτισμός υπάρχει, όταν κάποιο πρόσωπο (φυσικό, νομικό, καθώς και το δημόσιο· βλέπε σχετικά διάταξη 91 παρ. 3 Ν.Δ. 321/1969) έγινε πλουσιότερο χωρίς νόμιμη αιτία από την περιουσία άλλου ή με ζημιά άλλου και συνεπώς έχει υποχρέωση να αποδώσει την ωφέλεια.

Η υποχρέωση αυτή γεννάται ιδίως σε περίπτωση παροχής αχρεώστητης ή παροχής για αιτία που έληξε ή δεν επακολούθησε ή αιτία παράνομη ή ανήθικη.

Η απόδοση της ωφέλειας επιδιώκεται με αγωγή αδικοιολόγητου πλουτισμού της διαταραχής που έγινε στις περιουσιακές σχέσεις αυτού που ωφελήθηκε και αυτού που ζημιώθηκε, χωρίς να υπάρχει νόμιμη αιτία.

II. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

1) *Πλουτισμός του λήπτη* (υπόχρεου) που επέρχεται με οποιονδήποτε τρόπο, δηλαδή με αύξηση των περιουσιακών στοιχείων ή με μείωση των επικείμενων υποχρεώσεων ή θαρών πάνω στην περιουσία του ή τέλος με πραγματική μείωση της περιουσίας του άλλου (δότη) όπως π.χ. απόκτηση εμπράγματος δικαιώματος, απόκτηση απαίτησης, απαλλαγή αναπόφευκτων δαπανών, απαλλαγή από χρέος ή από άλλες υποχρεώσεις κ.λ.π.

2) *Ο πλουτισμός να είναι αδικοιολόγητος*, δηλαδή χωρίς νόμιμη ή έγκυρη αιτία. Νόμιμη αιτία θεωρείται αυτή που είναι σύμφωνη με το δίκαιο, το νόμο ή την έγκυρη θέληση των ενδιαφερόμενων. Έτσι η έλλειψη νόμιμης αιτίας στη μετακίνηση των αγαθών είναι το χαρακτηριστικό του αδικοιολόγητου πλουτισμού.

III. ΕΚΤΑΣΗ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΟΥ ΛΗΠΤΗ

Ο υπόχρεος (λήπτης) οφείλει να αποδώσει το πράγμα που πήρε ή το αντάλλαγμα που τυχόν έλαβε απ' αυτό καθώς επίσης τους καρπούς που συνέλεξε και ο,τιδήποτε απέκτησε από το πράγμα.

Η υποχρέωση για απόδοση μιας τέτοιας ωφέλειας μαζί με τις τυχόν προβλεπόμενες έννομες συνέπειες όπως π.χ. έναρξη τόκων, ευθύνη για το πράγμα κ.λ.π. αρχίζει από την επίδοση της αγωγής (βλέπε σχετικά, διατάξεις 346 και 348 Α.Κ. τηρουμένων όμως και των διατάξεων 911 και 912 Α.Κ.).

Εφόσον όμως ο λήπτης δεν είναι πια πλουσιότερος κατά το χρόνο της επίδοσης της αγωγής, αποσβήνεται η υποχρέωσή του για απόδοση της ωφέλειας. Η απόσβεση προτείνεται με ένσταση και δεν εξετάζεται αυτεπάγγελα από το δικαστήριο.

Και χωρίς την επίδοση της αγωγής ο λήπτης ευθύνεται:

1) Για την αχρεώστητη απαίτηση, εφόσον γνώριζε ή αφότου έμαθε την ανυπαρξία του χρέους.

2) Για απαίτηση από παράνομη ή ανήθικη αιτία όπως π.χ. είσπραξη τοκογλυφικών τόκων.

3) Για απαίτηση από αιτία που έληξε ή δεν επακολούθησε και από την οποία όφειλε να προβλέψει την αναζήτηση, π.χ. στην περίπτωση σύστασης ενέχυρου σε ασφάλεια απαίτησης, όταν αυτό δεν επιστρέφεται από το δανειστή στον ενεχυριαστή οφειλέτη ενώ αυτός έχει εξοφλήσει το χρέος.

Αποκλείεται η αγωγή αδικαιολόγητου πλουτισμού:

1) Στην περίπτωση απαίτησης αχρεώστητης παροχής, εφόσον αυτός που κατέβαλε χωρίς να χρωστά (δηλαδή αυτός που ζημειώθηκε), γνώριζε την ανυπαρξία του χρέους κατά το χρόνο της καταβολής π.χ. καταβολή αχρεώστητου ποσού μετά την εξόφληση ή το συμφηφισμό της οφειλής του. Επίσης αν η καταβολή έγινε από ιδιαίτερο ηθικό καθήκον ή από λόγους ευπρέπειας π.χ. προίκιση αδελφής από πλούσιο αδελφό ή παροχή δώρων προς υπηρέτη.

Τέλος αν το χρέος καταβλήθηκε πριν από τη λήξη του, δεν αναζητείται. Δεν αναζητούνται επίσης οι καρποί (γενικά τα ωφελήματα) του ενδιάμεσου χρόνου.

2) Στην περίπτωση καταβολής που έγινε για ανήθικη (αισχροή) αιτία, αν αυτή αφορά και εκείνον που κατέβαλε π.χ. αμοιβή για τέλεση ή μη φόνου.

IV. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ

Η αξίωση από αδικαιολόγητο πλουτισμό παραγράφεται σε είκοσι χρόνια (διάταξη 249 Α.Κ., Α.Π. 775/1971 ΝοΒ. 20 481 και 681/1977 ΝοΒ. 26 361), εκτός αν με ειδική διάταξη νόμου προβλέπεται μικρότερη από είκοσι χρόνια παραγραφή όπως π.χ. η αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού από συναλλαγματική, γραμματίο σε διαταγή και επιταγή που παραγράφεται σε πέντε χρόνια από τη χρονολογία λήξης της συναλλαγματικής και του γραμματίου σε διαταγή καθώς και από τη χρονολογία έκδοσης της επιταγής (Ν. 5325/1932 άρθρα 80 § 3 και 87 § 2 καθώς και Ν. 5960/1933 άρθρο 60). Επίσης η αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού από υπερωρίες παραγράφεται σε πέντε χρόνια (Ν.Δ. 515/1970 άρθρο 2 § 1 και Α.Π. 40/1972 ΝοΒ. 20 612).

Φαίνεται ότι έχει γεννηθεί ζήτημα αν η αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού από σχέσεις της διάταξης 250 Α.Κ. (βλέπε σχετικά πιο κάτω στην ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ) παραγράφεται σε χρόνο μικρότερο από είκοσι χρόνια.

Γ. Καταδολίευση δανειστών

Οι δανειστές έχουν το δικαίωμα να απαιτήσουν τη διάρρηξη κάθε απαλλοτριωτικής πράξης που έγινε από τον οφειλέτη προς βλάβη τους, εφόσον η υπολειπόμενη περιουσία δεν αρκεί για την ικανοποίησή τους. Έτσι σε αγωγή διάρρηξης («παυλιανή αγωγή») υπόκεινται οι δόλιες και επιβλαβείς απαλλοτριώσεις του οφειλέτη με πρόθεση βλάβης των δανειστών του, όταν βέβαια αυτές προκαλούν αφερεγγυότητα του οφειλέτη ή επιτείνουν την ήδη υπάρχουσα που θέτει σε κίνδυνο την ικανοποίηση των δανειστών και όταν γίνονται σε συμπαιγνία με το τρίτο πρόσωπο προς το οποίο γίνεται η απαλλοτρίωση.

Ως απαλλοτρίωση νοείται κάθε διάθεση ή εκποίηση με δικαιοπραξία ή άλλη ενέργεια ή και παράλειψη δικαιώματος περιουσιακής φύσης του οφειλέτη (π.χ. επαχθείς και χαριστικές διαθέσεις, όπως λόγω δωρεάς καθώς και κάθε παροχή που γίνεται από ηθικό καθήκον, όπως γονική παροχή).

Πρόβλημα παρουσιάζεται ως προς το χρόνο γέννησης της απαίτησης του δανειστή που μπορεί να ασκήσει την αξίωση διάρρηξης επειδή το θέμα δεν ρυθμίζεται από το νόμο.

Στη νομολογία φαίνεται να επικρατεί η άποψη ότι η απαίτηση του δανειστή πρέπει να είναι «γεννημένη» κατά το χρόνο της απαλλοτρίωσης (Α.Π. 159/1964 ΝοΒ. 12 605, Εφ. Θεσ. 444/1967 ΝοΒ. 16 411, Εφ. Θρ. 31/1968 Αρμ. 22 521).

Δανειστές που οι απαιτήσεις τους γεννήθηκαν μετά την απαλλοτρίωση έχουν αξίωση διάρρηξης, σύμφωνα με την κρατούσα γνώμη, όταν ο δόλος του

οφειλέτη κατά την απαλλοτρίωση αναφέρεται και στη δική τους απαίτηση, της οποίας πλησιάζει η γέννηση π.χ. όταν ο οφειλέτης απαλλοτριώνει το ακίνητο του ενώ διαπραγματεύεται τη σύναψη δανείου.

Η αγωγή διάρρηξης μπορεί να εγερθεί, σύμφωνα με την κρατούσα γνώμη, είτε κατά του οφειλέτη, είτε κατά τρίτου, είτε εναντίον και των δυο. Το βάρος της απόδειξης των πραγματικών στοιχείων που σχετίζονται με τη χρονολογία της απαίτησης έχει ο ενάγων δανειστής. Επίσης ο ίδιος πρέπει να αποδείξει:

- την απαίτηση του από την οποία πηγάζει το δικαίωμα διάρρηξης και το ύψος της,
- την απαλλοτρίωση και την πρόθεση βλάβης του οφειλέτη,
- τη γνώση της πρόθεσης βλάβης του οφειλέτη από τον τρίτο και
- την ανεπάρκεια της υπολειπόμενης περιουσίας του οφειλέτη.

Επειδή η γνώση του τρίτου είναι δύσκολο να αποδειχθεί, ο νόμος θεσπίζει μαχητό τεκμήριο υπέρ των δανειστών ότι ο τρίτος μετέχει του δόλου του οφειλέτη, αν είναι σύζυγός του ή συγγενής του σε ευθεία γραμμή απεριόριστα ή σε πλάγια γραμμή εξ αίματος έως και τον τρίτο βαθμό ή εξ αγχιστείας έως το δεύτερο. Το τεκμήριο ισχύει αν η έγερση της αγωγής διάρρηξης γίνει προτού περάσει ένας χρόνος από την απαλλοτρίωση. Έτσι ο δανειστής απαλλάσσεται από το βάρος της απόδειξης της συγγένειας που έχει ο οφειλέτης με τον τρίτο και πέφτει σ' αυτούς, που πρέπει να αποδείξουν ότι δεν έχουν μεταξύ τους συγγένεια.

Αν όμως περάσει ένας χρόνος από την απαλλοτρίωση και ο δανειστής δεν ασκήσει αγωγή, το βάρος της απόδειξης έχει πια ο ίδιος (και όχι ο οφειλέτης ή ο τρίτος) που θα πρέπει να αποδείξει με κάθε μέσο την παραπάνω συγγένεια. Δηλαδή μετά την παρέλευση του παραπάνω χρονικού διαστήματος δεν ισχύει το τεκμήριο υπέρ του δανειστή.

Η αγωγή διάρρηξης παραγράφεται, όταν περάσουν πέντε χρόνια από την απαλλοτρίωση. Δηλαδή η παραγραφή αρχίζει από τη χρονολογία κατάρτισης της απαλλοτριωτικής πράξης του οφειλέτη από την οποία και γεννάται η αξίωση διάρρηξης του δανειστή.

Τέλος οι δανειστές έχουν δικαίωμα να ασκήσουν ποινική δίωξη εναντίον του οφειλέτη, σύμφωνα με τις διατάξεις περί καταβολής των δανειστών (άρθρο 397 Π.Κ.).

Δ. Παραγραφή

I. ΕΝΝΟΙΑ

Παραγραφή είναι η απόσβεση της αξίωσης του δικαιούχου λόγω αδράνειας του για ορισμένο χρονικό διάστημα ως προς την άσκησή της (αξίωσης).

Αξίωση είναι το δικαίωμα να απαιτήσει κάποιος από άλλον, δηλαδή από ορισμένο πρόσωπο μια πράξη ή μια παράλειψη. Πράξη είναι κάθε θετική ενέργεια όπως λ.χ. πληρωμή, παράδοση πράγματος, παροχή υπηρεσιών κ.λ.π. και παράλειψη είναι κάθε αποθετική ενέργεια όπως λ.χ. μη κατασκευή έργου, μη άσκηση επαγγέλματος κ.λ.π. Η παράλειψη περιλαμβάνει και την ανοχή.

Η παραγραφή είναι θεσμός δημόσιας τάξης και επομένως δεν μπορεί με δικαιοπραξία να αποκλειστεί από πριν η παραγραφή κάποιας έννομης σχέσης ή να συμφωνηθεί χρόνος μεγαλύτερος ή μικρότερος από τη συμπληρωθείσα παραγραφή.

Π.χ. δεν μπορεί να συμφωνηθεί ότι η αξίωση του κομιστή συναλλαγματικής κατά του αποδέκτη θα παραγραφεί σε τέσσερα χρόνια από τη λήξη της συναλλαγματικής γιατί η αξίωση αυτή υπόκειται σε τριετή παραγραφή.

II. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

- α) η πάροδος ορισμένου χρονικού διαστήματος και
- β) η απραξία του δικαιούχου, δηλαδή να μη γίνει από μέρους του κάποια ενέργεια κατά του υπόχρεου.

III. ΧΡΟΝΟΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

Ο χρόνος παραγραφής των αξιώσεων είναι κατά κανόνα εικοσαετής και δεν αναγνωρίζεται από το δίκαιο χρόνος μεγαλύτερης παραγραφής. Με πολλές όμως ειδικές διατάξεις καθιερώνεται μικρότερη από είκοσι χρόνια παραγραφή. Παρακάτω αναφέρονται περιπτώσεις μακροπρόθεσμης και βραχυπρόθεσμης παραγραφής αξιώσεων:

Εικοσαετής παραγραφή:

- Απλά δάνεια για την απαίτηση μόνο από κεφάλαιο.
- Απαίτηση κατά πρωτοφειλέτη για απόδοση καταλοίπου ανοικτού (αλληλοχρέου) λογαριασμού πίστωσης. Αν στη σχετική σύμβαση ενέχεται και τρίτος ως εγγυητής, η απαίτηση και κατ' αυτού υπόκειται σε εικοσαετή παραγραφή, εκτός του Ελληνικού Δημοσίου (βλέπε πιο κάτω).
- Κάθε απαίτηση που βεβαιώθηκε με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή με άλλο δημόσιο έγγραφο εκτελεστό (π.χ. διαταγή πληρωμής).
Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι για να επιμηκυνθεί η βραχυπρόθεσμη παραγραφή (π.χ. η τριετής παραγραφή απαίτησης κατά αποδέκτη συναλλαγματικής) δεν αρκεί μόνο η έκδοση διαταγής πληρωμής, αλλά απαιτείται και η επίδοσή της.
Το ίδιο συμβαίνει και για τη διακοπή της παραγραφής κάποιας απαίτησης που επιδικάζεται με διαταγή πληρωμής.
Επισημαίνεται επίσης ότι οι τόκοι που επιδικάστηκαν παραγράφονται σε είκοσι χρόνια. Αυτοί όμως που δημιουργήθηκαν μετά την επιδίκαση παραγράφονται σε πέντε χρόνια. Γι' αυτό η παραγραφή της απαίτησης από τους τόκους που δεν έχουν εισπραχθεί πρέπει να διακόπτεται πριν την παρέλευση πενταετίας με ένα από τους τρόπους που αναφέρονται πιο κάτω.
- Απαίτηση του εγγυητή (τράπεζας) κατά του εντολέα και των τυχόν εγγυητών του από κατάπτωση εγγυητικής επιστολής, εφόσον για την έκδοσή της αντλήθηκε ισόποσο κάλυμμα από σύμβαση πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό.

Πενταετής παραγραφή:

- Των τόκων, μερισμάτων και χρεωλυσίων (κάθε τοκοχρεωλυτική δόση τοκοχρεωλυτικού δανείου).
- Των κάθε είδους μισθωμάτων όπως π.χ. μίσθωση θυρίδων τραπεζής, εργοστασίου, καταστήματος, σπιτιού κ.λ.π.
- Των μισθών, συντάξεων και κάθε άλλης παροχής που επαναλαμβάνεται περιοδικά.
- Κάθε αξίωση της τράπεζας από αμοιβές της (π.χ. προμήθειες) και δαπάνες

της (π.χ. επί εντολών για έκδοση Ε/Ε) που έχουν σχέση με την επιμέλεια ξένων υποθέσεων ή την παροχή υπηρεσιών. Όπως είναι γνωστό, η τράπεζα ασκεί κατ' επάγγελμα την επιμέλεια ξένων υποθέσεων.

Οι παραπάνω αξιώσεις αναφέρονται με άλλες στο άρθρο 250 Α.Κ.

■ Οι χρηματικές αξιώσεις κατά του Δημοσίου και των Ν.Π.Δ.Δ. που εξομειώνονται με αυτό, έστω και αν προέρχονται από χρεωστικό κατάλοιπο πίστωσης ή από κεφάλαιο δανείου.

■ Οι αξιώσεις κατά των ομόρρυθμων μελών Ο.Ε. ή Ε.Ε. που δεν είναι εκκαθαριστές ή των κληρονόμων τους, μετά την αποχώρησή τους, τη λήξη ή λύση της εταιρίας (άρθρο 64 Ε.Ν.).

■ Οι αξιώσεις από αδικαιολόγητο πλουτισμό που αναφέρονται στη συναλλαγματική και επιταγή. Η παραγραφή αρχίζει από τη χρονολογία λήξης της συναλλαγματικής και από τη χρονολογία έκδοσης της επιταγής (άρθρο 80 § 3 Ν.5325/1932 και άρθρο 60 Ν.5960/1933).

■ Η αξίωση του κομιστή (τράπεζας) κατά του αποδέκτη τυπικά ανίσχυρης συναλλαγματικής που μπορεί να επιδικαστεί μετά από μετατροπή της σε χρεωστικό ομόλογο. Η παραγραφή αρχίζει από τη χρονολογία λήξης της συναλλαγματικής.

■ Η απαίτηση του εγγυητή (τράπεζας) κατά του εντολέα και των τυχόν εγγυητών του από κατάπτωση εγγυητικής επιστολής, εφόσον για την έκδοσή της δεν αντλήθηκε ισόποσο κάλυμμα από σύμβαση πίστωσης με ανοικτό λογαριασμό, αλλά εκδόθηκε από ίδια διαθέσιμα του εγγυητή (τράπεζας), με βάση τη σύμβαση – αίτηση έκδοσης εγγυητικής επιστολής. Η παραγραφή αρχίζει μόλις λήξει το έτος μέσα στο οποίο πληρώθηκε η εγγυητική επιστολή και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξή της.

■ Η αγωγή για διάρρηξη του πτωχευτικού συμβιβασμού. Η παραγραφή αρχίζει από τη λήξη της προθεσμίας για την καταβολή της τελευταίας δόσης του πτωχευτικού συμβιβασμού (άρθρο 618 Ε.Ν.).

■ Η αγωγή για διάρρηξη απαλλοτριωτικής πράξης, σύμφωνα με τις διατάξεις περί καταδολίευσης των δανειστών. Η παραγραφή αρχίζει από τη χρονολογία κατάρτισης της απαλλοτριωτικής πράξης (άρθρο 946 Α.Κ.).

Τριετής παραγραφή:

■ Η αγωγή του κομιστή συναλλαγματικής (τράπεζας) κατά του αποδέκτη ή του τριτεγγυητή του. Η παραγραφή αρχίζει από τη χρονολογία λήξης της συναλλαγματικής (άρθρο 70 § 1 Ν.5325/1932).

■ Η αγωγή του κομιστή γραμματίου σε διαταγή (τράπεζας) κατά του εκδότη ή του τριτεγγυητή του. Η παραγραφή αρχίζει από τη χρονολογία λήξης του γραμματίου σε διαταγή (άρθρο 77 σε συνδυασμό με το άρθρο 70 § 1 Ν.5325/1932).

■ Η αγωγή που πηγάζει από τη σύμβαση της ασφάλισης κατά ζημιών (π.χ. πυρκαγιάς). Η παραγραφή αρχίζει μόλις λήξει ο χρόνος μέσα στον οποίο γεννήθηκε η αξίωση (άρθρο 195 Ε.Ν.). Π.χ. αξίωση του δικαιούχου της αποζημίωσης κατά ασφαλιστικής εταιρίας για ζημιά που προκλήθηκε από πυρκαγιά σε ασφαλισμένο πράγμα (εργοστάσιο, σπίτι, εμπορεύματα κ.λ.π.).

Ετήσια παραγραφή:

■ Η αγωγή του κομιστή συναλλαγματικής (τράπεζας) κατά του εκδότη, των οπισθογράφων και των τριτεγγυητών τους, η παραγραφή της οποίας αρχίζει από τη χρονολογία εμπρόθεσμης σύνταξης του διαμαρτυρικού ή από τη χρονολογία λήξης της συναλλαγματικής σε περίπτωση που έχει τεθεί η ρήτρα «ανέξοδη επιστροφή» (άρθρο 70 § 2 Ν. 5325/1932).

Εξάμηνη παραγραφή:

■ Οι αγωγές του κομιστή επιταγής (τράπεζας) κατά του εκδότη, των οπισθογράφων και των τριτεγγυητών τους, η παραγραφή των οποίων αρχίζει από τη λήξη της προθεσμίας προς εμφάνιση της επιταγής για πληρωμή (8 ημέρες από την ημέρα που είναι σημειωμένη η χρονολογία έκδοσης της επιταγής άρθρο 52 § 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 29 § 1 Ν. 5960/1933).

■ Οι αγωγές των διαφόρων υπόχρεων (ενεχόμενων) μεταξύ τους για την πληρωμή της επιταγής. Η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα που ο υπόχρεος πλήρωσε την επιταγή ή του εγέρθηκε και του κοινοποιήθηκε αγωγή (άρθρο 52 § 1 εδ. 8' Ν.5960/1933).

■ Οι αγωγές των οπισθογράφων συναλλαγματικής μεταξύ τους και κατά του εκδότη. Η παραγραφή αρχίζει από την ημέρα που ο οπισθογράφος πλήρωσε τη συναλλαγματική ή του εγέρθηκε και του κοινοποιήθηκε αγωγή (άρθρο 70 § 3 Ν.5325/1932).

IV. ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

Η παραγραφή αρχίζει από τότε που γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξή της και δεν εμποδίζεται από νομικούς λόγους (νομικά κωλύματα).

Η παραγραφή των αξιώσεων που αναφέρονται στο άρθρο 250 Α.Κ. (πενταετής παραγραφή) αρχίζει μόλις λήξει το έτος μέσα στο οποίο γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξή της. Π.χ. η τράπεζα έχει απαιτήσεις κατά οφειλέτη της από προμήθειες εγγυητικής επιστολής και από τόκους κλεισμένου αλληλόχρεου λογαριασμού πίστωσης. Οι προμήθειες δημιουργήθηκαν την 30/3/84 και οι τόκοι την 15/6/84. Η παραγραφή των αξιώσεων αυτών της τράπεζας αρχίζει από την 1/1/85 και όχι από την 31/3/84 και 16/6/84 (την επομένη δηλαδή της δημιουργίας τους). Οι αξιώσεις αυτές παραγράφονται μετά την 31/12/89, δηλαδή την 1/1/90 (πενταετής παραγραφή).

V. ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

Είναι ο μη υπολογισμός χρονικού διαστήματος στο χρόνο της παραγραφής, όταν συντρέχουν ορισμένα περιστατικά, μετά την πάροδο των οποίων η παραγραφή συνεχίζεται.

Το χρονικό διάστημα της αναστολής δεν υπολογίζεται στο χρόνο της παραγραφής. Όταν παύσει ο λόγος της αναστολής, η παραγραφή συνεχίζεται και συμπληρώνεται μετά έξι μήνες (από την παύση της).

Η αναστολή διακρίνεται:

■ *σε απόλυτη* που χωρεί σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγραφής (έναρξης, διάρκειας, λήξης),

■ *σε αναστολή συμπλήρωσης* που χωρεί μόνο κατά το τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της παραγραφής και εφόσον στο διάστημα αυτό ο δικαιούχος εμποδίστηκε από δικαιοστάσιο ή άλλο λόγο ανώτερης βίας να ασκήσει την αξίωσή του ή ο υπόχρεος απέτρεψε με δόλο το δικαιούχο να την ασκήσει και

■ *σε αναστολή λήξης* που χωρεί κατά την καταληκτική ημέρα της παραγραφής και καθιερώνεται με ειδικές διατάξεις των νόμων περί δικαιοστασίου.

Η αναστολή της παραγραφής δεν εξετάζεται αυτεπάγγελα από το δικαστήριο αλλά μόνο μετά από ένσταση του δικαιούχου της αξίωσης.

VI. ΔΙΑΚΟΠΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Με τη διακοπή της παραγραφής δεν υπολογίζεται ο χρόνος που πέρασε μέχρι εκείνη τη στιγμή και αρχίζει νέα παραγραφή από την αρχή. Δηλαδή η νέα παραγραφή είναι ίσης διάρκειας με την παλιά. Αν όμως η απαίτηση βεβαιώθηκε με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό, παραγράφεται μετά είκοσι χρόνια και αν ακόμη η απαίτηση καθαυτή υπαγόταν σε συντομότερη παραγραφή.

VII. ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

Η παραγραφή διακόπτεται με τους παρακάτω τρόπους:

- Με την αναγνώριση της αξίωσης από τον υπόχρεο (με οποιονδήποτε τρόπο) π.χ. έγγραφη αναγνώριση της οφειλής, καταβολή, κ.λ.π. Η καταβολή διακόπτει την παραγραφή μόνο ως προς αυτόν που κατέβαλε και όχι ως προς τους τυχόν ενεχόμενους. Αν στην απαίτηση υπάρχουν και εγγυητές, πρέπει και αυτοί να αναγνωρίσουν την οφειλή.
- Με την έγερση και κοινοποίηση αγωγής από το δικαιούχο της αξίωσης στον οφειλέτη και τους τυχόν ενεχόμενους. Με την υποβολή όμως αίτησης στο δικαστήριο για έκδοση διαταγής πληρωμής δεν διακόπτεται η παραγραφή.
- Με την έγγραφη υποθήκης ή προσημείωσης. Από τη χρονολογία έγγραφής στο σχετικό βιβλίο του Υποθηκοφυλακείου αρχίζει νέα παραγραφή της αξίωσης.
- Με την επίδοση επιταγής για πληρωμή κάτω από εκτελεστό δικόγραφο.
- Με την αναγγελία της απαίτησης για κατάταξη σε πλειστηριασμό.
- Με την αναγγελία της απαίτησης για επαλήθευση σε πτώχευση. Η αναγγελία που γίνεται μόλις κηρυχθεί η πτώχευση και που συνήθως είναι συνοπτική και δεν συνοδεύεται με τα αποδεικτικά έγγραφα της απαίτησης και που έχει ως μοναδικό σκοπό την εμφάνιση του αναγγελλόμενου πιστωτή (π.χ. τράπεζας) στον πτωχευτικό φάκελο για να καλείται στις σχετικές συνελεύσεις, δεν διακόπτει την παραγραφή. Η παραγραφή αρχίζει και πάλι μετά την περάτωση της πτώχευσης με οποιονδήποτε τρόπο (π.χ. με τον πτωχευτικό συμβιβασμό, την πτωχευτική αποκατάσταση κ.λ.π.)

Είναι αυτονόητο ότι ο χρόνος που μεσολαβεί από την κατάθεση της αναγγελίας για επαλήθευση (στο σύνδικο ή το γραμματέα του Πρωτοδικείου) μέχρι την περάτωση της πτώχευσης δεν υπολογίζεται ως χρόνος παραγραφής.

- Με την υποβολή (από το δικαιούχο της αξίωσης) ένστασης συμψηφισμού ενώπιον δικαστηρίου.

Αν υπάρχει απαίτηση κατά ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας, οι εξώδικες και δικαστικές ενέργειες του δικαιούχου για τη διακοπή της παραγραφής όπως π.χ. έγερση και κοινοποίηση αγωγής κ.λ.π. πρέπει να γίνονται και κατά των ομόρρυθμων μελών ατομικά.

Η παραγραφή προβάλλεται μόνο με ένσταση απ' αυτόν που έχει έννομο συμφέρον και δεν λαμβάνεται υπόψη αυτεπάγγελτα από το δικαστήριο. Κατά συνέπεια απαίτηση που έχει παραγραφεί μπορεί να επιδικαστεί, αν ο υπόχρεος δεν προβάλει την ένσταση της παραγραφής.

Παραίτηση από την παραγραφή μετά τη συμπλήρωσή της είναι έγκυρη. Αυτός όμως που παραιτήθηκε δεν έχει δικαίωμα να την προβάλει (διάταξη ενδοτικού δικαίου).

VIII. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΧΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΞΙΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Για τις απαιτήσεις κατά του Δημοσίου δεν αναγνωρίζεται από το νόμο χρόνος παραγραφής μεγαλύτερος από πέντε χρόνια.

Πενταετής παραγραφή:

■ Οι χρηματικές αξιώσεις, εφόσον με άλλη γενική ή ειδική διάταξη δεν ορίζεται μικρότερος χρόνος παραγραφής. Η παραγραφή αρχίζει, κατά κανόνα, από το τέλος του οικονομικού έτους, μέσα στο οποίο γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική της επιδίωξη, εκτός και αν με άλλη διάταξη προβλέπεται διαφορετική έναρξη παραγραφής (άρθρα 91 § 2 και 93 ΝΔ 321/1969).

■ Οι χρηματικές αξιώσεις που θεβαιώθηκαν με τελεσίδικη δικαστική απόφαση ή αναγνωρίστηκαν από την αρμόδια για την αναγνώριση απαιτήσεων κατά του Δημοσίου Αρχή ή εκδόθηκε γι' αυτές τίτλος πληρωμής. Η παραγραφή αρχίζει από τη χρονολογία της δικαστικής απόφασης (άρθρο 92 ΝΔ 321/1969).

Τριετής παραγραφή:

■ Οι χρηματικές αξιώσεις για «αχρεωστήτως ή παρανόμως» καταβληθέντα ποσά (π.χ. φόροι, τέλη κ.λ.π.), εφόσον με άλλη διάταξη δεν ορίζεται μικρότερος χρόνος παραγραφής. Π.χ. αξίωση που θεμελιώνεται στην αδικοπραξία ή τον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Η παραγραφή αρχίζει, κατά κανόνα, από το τέλος του οικονομικού έτους, μέσα στο οποίο γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική της επιδίωξη, εκτός και αν με άλλη διάταξη προβλέπεται διαφορετική έναρξη παραγραφής (άρθρα 91 § 2 και 93 Ν.Δ. 321/1969).

Ετήσια παραγραφή:

■ Οι χρηματικές αξιώσεις από τελωνειακά έσοδα, εφόσον με άλλη διάταξη δεν ορίζεται μικρότερος χρόνος παραγραφής. Η παραγραφή αρχίζει, κατά κανόνα, από το τέλος του οικονομικού έτους, μέσα στο οποίο γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική της επιδίωξη, εκτός και αν με άλλη διάταξη προβλέπεται διαφορετική έναρξη παραγραφής (άρθρα 91 § 2 και 93 Ν.Δ. 321/1969).

Διακοπή της παραγραφής των αξιώσεων κατά του Δημοσίου.

Σύμφωνα με το άρθρο 95 του Ν.Δ. 321/1969 η παραγραφή διακόπτεται με τους ακόλουθους τρόπους:

■ Με υποβολή της υπόθεσης στο δικαστήριο ή σε διαιτητές.

■ Με υποβολή αίτησης για πληρωμή της απαίτησης στην αρμόδια για την επίλυση της διαφοράς δημόσια αρχή. Στην περίπτωση αυτή η παραγραφή αρχίζει εκ νέου από τη χρονολογία που φέρει η έγγραφη απάντηση της αρμόδιας για την αναγνώριση ή πληρωμή της απαίτησης Αρχής ή σε περίπτωση που δεν υπάρξει απάντηση μετά από έξι μήνες από τη χρονολογία υποβολής της αίτησης. Υποβολή δεύτερης αίτησης δεν διακόπτει εκ νέου την παραγραφή.

■ Με υποβολή αίτησης για αναγνώριση της απαίτησης στη Διεύθυνση Δικαστικού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Στην περίπτωση αυτή η παραγραφή αρχίζει εκ νέου από τη χρονολογία που φέρει η έγκριση ή η απόρριψη της σχετικής γνωμοδότησης από τον Υπουργό Οικονομικών.

■ Με επίδοση επιταγής για εκτέλεση, όπου επιτρέπεται (απαγορεύεται η αναγκαστική εκτέλεση κατά του Δημοσίου, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.2097/1952. Στο εδάφιο γ' του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι «ο δικαιούχος χρηματικής απαίτησεως κατά του Δημοσίου, προς αποτροπήν επικείμενης παραγραφής, δικαιούται να επιδώσει εντός του τελευταίου μηνός του δια ταύτης τασσομένου κατά τας κειμένας διατάξεις χρόνου του εφ' ου ερείδεται η απαίτησός του τίτλον μετ' επιταγής προς πληρωμήν του οφειλομένου autō ποσού...»).

- Με έκδοση τίτλου πληρωμής.

Πάντως η διακοπή της παραγραφής χρηματικών αξιώσεων κατά του Δημοσίου μ' έναν από τους παραπάνω τρόπους θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με προσοχή.

Β. Αποσβεστική προθεσμία

Είναι η χρονική διάρκεια δικαιώματος που τάσσεται από το νόμο ή τη δικαιοπραξία, μέσα στην οποία πρέπει να ασκηθεί αυτό. Σκοπός της αποσβεστικής προθεσμίας είναι να τάξει χρονικό όριο διάρκειας στο δικαίωμα, ανεξάρτητα από την επιμέλεια ή αδράνεια του δικαιούχου για την άσκησή του.

Όταν η αποσβεστική προθεσμία τάσσεται από το νόμο, λαμβάνεται υπόψη αυτεπάγγελτα από το δικαστήριο και δεν επιτρέπεται παραίτηση απ' αυτήν (διάταξη αναγκαστικού δικαίου). Αποσβεστική προθεσμία από το νόμο έχουμε, όταν π.χ. η προσημείωση δεν τραπεύει σε υποθήκη μέσα σε ενενήντα ημέρες από την τελεσιδικία της απόφασης ή της διαταγής πληρωμής που επιδίκασε την απαίτηση, σε ασφάλεια της οποίας γράφηκε (η προσημείωση).

Όταν η απόσβεση τάσσεται από δικαιοπραξία (δηλαδή από τα μέρη), δεν λαμβάνεται υπόψη αυτεπάγγελτα από το δικαστήριο αλλά προβάλλεται με ένσταση (διάταξη ενδοτικού δικαίου).

Η αποσβεστική προθεσμία είναι διάταξη δημόσιας τάξης και κατά συνέπεια δεν επιτρέπεται η σύντμηση, επέκταση, ελάφρυνση ή επιβάρυνση των όρων της με δικαιοπραξία (από τα μέρη).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Α. Εμπορικές εταιρίες

Ι. ΕΝΝΟΙΑ

Με τη σύμβαση της εταιρίας δυο ή περισσότεροι έχουν αμοιβαίως υποχρέωση να επιδιώκουν με κοινές εισφορές κοινό σκοπό και ιδίως οικονομικό.

ΙΙ. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ

Οι εμπορικές εταιρίες κατατάσσονται σε κατηγορίες με κριτήρια:

α) τον προσωπικό και εμπιστευτικό δεσμό των εταίρων, δηλαδή λαμβάνεται υπόψη το πρόσωπο των εταίρων και όχι το μέγεθος των εισφορών τους, και
β) την κεφαλαιουχική συμμετοχή τους, δηλαδή λαμβάνεται υπόψη το μέγεθος των εισφορών των εταίρων (ποσοστό συμμετοχής τους στο κεφάλαιο της εταιρίας) και όχι το πρόσωπο των εταίρων.

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω κριτήρια οι εμπορικές εταιρίες διακρίνονται:

α) σε προσωπικές: ομόρρυθμη, ετερόρρυθμη και αφανής εταιρία. Για τη σύσταση των προσωπικών εταιριών απαιτείται:

- σύμβαση μεταξύ δυο ή περισσότερων προσώπων,
- εισφορά των εταίρων που μπορεί να συνίσταται σε εργασία τους, σε χρήματα ή άλλα αντικείμενα καθώς και σε κάθε άλλη παροχή. Αν δεν συμφωνήθηκε κάτι άλλο, οι εταίροι είναι υποχρεωμένοι σε ίσες εισφορές (άρθρο 742 Α.Κ.),
- κοινός σκοπός των εταίρων, δηλαδή εμπορικός σκοπός και
- ικανότητα των εταίρων για κατάρτιση εμπορικής προσωπικής εταιρίας, δηλαδή όσοι είναι αρχικά ικανοί για ενέργεια εμπορικών πράξεων.

β) σε κεφαλαιουχικές: ανώνυμη εταιρία. Αυτή είναι έμπορος από το νόμο (τυπικό σύστημα). Για την επιδίωξη του σκοπού της χρησιμοποιεί απαραίτητα κεφάλαιο. Ως ενδιάμεσος τύπος προσωπικής και κεφαλαιουχικής εταιρίας παρουσιάζεται η εταιρία περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.). Στην εταιρία αυτή επιδιώκεται ο συγκερασμός του προσωπικού και κεφαλαιουχικού στοιχείου.

ΙΙΙ. ΥΠΑΡΞΗ ΚΑΙ ΑΝΥΠΑΡΞΙΑ ΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ

Από τις παραπάνω εμπορικές εταιρίες άλλες έχουν νομική προσωπικότητα και άλλες δεν έχουν.

Είναι νομικά πρόσωπα η ομόρρυθμη εταιρία, η ετερόρρυθμη εταιρία, η ανώνυμη εταιρία, η εταιρία περιορισμένης ευθύνης και ο συνεταιρισμός. Δεν είναι νομικά πρόσωπα η αφανής εταιρία και η συμπλοιοκτησία.

Από τη νομική προσωπικότητα των εταιριών πηγάζει μεταξύ των άλλων και η εξής συνέπεια: οι εταιρίες αυτές έχουν δική τους περιουσία που ανήκει στο νομικό πρόσωπο της εταιρίας και όχι στους εταίρους. Αυτή λοιπόν η περιουσία είναι αποκλειστικά υπέγγυα στους εταιρικούς δανειστές, δηλαδή στους δανειστές του νομικού προσώπου της εταιρίας.

1. Ομόρρυθμη εταιρία

I. ΕΝΝΟΙΑ - ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ

Ομόρρυθμη εταιρία είναι η εταιρία που συστήνεται μεταξύ δυο ή και περισσότερων (φυσικών ή νομικών προσώπων) και έχουν σκοπό να συνεμπορεύονται με εταιρική επωνυμία. Όλοι οι εταίροι ευθύνονται απεριόριστως και αλληλεγγύως για τις εταιρικές υποχρεώσεις.

Χαρακτηριστικά της Ο.Ε.:

α) *Η εταιρική επωνυμία.* Αυτή σχηματίζεται από τα ονόματα όλων των εταίρων ή από μερικά ή από ένα. Αν παραλείπονται τα ονόματα των εταίρων υποδηλώνονται με την προσθήκη των λέξεων «και Σία». Βέβαια η νομική θέση του ομορρύθμου εταίρου, τα δικαιώματά του και οι υποχρεώσεις του δεν επηρεάζονται από το αν περιλαμβάνεται ή όχι το όνομα του στην επωνυμία.

β) *Η απεριόριστη και εις ολόκληρο ευθύνη των ομόρρυθμων εταίρων.* Η ευθύνη των εταίρων είναι απεριόριστη γιατί όλοι ευθύνονται για τα χρέη της εταιρίας όχι μόνο μέχρι των εισφορών τους αλλά και για όλη την ατομική περιουσία τους που δεν εισέφεραν στην εταιρία. Η ευθύνη των εταίρων είναι εις ολόκληρο γιατί όχι μόνο το νομικό πρόσωπο της εταιρίας αλλά και καθένας από τους εταίρους έχει την υποχρέωση να καταβάλει τα εταιρικά χρέη. Στην περίπτωση όμως αυτή ο δανειστής έχει το δικαίωμα να απαιτήσει την αξίωση του μόνο μια φορά (άρθρο 481 Α.Κ.).

Το νομικό πρόσωπο της εταιρίας δεν ευθύνεται για τις ατομικές οφειλές των εταίρων.

Η νομική προσωπικότητα της ομόρρυθμης εταιρίας αρχίζει:

α) με τη σύνταξη του εγγράφου που αναφέρεται στις συμφωνίες των εταίρων (καταστατικού) και που έχει αποδεικτικό χαρακτήρα και όχι συστατικό όπως στην ανώνυμη εταιρία και

β) με την καταχώρηση περίληψης του καταστατικού στο βιβλίο εταιριών που τηρείται στο πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας (αρχή της δημοσιότητας), μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την ημέρα που υπογράφηκε το καταστατικό.

Οι ίδιες διατυπώσεις απαιτούνται και στην περίπτωση τροποποίησης του καταστατικού της.

II. ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΟΜΟΡΡΥΘΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Ο εμπορικός νόμος δεν περιέχει διατάξεις για τη λύση των προσωπικών εταιριών και, κατά συνέπεια, της ομόρρυθμης εταιρίας. Για τη λύση λοιπόν των εταιριών αυτών εφαρμόζονται οι διατάξεις του αστικού κώδικα (άρθρα 765 - 775). Έτσι η Ο.Ε. λύεται:

α) με την πάροδο του χρόνου, αν η εταιρία έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο,

β) με την πραγματοποίηση του εταιρικού σκοπού ή αν υπάρχει αδυναμία πραγματοποίησής του,

γ) με το θάνατο, την αφάνεια, την πτώχευση ή την απαγόρευση ενός από τους εταίρους, εκτός αν συμφωνήθηκε διαφορετικά και

δ) με καταγγελία πριν περάσει ο ορισμένος χρόνος για τον οποίο έχει συσταθεί η εταιρία και εφόσον υπάρχει σπουδαίος λόγος.

Αν η εταιρία που έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο συνεχίζεται σιωπηρά και ύστερα από την πάροδο αυτού του χρόνου, λογίζεται ότι ανανεώθηκε για αόριστο χρόνο.

III. ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗ

Τη λύση της εταιρίας ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης που συνίσταται στη ρευστοποίηση του ενεργητικού, στην ικανοποίηση των εταιρικών δανειστών και στην επιστροφή των εισφορών στους εταίρους. Την εκκαθάριση ακολουθεί η διανομή του ενεργητικού της εταιρικής περιουσίας μεταξύ των εταίρων αφού προηγουμένως εξοφληθούν οι παραπάνω υποχρεώσεις της εταιρίας.

Η εταιρία λογίζεται ότι εξακολουθεί και μετά τη λύση της, εφόσον το απαιτούν οι ανάγκες και ο σκοπός της εκκαθάρισης. Από τη λύση της εταιρίας παύει η εξουσία των διαχειριστών εταίρων.

IV. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΑΞΙΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΕΤΑΙΡΩΝ Ο.Ε. ΠΟΥ ΛΥΘΗΚΕ

Οι απαιτήσεις των δανειστών της εταιρίας κατά των ομορρύθμων εταίρων που δεν είναι εκκαθαριστές ή κατά των κληρονόμων τους παραγράφονται σε πέντε χρόνια από τη λήξη ή λύση της (άρθρο 64 Ε.Ν.).

V. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΑΞΙΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΕΤΑΙΡΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΧΩΡΗΣΑΝ

Οι αγωγές των δανειστών της εταιρίας κατά των εταίρων που αποχώρησαν, παραγράφονται σε πέντε χρόνια μετά την αποχώρησή τους από την εταιρία. Η παραγραφή αρχίζει από τη δημοσίευση της σχετικής σύμβασης περί αποχώρησης ή της δήλωσης στα βιβλία εταιριών του πρωτοδικείου όπου έχει την έδρα της η εταιρία.

VI. ΠΤΩΧΕΥΣΗ Ο.Ε. Ή ΟΜΟΡΡΥΘΜΟΥ ΕΤΑΙΡΟΥ

Η πτώχευση της ομόρρυθμης εταιρίας δεν επιφέρει τη λύση της. Επιφέρει όμως τη συμπτώχευση των ομόρρυθμων εταίρων της. Αυτό δεν αναφέρεται ρητά στον εμπορικό νόμο αλλά προκύπτει έμμεσα από τρεις διατάξεις του (άρθρα 526, 545 και 627).

Αντίθετα η πτώχευση ενός από τους εταίρους επιφέρει τη λύση της εταιρίας (και όχι τη συμπτώχευσή της), εκτός αν συμφωνήθηκε πως σ' αυτή την περίπτωση η εταιρία θα συνεχίζεται μεταξύ των υπολοίπων εταίρων.

2. Ετερόρρυθμη εταιρία

I. ΕΝΝΟΙΑ - ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ

Ετερόρρυθμη εταιρία είναι η εταιρία που εμπορεύεται με εταιρική επωνυμία και στην οποία ένας ή περισσότεροι συνεταίροι ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρο για τις εταιρικές υποχρεώσεις (ομόρρυθμοι εταίροι) και οι λοιποί μέχρι τη μερίδα συμμετοχής τους (ετερόρρυθμοι εταίροι).

Χαρακτηριστικά της Ε.Ε.:

α) Η περιορισμένη ευθύνη ενός ή περισσότερων εταίρων σε αντίθεση με την απεριόριστη και εις ολόκληρο ευθύνη όλων των εταίρων που υπάρχει στην Ο.Ε.. Έτσι στην Ε.Ε. υπάρχει ένα τουλάχιστο πρόσωπο που ευθύνεται απερίοριστα και οι άλλοι μέχρι το ποσόν της συμμετοχής τους.

β) Η εταιρική επωνυμία που σχηματίζεται μόνο από τα ονόματα ενός ή και περισσότερων από τους ομόρρυθμους εταίρους. Οι ετερόρρυθμοι εταίροι υποδηλώνονται με την προσθήκη των λέξεων «και Σία».

Το όνομα ετερόρρυθμου εταίρου δεν μπορεί να τεθεί στην εταιρική επωνυμία γιατί αν τεθεί, ευθύνεται όπως ο ομόρρυθμος εταίρος. Επίσης ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν μπορεί να εκπροσωπεί την εταιρία, αλλιώς ευθύνεται όπως ο ομόρρυθμος (άρθρο 28 Ε.Ν.).

II. ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Όπως ακριβώς για την ομόρρυθμη εταιρία (βλέπε αναλυτικά παραπάνω αντίστοιχη ενότητα).

III. ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗ

Ισχύουν τα ίδια με την ομόρρυθμη εταιρία (βλέπε αναλυτικά παραπάνω αντίστοιχη ενότητα).

IV. ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΕΙΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ Ε.Ε. ΠΟΥ ΛΥΘΗΚΕ

Οι απαιτήσεις των δανειστών της εταιρίας κατά των εταίρων (ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων) που δεν είναι εκκαθαριστές ή κατά των κληρονόμων τους παραγράφονται σε πέντε χρόνια μετά την αποχώρησή τους από την εταιρία, την λήξη ή λύση της (άρθρο 64 Ε.Ν.).

V. ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΗΣ Ε.Ε.

Η πτώχευση της ετερόρρυθμης εταιρίας δεν επιφέρει τη λύση της. Επιφέρει όμως τη συμπτώχευση του ομόρρυθμου εταίρου (αυτό προκύπτει έμμεσα από τα άρθρα 526, 545 και 627 του Ε.Ν.).

Αντίθετα η πτώχευση του ομόρρυθμου ή ετερόρρυθμου εταίρου επιφέρει τη λύση της εταιρίας (και όχι τη συμπτώχευσή της), εκτός αν συμφωνήθηκε πως σ' αυτή την περίπτωση η εταιρία θα συνεχίζεται μεταξύ των υπολοίπων εταίρων.

3. Ανώνυμη εταιρία

I. ΕΝΝΟΙΑ - ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ

Ανώνυμη εταιρία είναι η εμπορική εταιρία της οποίας το κεφάλαιο διαιρείται σε ισότιμα και μεταβιβάσιμα μερίδια (μετοχές) και της οποίας όλοι οι εταίροι-μέτοχοι ευθύνονται μέχρι το ποσόν της εισφοράς τους.

Χαρακτηριστικά της Α.Ε.:

α) Ο περιορισμός της ευθύνης όλων των εταίρων-μετόχων μέχρι του ποσού της εισφοράς τους.

β) Το μεταβιβάσιμο της εταιρικής ιδιότητας που είναι αρχικά ελεύθερο.

γ) Η διαμόρφωση του κεφαλαίου σε μετοχές. Έτσι το κεφάλαιο διαιρείται σε ίσα μερίδια που είναι ενσωματωμένα στα έγγραφα των μετοχών.
δ) Η οργάνωση των εταίρων-μετόχων και η λήψη των αποφάσεων κατά πλειοψηφία.
ε) Ο δεσμός μεταξύ των εταίρων είναι πιο χαλαρός από τις προσωπικές εταιρίες γιατί οποιαδήποτε μεταβολή στο πρόσωπό τους (όπως απαγόρευση, θάνατος, πτώχευση κ.λ.π.) δεν επιδρά στην εταιρία.

II. ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ Α.Ε.

Ιδρυτές της εταιρίας μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Για τη σύσταση της Α.Ε. απαιτούνται:

1) Σύμβαση που πρέπει να γίνει απαραίτητα με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Το έγγραφο αυτό επέχει θέση καταστατικού. Έχει συστατικό και όχι αποδεικτικό χαρακτήρα όπως στην Ο.Ε. και Ε.Ε..

2) Άδεια για τη σύστασή της και έγκριση του καταστατικού της με απόφαση της διοικητικής αρχής και δημοσίευση της απόφασης καθώς και του καταστατικού που εγκρίθηκε στο δελτίο ανωνύμων εταιριών και εταιριών περιορισμένης ευθύνης που αποτελεί παράρτημα της εφημερίδας της Κυβέρνησης (Φ.Ε.Κ. - Δ.Α.Ε. και Ε.Π.Ε.).

Το καταστατικό πρέπει να περιέχει διατάξεις (άρθρο 2 του Ν.2190/1920):

- για την εταιρική επωνυμία, το σκοπό και τη διάρκεια της εταιρίας,
- για την έδρα της εταιρίας,
- για το ποσόν και τον τρόπο καταβολής του εταιρικού κεφαλαίου που δεν μπορεί όμως να είναι κατώτερο από το ποσόν των δρχ. 5.000.000,
- για τον αριθμό και την έκδοση των μετοχών καθώς και για τα δικαιώματα των μετόχων,
- για τη σύγκληση, κατάρτιση, λειτουργία και αρμοδιότητα της γενικής συνέλευσης και του διοικητικού συμβουλίου,
- για τον ισολογισμό και τη διάθεση των κερδών,
- για τους ελεγκτές και
- για τη διάλυση της εταιρίας και την εκκαθάριση της περιουσίας της.

III. Η «ΜΕΤΟΧΗ»

Ο όρος «μετοχή» σημαίνει:

- α) ένα από τα ισότιμα μερίδια στα οποία διαιρείται το κεφάλαιο της εταιρίας,
- β) το δικαίωμα συμμετοχής στην εταιρία και
- γ) τον έγγραφο τίτλο (αξιόγραφο) στον οποίο ενσωματώνεται το δικαίωμα του μετόχου.

Οι μετοχές ανάλογα με τον τρόπο μεταβίβασης τους διακρίνονται σε ανώνυμες (δηλαδή στον κομιστή) και ονομαστικές. Όλες οι μετοχές είναι ανώνυμες, εκτός από τις μετοχές των τραπεζών, των ασφαλιστικών, σιδηροδρομικών και αεροπορικών εταιριών, των εταιριών που ασκούν επιχείρηση παραγωγής φωταερίου, ηλεκτρικού ρεύματος, ύδρευσης, αποχέτευσης, τηλεπικοινωνιών, ραδιοφωνίας, πολεμικού υλικού καθώς και των εταιριών που εκμεταλλεύονται ή εκμισθώνουν αστικά ακίνητα. Επίσης ονομαστικές μετοχές είναι εκείνες που η αξία τους δεν έχει αποπληρωθεί. Αυτές μεταβιβάζονται μόνο με εγγραφή στα βιβλία της εταιρίας και με έκδοση νέων τίτλων.

Η κυριότητα των ανωνύμων μετοχών (στον κομιστή) μεταβιβάζεται όπως η κυριότητα κάθε κινητού πράγματος, δηλαδή με παράδοση της νομής τους από τον κύριο σ' αυτόν που την αποκτά και συμφωνία των δυο ότι μετατίθεται η κυριότητα (άρθρο 1034 Α.Κ.).

Ο τρόπος της μεταβίβασης των ονομαστικών μετοχών εξαρτάται από το αν αυτές είναι «εισηγμένες» στο Χρηματιστήριο ή όχι. Αυτές που δεν είναι «εισηγμένες» στο Χρηματιστήριο μεταβιβάζονται με την εγγραφή τους στο ειδικό βιβλίο της εταιρίας, αφού προηγουμένως τις υπογράψει εκείνος που τις μεταβιβάζει και εκείνος που τις αποκτά. Στη συνέχεια σημειώνεται από την εταιρία πάνω στον τίτλο η μεταβίβαση που έγινε ή εκδίδεται από την ίδια νέος τίτλος.

Για τη μεταβίβαση των «εισηγμένων» στο Χρηματιστήριο μετοχών θα πρέπει να διακρίνουμε αν αυτή γίνεται στην περιφέρεια της «τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας» ή έξω από την περιφέρεια αυτή. Στην περιφέρεια η μεταβίβαση γίνεται με οπισθογράφηση του τίτλου από εκείνον που τις μεταβιβάζει ενώπιον χρηματιστή που θεβαιώνει το γνήσιο της υπογραφής του οπισθογράφου. Η οπισθογράφηση επικυρώνεται από το γραφείο εκκαθάρισης του Χρηματιστηρίου Αθηνών και από το ίδιο γραφείο συμπληρώνεται το ονοματεπώνυμο του αγοραστή (εκείνου που τις απόκτησε). Επίσης το ίδιο γραφείο καταχωρεί τη μεταβίβαση σε ειδικό βιβλίο που τηρεί και φροντίζει να τη γνωστοποιήσει στην εκδότρια εταιρία των μετοχών. Ετσι με βάση τις γνωστοποιήσεις που γίνονται κάθε φορά, η εταιρία σημειώνει στο βιβλίο των μετόχων της τις μεταβιβάσεις που έχουν γίνει.

Εξω από την περιφέρεια της «τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας» η μεταβίβαση των μετοχών γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο ενώπιον συμβολαιογράφου. Το έγγραφο αυτό περιλαμβάνει μεταξύ των άλλων τα στοιχεία της ταυτότητας εκείνου που τις μεταβιβάζει και εκείνου που τις αποκτά και τους αριθμούς των μετοχών. Στη συνέχεια ο συμβολαιογράφος σημειώνει πάνω στον τίτλο τη μεταβίβαση που έγινε καθώς και τα στοιχεία του εγγράφου του. Αντίγραφο του παραπάνω εγγράφου (συμβολαίου) επιδίδεται στην εκδότρια εταιρία των μετοχών η οποία σημειώνει τη μεταβίβαση που έγινε στο βιβλίο των μετόχων της (άρθρο 5 Ν.Δ. 3330/1955).

Επίσης οι μετοχές διακρίνονται: σε κοινές, σε προνομιούχες (με ή χωρίς ψήφο) και σε επικαρπίας.

Η τιμή της μετοχής δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το ποσό των δρχ. 100 ούτε μεγαλύτερη από το ποσό των δρχ. 30.000

IV. ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ Α.Ε.

Τα όργανα της διοίκησης είναι:

α) Η γενική συνέλευση των μετόχων. Είναι το ανώτατο όργανο της Α.Ε. και αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση (π.χ. τροποποίηση του καταστατικού, έγκριση του ισολογισμού, εκλογή του διοικητικού συμβουλίου, διάλυση της εταιρίας κ.λ.π.). Η γενική συνέλευση συγκαλείται από το διοικητικό συμβούλιο με πρόσκληση προς τους μετόχους.

Η γενική συνέλευση διακρίνεται: σε τακτική, σε έκτακτη και σε καταστατική.

β) Το διοικητικό συμβούλιο. Αυτό διοικεί συλλογικά, διευθύνει και εκπροσωπεί την Α.Ε.. Εκλέγεται από τη γενική συνέλευση και είναι προσωρινό και μετακλητό, δηλαδή μπορεί να ανακληθεί από τη γενική συνέλευση χωρίς αιτιολογία. Η έκταση της εξουσίας του προσδιορίζεται με ακρίβεια από το νόμο.

γ) Οι ελεγκτές. Ο νόμος διακρίνει τρία είδη ελέγχου: τον έλεγχο της πλειοψηφίας

όπου οι (τακτικοί) ελεγκτές διορίζονται από τη γενική συνέλευση, τον έλεγχο της μειοψηφίας ο οποίος μπορεί να ζητηθεί από μετόχους οι οποίοι εκπροσωπούν το 1/20 του κεφαλαίου που έχει καταβληθεί και διατάσσεται από το δικαστήριο της περιφέρειας όπου έχει την έδρα της η εταιρία και τον κρατικό έλεγχο που ασκείται από το Κράτος.

V. ΛΥΣΗ ΤΗΣ Α.Ε.

Η ανώνυμη εταιρία λύεται:

α) Με την πάροδο του χρόνου διάρκειάς της. Αποκλείεται σιωπηρή παράταση της διάρκειας της όπως συμβαίνει με τις προσωπικές εταιρίες.

β) Με απόφαση της γενικής συνέλευσης της εταιρίας πριν από την πάροδο του χρόνου για τον οποίο συστήθηκε.

γ) Με την κήρυξη της σε πτώχευση και

δ) Αν ανακληθεί από τη διοικητική Αρχή η άδεια λειτουργίας της (είτε γιατί δεν καταβλήθηκε ολικώς ή μερικώς το κεφάλαιο της εταιρίας, είτε γιατί δεν υποβλήθηκαν στην Αρχή οι ισολογισμοί τριών διαχειριστικών ετών οι οποίοι εγκρίθηκαν από τη γενική συνέλευση κ.λ.π.).

Η λύση της Α.Ε. υπόκειται στη δημοσίευση που υπόκειται και η σύστασή της.

VI. ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΗΣ Α.Ε.

Τη λύση της ανώνυμης εταιρίας ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης, εκτός από την περίπτωση της πτώχευσής της. Οι εκκαθαριστές διορίζονται από τη γενική συνέλευση και είναι υποχρεωμένοι να ενεργήσουν απογραφή της εταιρικής περιουσίας και να δημοσιεύσουν ισολογισμό στον τύπο, αντίγραφο του οποίου υποβάλλουν στη διοικητική Αρχή. Την ίδια υποχρέωση έχουν και κατά τη λήξη της εκκαθάρισης. Κατά τα λοιπά ισχύουν και εδώ οι διατάξεις για την εκκαθάριση των εταιριών αφού ληφθούν υπόψη τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Α.Ε..

VII. ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΗΣ Α.Ε.

Η ανώνυμη εταιρία μπορεί να κηρυχτεί σε κατάσταση πτώχευσης. Δεν συμπτωχεύουν όμως και οι μέτοχοί της. Βέβαια με την πτώχευση της Α.Ε. επέρχεται η λύση της, αλλά μπορεί να αναβιώσει με απόφαση της (καταστατικής) γενικής συνέλευσης, αν μετά την κήρυξη της σε πτώχευση επήλθε πτωχευτικός συμβιβασμός ή αποκατάσταση (άρθρο 47α Ν.2190/1920 και άρθρο 27 Ν.Δ. 4237/1962).

VIII. ΑΠΑΓΟΡΕΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Απαγορεύεται η λήψη ιδίων μετοχών σε ενέχυρο για ασφάλεια δανείων, εκτός αν δεν υπερβαίνουν συνολικά το 1/20 του κεφαλαίου που έχει καταβληθεί.

Απαγορεύεται απολύτως και είναι άκυρη η παροχή πιστώσεων και δανείων της εταιρίας στους ιδρυτές, στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, στους διευθυντές καθώς και στους συγγενείς τους μέχρι και του τρίτου βαθμού εξ αίματος ή εξ αγχιστείας. Η ίδια απαγόρευση ισχύει και για την παροχή εγγύησης της εταιρίας στα παραπάνω πρόσωπα.

Η απαγόρευση επίσης ισχύει και για την παροχή πιστώσεων στα πρόσωπα που

προαναφέρθηκαν από εταιρίες που εξαρτώνται από την Α.Ε. (πλέον του 1/2 του κεφαλαίου να ανήκει στην κυριότητα της κυρίας εταιρίας), καθώς και από ομόρρυθμες εταιρίες που έχουν ομόρρυθμο μέλος την Α.Ε..

ΙΧ. ΥΠΑΓΩΓΗ ΤΗΣ Α.Ε. ΥΠΟ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ

ΠΙΣΤΩΤΩΝ ΤΗΣ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΑΥΤΗΣ ΥΠΟ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ

Σύμφωνα με το Ν.Δ. 3652/56 όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα ανώνυμη εταιρία που παύει τις πληρωμές της, μπορεί, αντί να κηρυχθεί σε πτώχευση, να τεθεί είτε υπό τη διοίκηση και διαχείριση των πιστωτών της είτε υπό ειδική εκκαθάριση είτε υπό προσωρινή διαχείριση.

Προϋποθέσεις:

- α) διαπίστωση της παύσης των πληρωμών της εταιρίας,
- β) υποβολή σχετικής αίτησης από τους πιστωτές που αντιπροσωπεύουν το 51% του συνόλου των απαιτήσεών τους στο αρμόδιο δικαστήριο (τμήμα πτωχεύσεων) και
- γ) συναίνεση της αρμόδιας επιτροπής που εδρεύει στην Τράπεζα Ελλάδος μετά από σχετική αίτηση των πιστωτών της εταιρίας.

Συνέπειες υποβολής της αίτησης στην αρμόδια επιτροπή της Τράπεζας Ελλάδος.

Από την επομένη της υποβολής της σχετικής αίτησης απαγορεύεται:

- α) η αναγκαστική εκτέλεση κατά της εταιρίας και αν έχει ήδη αρχίσει, αναστέλλεται,
 - β) η λήψη κάθε ασφαλιστικού μέτρου (π.χ. εγγραφή προσημείωσης, συντηρητική κατάσχεση κ.λ.π.),
 - γ) η κήρυξη της εταιρίας σε κατάσταση πτώχευσης για οφειλές που γεννήθηκαν πριν από την υποβολή της αίτησης για να τεθεί υπό τη διοίκηση ή διαχείριση των πιστωτών της, και
 - δ) η διάθεση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας από τη διοίκησή της.
- Οι παραπάνω απαγορεύσεις αίρονται, αν η επιτροπή απορρίψει την αίτηση των πιστωτών ή αν το δικαστήριο την κρίνει απαράδεκτη.

Διοίκηση και διαχείριση της εταιρίας.

Μόλις ο διαχειριστής αποδεχτεί το διορισμό του, καλεί τους πιστωτές της εταιρίας με πρόσκληση που δημοσιεύεται σε εφημερίδες (οριζόμενες από το δικαστήριο) να καταθέσουν τα δικαιόγραφά τους με σχετική σημείωση των ποσών των απαιτήσεών τους μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από τη δημοσίευση της πρόσκλησης. Αν μέσα στην προθεσμία αυτή κάποιος πιστωτής δεν καταθέσει τα δικαιολογητικά του, αποκλείεται από τη συνέλευση.

Σύμφωνα με το νόμο, από την ημερομηνία που η Α.Ε. τεθεί υπό τη διοίκηση και διαχείριση των πιστωτών της, οι αρμοδιότητες της γενικής συνέλευσης των μετόχων της και του διοικητικού συμβουλίου της περιέρχονται αντίστοιχα στη συνέλευση των πιστωτών της και στην οριζόμενη διοικούσα επιτροπή.

Η επιτροπή αυτή ελέγχει τις απαιτήσεις των πιστωτών εφαρμόζοντας ανάλογα τα άρθρα 582 - 596 του Ε.Ν. (εξέλεγχη των πιστώσεων).

Μετά την εξέλεξη των πιστώσεων η διοικούσα επιτροπή χορηγεί στους πιστωτές που έγιναν δεκτοί ονομαστικούς τίτλους. Οι τίτλοι αυτοί εξισώνονται με τις μετοχές της Α.Ε. και είναι ίσης (ονομαστικής) αξίας με το ποσόν της απαίτησης του κάθε πιστωτή. Επίσης είναι μεταβιβάσιμοι και εξαγοραστέοι από την εταιρία και δίνουν δικαίωμα προνομιακής απόληψης:

- α) μερίσματος ίσου προς 6% επί της ονομαστικής αξίας τους (τίτλων) κάθε

χρόνο από τα καθαρά κέρδη της εταιρίας και

β) του ονομαστικού τους κεφαλαίου σε περίπτωση διάλυσης της εταιρίας και διανομή της εταιρικής περιουσίας στους μετόχους.

Σε περίπτωση που τον πρώτο χρόνο ή και στα επόμενα χρόνια δεν διανεμηθεί μέρισμα ή διανεμήθηκε κατώτερο από 6%, όπως προβλέπεται παραπάνω, αυτό καταβάλλεται σωρευτικά από τα καθαρά κέρδη των επόμενων χρόνων.

Αν αποφασιστεί η ειδική εκκαθάριση της Α.Ε.:

α) επαληθεύονται οι απαιτήσεις των πιστωτών της, σύμφωνα με τις σχετικές πτωχευτικές διατάξεις (άρθρα 582 - 596 Ε.Ν.),

β) εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του Ε.Ν. (άρθρα 537 - 540) για την ακυρότητα, την ακυρωσία και την απαλλοτρίωση συμβάσεων, εγγραφής υποθηκών ή προσημειώσεων, πληρωμής χρεών κλπ και

γ) ρευστοποιείται το ενεργητικό της Α.Ε. με πλειστηριασμό, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ν.Δ. 17/7 - 13/8/1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών». Η σειρά των γενικών και ειδικών προνομιούχων πιστωτών δεν παραβιάζεται.

Στο ενεργητικό της Α.Ε. περιλαμβάνονται και τα άυλα περιουσιακά στοιχεία της όπως π.χ. η επωνυμία, τα σήματα, οι ευρεσιτεχνίες κ.λ.π.

4. Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης

I. ΕΝΝΟΙΑ - ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ

Η Ε.Π.Ε. είναι εμπορική εταιρία, της οποίας το κεφάλαιο διαιρείται σε ισότιμα εταιρικά μερίδια που δεν μπορούν να παραστηθούν σε μετοχές. Οι εταίροι της ευθύνονται απέναντι στους τρίτους μέχρι του ποσού της εισφοράς που κατέβαλαν για τη συμμετοχή τους στο κεφάλαιο της εταιρίας.

Η Ε.Π.Ε. συνδυάζει το προσωπικό στοιχείο που επικρατεί στις προσωπικές εμπορικές εταιρίες όπως στην Ο.Ε., την Ε.Ε. κλπ με το κεφαλαιουχικό στοιχείο που χαρακτηρίζει την Α.Ε., δηλαδή τον περιορισμό της ευθύνης των εταίρων απέναντι στους τρίτους για τα χρέη της εταιρίας.

Χαρακτηριστικά της Ε.Π.Ε.:

Το κεφάλαιο δεν μπορεί να είναι κατώτερο από το ποσόν των δρχ. 200.000 και πρέπει να έχει καταβληθεί κατά τη σύστασή της. Το μισό απ' αυτό πρέπει να έχει οπωσδήποτε καταβληθεί σε μετρητά.

β) Η μερίδα συμμετοχής κάθε εταίρου δεν μπορεί να είναι κατώτερη από τις 10.000 δρχ.

γ) Κάθε εταίρος συμμετέχει με μια μόνο μερίδα συμμετοχής και ενδεχομένως με πολλά μερίδια. Επιτρέπεται αρχικά η μεταβίβαση της εταιρικής ιδιότητας.

δ) Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των εταίρων προσδιορίζονται με λεπτομέρεια από το νόμο.

II. ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ Ε.Π.Ε.

Ιδρυτές της εταιρίας μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Για τη σύσταση της Ε.Π.Ε. απαιτούνται:

α) Σύμβαση που πρέπει να γίνει απαραίτητα με συμβολαιογραφικό έγγραφο. Το έγγραφο αυτό επέχει θέση καταστατικού.

β) Τήρηση διατυπώσεων δημοσιότητας, δηλαδή κατάθεση αντιγράφου του καταστατικού (εταιρικής σύμβασης) στο γραμματέα του πρωτοδικείου της

έδρας της εταιρίας, ο οποίος το καταχωρεί στο βιβλίο εταιριών που τηρείται σε αυτό και δημοσίευση περίληψης του καταστατικού στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης - Δελτίο Α.Ε. και Ε.Π.Ε..

Το καταστατικό πρέπει να περιέχει διατάξεις (άρθρο 6 Ν. 3190/1955):

- για την εταιρική επωνυμία, το σκοπό και τη διάρκεια της εταιρίας,
- για την έδρα της εταιρίας,
- για την ιδιότητα της ως εταιρία περιορισμένης ευθύνης,
- για το κεφάλαιο, τη μερίδα συμμετοχής, τα τυχόν περισσότερα του ενός εταιρικά μερίδια κάθε εταίρου και τη θεθαίωση των ιδρυτών για την ολοσχερή καταβολή του κεφαλαίου και
- για το αντικείμενο και το είδος των εισφορών στην εταιρία.

III. ΟΡΓΑΝΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ Ε.Π.Ε.

Τα όργανα της διοίκησης είναι:

α) Η γενική συνέλευση των εταίρων.

Είναι το ανώτατο όργανο της εταιρίας και αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση (π.χ. τροποποίηση του καταστατικού, έγκριση του ισολογισμού, εκλογή του διαχειριστή ή των διαχειριστών κ.λ.π.). Η γενική συνέλευση συγκαλείται από το διαχειριστή με πρόσκληση προς τους εταίρους. Διακρίνεται σε τακτική, έκτακτη και καταστατική. Κάθε εταίρος έχει δικαίωμα μιας τουλάχιστον ψήφου. Αν κάποιος εταίρος έχει πολλά εταιρικά μερίδια, ο αριθμός των ψήφων είναι ανάλογος με τον αριθμό τους.

Οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία πάνω από το 1/2 του όλου αριθμού των εταίρων που εκπροσωπούν πάνω από το 1/2 του όλου εταιρικού κεφαλαίου (αριθμητική και ποσοτική πλειοψηφία). Δηλαδή συνδυάζεται το προσωπικό με το κεφαλαιουχικό στοιχείο.

Όταν πρόκειται για γενική συνέλευση που έχει θέμα την τροποποίηση του καταστατικού απαιτείται καταστατική πλειοψηφία τουλάχιστον των 3/4 του όλου αριθμού των εταίρων που εκπροσωπούν τα 3/4 του όλου εταιρικού κεφαλαίου.

β) Η διαχείριση.

Η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων και η εκπροσώπηση της εταιρίας ανήκει στο διαχειριστή ή τους διαχειριστές που διορίζονται με το καταστατικό ή με απόφαση της γενικής συνέλευσης. Αν δεν έχει διοριστεί διαχειριστής, η διαχείριση ανήκει σε όλους τους εταίρους.

IV. ΛΥΣΗ ΤΗΣ Ε.Π.Ε.

Η εταιρία περιορισμένης ευθύνης λύεται:

α) Με την πάροδο του χρόνου διάρκειάς της ή με την πραγματοποίηση ή όχι του εταιρικού σκοπού ή όταν κηρυχτεί η πτώχευση. Η Ε.Π.Ε. δεν λύεται με το θάνατο, την απαγόρευση (δικαστική ή νόμιμη) ή την πτώχευση ενός από τους εταίρους, εκτός αν ορίζεται στο καταστατικό της.

β) Με απόφαση της (καταστατικής) συνέλευσης των εταίρων.

γ) Με δικαστική απόφαση:

- αν υπάρχει σπουδαίος λόγος. Στην περίπτωση αυτή πρέπει προηγουμένως να υποβληθεί στο δικαστήριο αίτηση από εταίρο ή εταίρους που εκπροσωπούν το 1/10 του εταιρικού κεφαλαίου,

■ αν συγκεντρωθούν τα εταιρικά μερίδια στα χέρια ενός εταίρου. Στην περίπτωση αυτή, οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον, μπορεί να υποβάλει αίτηση στο δικαστήριο και να ζητήσει τη λύση της Ε.Π.Ε.,

■ αν υπάρξει απώλεια του 1/2 του εταιρικού κεφαλαίου και οι διαχειριστές δεν συγκάλεσαν γενική συνέλευση μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα για να αποφασιστεί η διάλυση της εταιρίας ή η μείωση του εταιρικού κεφαλαίου ή συγκάλεσαν συνέλευση και δεν πάρθηκε σχετική απόφαση. Και στην περίπτωση αυτή κάθε ενδιαφερόμενος που έχει έννομο συμφέρον, έχει δικαίωμα να υποβάλει αίτηση στο δικαστήριο και να ζητήσει τη λύση της εταιρίας.

Οι παραπάνω απαριθμήσεις δεν είναι περιοριστικές γιατί οι εταίροι μπορούν να ορίσουν στο καταστατικό της εταιρίας και άλλες περιπτώσεις λύσης της εταιρίας (άρθρο 44 § 1 εδ. α' Ν.3190/1955).

Η λύση της Ε.Π.Ε. υπόκειται στη δημοσίευση που υπόκειται και η σύστασή της.

V. ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΗ

Τη λύση της Ε.Π.Ε., εκτός από την περίπτωση της πτώχευσης, ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης που ενεργείται από τους εκκαθαριστές. Εκκαθαριστές είναι οι διαχειριστές της εταιρίας, εκτός αν έχει οριστεί αλλιώς στο καταστατικό της ή αν έχουν διοριστεί άλλοι από τη γενική συνέλευση των εταίρων. Η διανομή του προϊόντος της εκκαθάρισης στους εταίρους γίνεται με βάση την εισφορά του καθένα απ' αυτούς. Κατά τα λοιπά ισχύουν και εδώ οι διατάξεις για την εκκαθάριση των εταιριών αφού ληφθούν υπόψη τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Ε.Π.Ε..

VI. ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΗΣ Ε.Π.Ε.

Η εταιρία περιορισμένης ευθύνης μπορεί να κηρυχτεί σε κατάσταση πτώχευσης. Δεν συμπτωχεύουν όμως ο διαχειριστής ή οι εταίροι της. Με την πτώχευση της Ε.Π.Ε. επέρχεται η λύση της. Αν πτωχεύσει εταίρος της Ε.Π.Ε., η εταιρία δεν λύεται, εκτός και αν ορίζεται διαφορετικά στο καταστατικό της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Α. Νομοθετικό Διάταγμα της 17/7-13/8/1923 «Περί ειδικών διατάξεων επί Ανωνύμων Εταιριών»¹

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

■ **Άρθρο 1** (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

1. Αι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται: α) επί πάσης ελληνικής ανωνύμου εταιρείας εχούσης καταβεβλημένον εταιρικών κεφάλαιον δύο τουλάχιστον εκατομμυρίων δραχμών, και β) επί πάσης αλλοδαπής ανωνύμου εταιρείας εργαζομένης εν Ελλάδι².

2. Η άδεια εφαρμογής των διατάξεων του Ν.Δ. της 17 Ιουλίου 1923 χορηγείται δι' αποφάσεως του υπουργού της Εθνικής Οικονομίας (Εμπορίου) δημοσιευομένης δια της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως (δελτίον ανωνύμων εταιρειών) και κατόπιν γνωμοδοτήσεως τριμελούς επιτροπής, αποτελουμένης: α) εκ του διευθυντού ανωνύμων εταιρειών και τραπεζών, β) εκ του προέδρου του εμπορικού και βιομηχανικού επιμελητηρίου Αθηνών και γ) εκ του προέδρου ή αντιπροσώπου του συνδέσμου των ανωνύμων εταιρειών. Δια διατάγματος καθορισθήσεται η λειτουργία της επιτροπής ταύτης³.

Πάσα αίτησις περί παροχής τοιαύτης αδείας δέον να συνοδεύηται και δια γραμματίου καταθέσεως παρά τω Ταμείω Παρακαταθηκών και Δανείων δραχμών πεντακοσίων, αποδιδομένων εις τα μέλη της επιτροπής δι' αποφάσεως του υπουργού της Εθνικής Οικονομίας⁴.

3. Τοιαύτη άδεια δεν απαιτείται επί των ανωνύμων εκδοτικών και κτηματικών τραπεζών.

4. ... (καταργήθηκε από το άρθρο 11 του Ν. 5076/31).

5. Αι διατάξεις του από 17 Ιουλίου 1923 Ν.Δ. εφαρμόζονται και επί του Αυτονόμου Σταφιδικού Οργανισμού.

6. Εν τω παρόντι «πρόεδρος» νοείται ο πρόεδρος των Πρωτοδικών, και «εταιρεία» η κατά τα προηγούμενα εδάφια εταιρεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

Περί Καταθέσεων Χρημάτων και Χρεωγράφων

■ **Άρθρο 2. 1.** Εάν παρ' εταιρεία εγένετο κατάθεσις χρημάτων ή ανωνύμων χρεωγράφων υπέρ τρίτου, α) ο τρίτος καθίσταται δικαιούχος των κατατεθέντων

1. Φ.Ε.Κ. Α', 224/13.8.23. Διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 52 Εισ.Ν.Κ.Πολ.Δ.

2. Νόμος 4523/1930 (Φ.Ε.Κ. Α', 111/14.4.30).

3. Η παράγραφος 2 προστέθηκε από το Νόμο 1705/15.4.1939, άρθρο 12 § 2.

4. Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 99948/1946 απόφαση του Υπουρ. Εμπορίου (άλλοτε Εθν. Οικονομίας) που εκδόθηκε κατά την ειδική πρόβλεψη του Ν.Δ. 133/1946, άρθρο 2 § 4, απαιτείται παράβολο 100.000 δραχμών (πριν από την κοπή των τριών μηδενικών).

άμα τη καταθέσει, μη απαιτούμενης μνείας της αιτίας της καταθέσεως μήτε αποδοχής του τρίτου, θ) είναι έγκυρος ο εν τη καταθέσει όρος ότι ο τρίτος θέλει καταστή δικαιούχος της καταθέσεως μετά θάνατον του καταθέτου. Εν τη δευτέρα περιπτώσει, εάν ο τρίτος αποβιώση προ του καταθέτου, οι κληρονόμοι του τρίτου ουδέν δικαίωμα έχουν επί της καταθέσεως.

2. Εάν η κατά το προηγούμενον εδαφ. κατάθεσις προσβάλη νόμιμα δικαιώματα άλλου, ούτος έχει αξίωσιν αποζημιώσεως κατά του τρίτου, αλλ' η τοιαύτη αξίωσις, εφ' όσον δεν εγένετο κατάσχεσις εις χείρας της εταιρείας, δεν κωλύει την απόδοσιν της καταθέσεως εις τον τρίτον.

■ **Άρθρο 3.** Η εκδότρια ονομαστικής ομολογίας ή άλλης αποδείξεως καταθέσεως χρημάτων εταιρεία, η πληρώσασα αυτήν εξωφλημένην δια της επ' αυτής υπογραφής του δικαιούχου, απαλλάσσεται, και εάν η υπογραφή ήτο πλαστή, πλην εάν η εκδότρια, κατά την πληρωμήν ετέλει εν δόλω ή εν μεγάλη αμελεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Περί καταθέσεως αναπαλλοτριώτου⁵.

■ **Άρθρο 4.** Κατάθεσις αναπαλλοτριώτος γίνεται μόνον παρά τη Εθνική Τραπέζη της Ελλάδος, τηρουμένων των διατάξεων του παρόντος κεφαλαίου.

■ **Άρθρο 5.** Επί του τίτλου της καταθέσεως αναγράφεται ο όρος «κατάθεσις αναπαλλοτριώτος δυνάμει του ειδικού νόμου».

■ **Άρθρο 6.** 1. Αντικείμενον καταθέσεως αναπαλλοτριώτου είναι μόνον: α) ελληνικά δημόσια χρεώγραφα, β) χρήματα, γ) ομολογία ομολογιακού δανείου της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος.

2. Εάν τα κατατεθέντα χρεώγραφα ήθελον παύσει κυκλοφορούντα δια κληρώσεως μετά ή άνευ λαχνού, εξοφλήσεως ή αντικαταστάσεως, η Εθνική Τράπεζα εισπράττει ταύτα, αντικαθιστώσα αυτά δι' άλλων παρομοίων ίσης αξίας προς το εισπραχθέν ποσόν ή δια μετρητών κατά την κρίσιν αυτής.

3. Εν αδυναμία τοιαύτης αντικαταστάσεως το εισπραχθέν ποσόν τρέπει η Εθνική Τράπεζα εις έντοκον αναπαλλοτριώτον κατάθεσιν παρ' εαυτή.

■ **Άρθρο 7.** Κατάθεσις αναπαλλοτριώτος γίνεται μόνον: α) υπέρ νομικού προσώπου μη μετερχομένου την εμπορίαν, β) υπέρ ανηλίκου ή απηγορευμένου ή ασώτου, γ) λόγω ισοθίας προσόδου υπέρ ωρισμένου προσώπου, αλλά μόνον δια δικαιοπραξίας αιτία θανάτου. (όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 61 του Ν. 1329/1983).

■ **Άρθρο 8.** 1. Η κατάθεσις καθίσταται αναπαλλοτριώτος, εάν ο όρος του αναπαλλοτριώτου συνωμολογήθη υπό του καταθέτου κατά την κατάθεσιν ή διετάχθη εν δικαιοπραξία αιτία θανάτου.

2. Εν τη τελευταία περιπτώσει ο όρος ούτος δεν αποτελεί προσβολήν της νομίμου μοίρας του υπέρ ου η κατάθεσις, εκτελείται δε υπό της Εθνικής Τραπέζης αυτεπαγγέλτως, αν παρά ταύτη εύρηται ήδη η κατάθεσις.

■ **Άρθρο 9.** Η κατάθεσις δεν καθίσταται αναπαλλοτριώτος, αν ο αιτήσας την αναγραφήν του όρου του αναπαλλοτριώτου δεν είχε δικαίωμα προς τούτο, ή αν δια της τοιαύτης καταθέσεως προσβάλλονται δικαιώματα τρίτων.

5. Οι διατάξεις των άρθρων 4-12 του Ν.Δ. της 17 Ιουλίου 1923 (αναπαλλοτριώτες καταθέσεις) ισχύουν και για την Τράπεζα της Ελλάδος (άρθρο 3, Ν.6294/34) και το Ταμείο Π. και Δ. (Α.Ν. 19/20.11.35).

■ **Άρθρο 10.** Διαρκούντος του αναπαλλοτριώτου: α) ο δικαιούχος εισπράττει την προσόδο, β) πάσα υπό του δικαιούχου εκποίησης της καταθέσεως ή της προσόδου αυτής και πάσα κατάσχεσις αυτών είναι άκυρος, γ) πάσα εκποίησης ή και κατάσχεσις της καταθέσεως ή της προσόδου, γενομένη όπως ισχύση μετά την άρσιν του αναπαλλοτριώτου είναι άκυρος.

■ **Άρθρο 11.** 1.⁶ Το αναπαλλοτριώτων αίρεται: α) Επί νομικών προσώπων δια της διαλύσεως αυτών. β) Επί ανικάνων δια της λήξεως της ανικανότητας. γ) Επί ισοβίας προσόδου δια του θανάτου του δικαιούχου. δ) Επί προικός δια της λύσεως του γάμου, αν πρόκειται περί ωρισμένου γάμου, δια του θανάτου δε της γυναικός εν πάση άλλη περιπτώσει. ε) Επί καταθέσεων περί των τα εδάφια β' (υπέρ ανηλίκων, απηγορευμένων ή ασώτων) και δ) λόγω προικός (χάριν γάμου συσταθέντος ή συσταθησμένου) του άρθρου 7 του παρόντος, εάν ο όρος του αναπαλλοτριώτου συνωμολογήθη υπό του καταθέτου κατά την κατάθεσιν, δύναται τη αιτήσει του δικαιούχου ή του νομίμου αντιπροσώπου του να επιτραπή η άρσις του αναπαλλοτριώτου, εν όλω ή εν μέρει ή η μεταβολή των όρων της καταθέσεως αδεία του Δικαστηρίου. Αρμόδιον Δικαστήριον είναι το Πρωτοδικεϊον του τόπου της καταθέσεως, όπερ, δικάζον κατά την επ' αναφορά διαδικασίαν, χορηγεί την άδειαν μόνον εάν δια συμβολαιογραφικού εγγράφου ή δια δηλώσεώς του ενώπιον αυτού συναινή εις την παροχήν αυτήν ο καταθέτης, συντρέχη δε περιπτώσις ανάγκης ή προφανούς ωφελείας του δικαιούχου και κατά μεν την περίπτωσιν του εδαφίου β' του άρθρου 7 μετά προηγουμένην σύμφωνον γνωμοδότησιν του συγγενικού συμβουλίου του δικαιούχου, ήτις δεν απαιτείται, εάν ούτος διατελή υπό πατρικήν εξουσίαν, κατά δε την περίπτωσιν του εδαφίου δ' του αυτού άρθρου μόνον εφ' όσον ετελέσθη ο γάμος και μετά συναίνεσιν αμφοτέρων των συζύγων⁷.

2. Επιτρέπεται κατά την σύστασιν του αναπαλλοτριώτου περιορισμός αυτού ως ωρισμένον χρονικόν διάστημα, βραχύτερον του εν τω προηγουμένω εδαφ. αναφερομένου ή αναγραφή άλλου όρου, ιδία δε η χρησιμοποίησις των κατατεθέντων προς αγοράν ακινήτου.

3. Η Εθνική Τράπεζα απαλλάσσεται πάσης ευθύνης δια την εκπλήρωσιν των εν τω προηγουμένω εδαφίω όρων, εάν συνεμορφώθη προς αποφασιν του προέδρου περί ρυθμίσεως της εκπληρώσεως του όρου.

■ **Άρθρο 12.** Αι διατάξεις του νόμου 1340 της 18 Απριλίου 1918 δεν ισχύουσιν επί αναπαλλοτριώτου καταθέσεως⁸.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

Περί μεταβιβάσεως ονομαστικών μετοχών και ομολογιών ομολογιακού δανείου και περί τροπής αυτών εις ανωνύμους.

■ **Άρθρο 13.** 1. Η συμβατική μεταβίβασις ονομαστικής μετοχής γίνεται: α) είτε δια δηλώσεως εγγραφομένης εν τω βιβλίω ονομαστικών μετόχων, χρονολογουμένης και υπογραφομένης υπό του μεταβιβάζοντος και εκπροσωπούντος την εταιρείαν, β) είτε δια συμβολαιογραφικού εγγράφου περί μεταβιβάσεως, συμφώνως προς τας διατάξεις του αστικού δικαίου περί εκχωρήσεως, ούτινος αντίγραφον επιδίδεται τη εταιρεία και δυνάμει του οποίου αυτή σημειοί εν τω βιβλίω μετόχων την μεταβίβασιν.

2. Η εν τω βιβλίω ονομαστικών μετόχων εγγραφομένη δήλωσις δύναται να μη αναφέρει την αιτίαν της μεταβιβάσεως.

6. Η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε από το άρθρο 62 του Ν.1329/1983.

7. Το εδαφ. ε' προστέθηκε με το Νόμο 569/9.9.43 που κυρώθηκε με το Ν.Δ. 466/2.7.74.

8. Ο νόμος 1340/18 καταργήθηκε από το άρθρο 77 του Εισ. νόμου του Α.Κ..

3. Η χρονολογία αυτής είναι βεβαία έναντι και των τρίτων.
4. Έναντι της εταιρείας θεωρείται ως μέτοχος ο εν τω βιβλίω ονομαστικών μετόχων εγγεγραμμένος ως τοιούτος.

■ **Άρθρο 14.** Αποθανόντος του ονομαστικού μετόχου, η μεταβίβασις της μετοχής εις όνομα του κληρονόμου ή του κληροδότου γίνεται δια δηλώσεως τούτου, εγγραφομένης εν τω βιβλίω ονομαστικών μετόχων και υπογραφομένης υπό τούτου και του εκπροσωπούντος την εταιρείαν, μετά προσαγωγήν προς την εταιρείαν των εγγράφων νομιμοποιήσεως.

■ **Άρθρα 15-16:** (καταργήθηκαν από το άρθρο 41 του Εισ. Νόμου του Α.Κ.).

■ **Άρθρο 17.** 1. Δια την μεταβίβασις της ονομαστικής μετοχής είναι αναγκαία η προσαγωγή του ονομαστικού τίτλου της μετοχής, εκτός εάν κατά την κρίσιν της εταιρείας πιθανολογείται η απώλεια ή καταστροφή αυτού.
2. Προς τον υπέρ ου η μεταβίβασις δίδεται νέος ονομαστικός τίτλος, όστις δεν δύναται να μετατραπή εις ανώνυμον προ της παρόδου των κατά το άρθ. 19 εδαφ. 2 και 4 προθεσμιών.

■ **Άρθρο 18.** 1. Η τροπή ονομαστικής μετοχής εις ανώνυμον γίνεται δια δηλώσεως του ονομαστικού μετόχου, εγγραφομένης εν τω βιβλίω ονομαστικών μετόχων, χρονολογουμένης και υπογραφομένης υπό του μετόχου και του εκπροσωπούντος την εταιρείαν.

2. Εάν η ονομαστική μετοχή ανήκη εις νομικώς ανίκανον, η τροπή γίνεται αδεία του προέδρου.

3. Η εταιρεία, εκτελούσα την απόφασιν του προέδρου περί τροπής, απαλλάσσεται πάσης ευθύνης.

■ **Άρθρα 19-24** (καταργήθηκαν από το άρθρο 41 του Εισ. Νόμου του Α.Κ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

Περί συμβάσεως τραπεζικής ενεγγύου πιστώσεως.

■ **Άρθρο 25.** 1. Σύμβασις τραπεζικής ενεγγύου πιστώσεως (crédit confirmé) είναι η σύμβασις εν η ανώνυμος εταιρεία (πιστώτρια) συμφωνεί μετ' άλλου (οφειλέτου), όπως ανοίξη πίστωσιν υπέρ τρίτου (δικαιούχου) αναλαμβάνουσα ίνα, επί τη προς αυτήν υπό του τρίτου παραδόσει φορτωτικής, καταβάλη το ποσόν της πιστώσεως προς τον τρίτον και όπερ ποσόν θέλει εισπράξει αυτή παρά του οφειλέτου παραλαμβάνοντος την φορτωτικήν.

2. Η εταιρεία αποκτά επί των εν τη φορτωτική πραγμάτων δικαίωμα ενεχύρου από της καταβολής των χρημάτων.

3. Η τοιαύτη σύμβασις καταρτίζεται εγγράφως.

4. Αύτη θεωρείται πράξις εμπορική δι' αμφοτέρους τους συμβαλλομένους.

■ **Άρθρο 26.** 1. Η φορτωτική είτε πλοίου είτε σιδηροδρόμου εκδίδεται ή οπισθογραφείται επ' ονόματι ή εις διαταγήν της πιστωτρίας ή παραδίδεται αυτή, αν είναι εις τον κομιστήν.

2. Εάν εν τοιαύτη συμβάσει συμφωνηθή, ότι ο τρίτος θέλει παραδώσει «πλήρη σειράν εγγράφων» (full set of documents), η πιστώτρια υποχρεούται ίνα απαιτήση παρά του τρίτου, πλην της φορτωτικής, ασφαλιστήρια και τιμολόγια.

3. Αντί φορτωτικής δύναται να συμφωνηθή, όπως υπό του τρίτου δοθώσιν αποδείξεις αποθηκεύσεως Γενικών Αποθηκών.

■ **Άρθρο 27.** Η καταβολή προς τον τρίτον δύναται να γίνη είτε υπό της πιστωτριάς είτε υπό ανταποκριτού αυτής εν τη ημεδαπή ή εν τη αλλοδαπή.

■ **Άρθρο 28.** Ελλείψει εναντίας συμφωνίας, α) εάν ο τρίτος ειδοποιηθείς υπό της πιστωτριάς περί της ανοίξεως της πιστώσεως εδήλωσε προς αυτήν αποδοχήν, δεν δικαιούται η πιστώτρια ν' ανακαλέση την πίστωσιν, πλην εάν εν τη ειδοποίησει η πιστώτρια ρητώς εχαρακτήριζε την πίστωσιν ως ανακλητήν, β) Εάν η πιστώτρια ανέγραψεν εν τη ειδοποίησει προθεσμίαν, ης εντός ο τρίτος υποχρεούται να παραδώση την φορτωτικήν και τα τυχόν λοιπά έγγραφα, η πίστωσις, παρελθούσης απράκτου της προθεσμίας, θεωρείται ανακληθείσα.

■ **Άρθρο 29.** 1. Εάν ο οφειλέτης παρέσχε τη πιστωτρία περιώριον (χρήματα ή χρεώγραφα), χάριν εξασφαλίσεως αυτής δια την άνοιξιν της πιστώσεως, η πιστώτρια από της παραλαβής αποκτά δικαίωμα ενεχύρου επί τούτων και άνευ τηρήσεως των διατυπώσεων περί συστάσεως ενεχύρου.

2. Επί της αναγκαστικής εκποιήσεως των ούτω δοθέντων χρεωγράφων εφαρμόζονται αι διατάξεις περί εκποιήσεως ενεχύρου.

■ **Άρθρο 30.** 1. Η πιστώτρια δεν ευθύνεται, α) δια την τυχαίαν απώλειαν και βλάβην εμπορεύματος, β) δια τα λάθη της τηλεγραφικής υπηρεσίας κατά την διαβίbasιν των τηλεγραφημάτων.

2. Η πιστώτρια ευθύνεται δι' ίδιον δόλον και αμέλειαν, περιλαμβανομένης και της αμελείας περί την εκλογήν ανταποκριτού.

■ **Άρθρο 31.** 1. Εάν, άμα τη εις τον τόπον του προορισμού αφίξει των φορτωτικών, ο οφειλέτης, προσκαλούμενος υπό της πιστωτριάς, δεν ήθελε καταβάλει το χρέος και παραλάβει τα εμπορεύματα, η πιστώτρια δικαιούται, ίνα εκποιήση τα εμπορεύματα, κατά τας διατάξεις περί εκποιήσεως ενεχύρου.

2. Η τοιαύτη εκποίησις δύναται να γίνη μετά πάροdon προθεσμίας από της προσκλήσεως, επί μεν πραγμάτων υποκειμένων εις φθοράν, εικοσιτεσσάρων ωρών, επί παντός δε άλλου πράγματος, δέκα ημερών.

3. Περί του χαρακτηρισμού του εμπορεύματος αποφαίνεται ο πρόεδρος, μετά γνωμοδότησιν του προέδρου του εμπορικού επιμελητηρίου, διδομένην εντός είκοσι τεσσάρων ωρών από της προς αυτόν αιτήσεως του Προέδρου, εάν υφίσταται εν τη έδρα του προέδρου επιμελητήριον.

4. Η πιστώτρια εκποιούσα δυνάμει της αδείας του προέδρου, ουδεμίαν ευθύνην υπέχει ούτε προς τον τρίτον, πλην εάν επί της εκποιήσεως ενεφιλοχώρησε δόλος ή μεγάλη αμέλεια αυτής.

■ **Άρθρο 32.** Εάν εκ του τιμήματος της εκποιήσεως δεν ικανοποιηθή η απαίτησις της πιστωτριάς, ευθύνεται δια το υπόλοιπον ο αιτήσας την άνοιξιν της πιστώσεως.

■ **Άρθρο 33.** Εάν, εκπνευσάσης της εν τη συμβάσει ορισθείσης προθεσμίας λήξεως της πιστώσεως, τα εμπορεύματα δεν ήθελον φθάσει εις τον τόπον του προορισμού, δικαιούται η πιστώτρια, ίνα, αδεία του προέδρου του τόπου τούτου, εκποιήση ταύτα εν πλω είτε εν αποθηκεύσει ευρισκόμενα, εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 31.

■ **Άρθρο 34.** Αι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται αναλόγως επί συμβάσεως ενεγγύου τραπεζικής πιστώσεως, καθ' ήν η πιστώτρια καταβάλλει τω αιτούντι (οφειλέτη) χρήματα έναντι φορτωτικής, παραδιδομένης αυτή υπό τούτου, και άτινα χρήματα η πιστώτρια θέλει εισπράξει παρά τρίτου επί παραδόσει της φορτωτικής προς τούτον.

Περί ενεχύρου

■ **Άρθρο 35.** Αι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται, οσάκις η εταιρεία (πιστώτρια) λαμβάνει ενέχυρον κινητόν πράγμα ή απαίτησιν, α) λόγω δανείου, είτε απλού είτε επ' ανοικτώ λογαριασμού, β) λόγω εξασφάλισεως προγενεστέρας απαιτήσεως αυτής.

■ **Άρθρο 36.** Προς σύστασιν του ενεχύρου απαιτείται σύμβασις ενεχυριάσεως και παράδοσις του ενεχυριαζομένου πράγματος.

2. Η σύμβασις ενεχυριάσεως καταρτίζεται είτε δια συμβολαιογραφικού, είτε δι' ιδιωτικού εις απλούν εγγράφου.

3. Η τοιαύτη σύμβασις ενεχυριάσεως υπόκειται εις χαρτόσημον ήμισυ τοις χιλίοις επί του ποσού της πιστώσεως⁹.

4. Πάσα σύμβασις τροποποιητική της τοιαύτης συμβάσεως υπόκειται εις χαρτόσημον δραχμής¹⁰ εκτός εάν αυξάνηται η πίστωσις.

5. Δια συμβάσεως τροποποιητικής δύναται δάνειον απλούν να μετατραπή εις επ' ανοικτώ λογαριασμό και τανάπαλιν.

■ **Άρθρο 37.** 1. Το ενεχυριασθέν πράγμα παραδίδεται εις την νομήν είτε της πιστώτριας είτε τρίτου, κοινή συμφωνία υπό των συμβαλλομένων εκλεγομένου.

2. Η πιστώτρια θεωρείται τελούσα εν τη νομή του πράγματος και οσάκις, α) εξεδόθη ή ωπισθογραφήθη εις διαταγήν αυτής φορτωτική ατμοπλοίου ή σιδηροδρόμου, περιλαμβάνουσα τούτο, β) οσάκις τούτο εύρηται εν αποθήκη, μεμισθωμένη προς αυτήν και ής τας κλείδας έχει, γ) εν δημοσία αποθήκη ήτις παρέχει απόδειξιν αποθηκεύσεως υπερ αυτής, δ) εν τελωνείω.

■ **Άρθρο 38.** Εάν αντικείμενον της ενεχυριάσεως είναι δικαιόγραφον εις διαταγήν, η ενεχυρίασις γίνεται δι' οπισθογραφήσεως αυτού εις διαταγήν της πιστώτριας, μη απαιτουμένης άλλης εγγράφου συμβάσεως ενεχυριάσεως.

■ **Άρθρο 39.** 1. Εάν αντικείμενον της ενεχυριάσεως είναι απαίτησις ονομαστική του οφειλέτου κατά τρίτου, η ενεχυρίασις συνεπάγεται εκχώρησιν της απαιτήσεως υπό του οφειλέτου προς την πιστώτριαν.

2. Αντίγραφον της συμβάσεως ενεχυριάσεως επιδίδεται τω τρίτω.

3. Από της επιδόσεως θεωρείται η πιστώτρια ως νεμομένη την απαίτησιν.

■ **Άρθρο 40.** 1. Εάν το δάνειον κατέστη απαιτητόν οπωσδήποτε, δικαιούται η πιστώτρια να προβή εις αναγκαστικήν εκτέλεσιν, αρχομένην δι' επιδόσεως επιταγής προς πληρωμήν.

2. Η επιταγή, περιέχουσα σύντομον μνείαν του οφειλομένου ποσού, επιδίδεται τω οφειλέτη, εάν κατοική εν τω τόπω της ενεχυριάσεως, εν πάση δε άλλη περιπτώσει, συμπεριλαμβανομένης και εκείνης, καθ' ήν ο οφειλέτης είναι αγνώστου διαμονής, εάν δεν έχη αντίκλητον διορισθέντα εν τη συμβάσει ενεχυριάσεως, προς τον γραμματέα των πρωτοδικών του τόπου της ενεχυριάσεως.

3. Ο γραμματεύς τηρεί ειδικόν βιβλίον, ένθα καταχωρεί κατά χρονολογικήν σειράν τας εκδιδόμενας επιταγάς και φυλάττει αυτάς.

9. Βλ. άρθρο 15 Ν. 4755/31 και Β.Δ/μα της 19 Ιαν. 1948 όπως ισχύει σήμερα.

10. Βλ. άρθρο 18 § II και Β.Δ/μα της 19 Ιαν. 1948 όπως ισχύουν σήμερα.

■ **Άρθρο 41.** 1. Εάν αντικείμενον ενεχυριάσεως είναι ανώνυμα χρεώγραφα εκ των αναγραφόμενων εν τω δελτίω του Χρηματιστηρίου Αθηνών, εκποιούνται ταύτα χρηματιστηριακώς.

2. Εάν τόπος της ενεχυριάσεως δεν ήσαν αι Αθήναι, ει μεν πρόκειται περί ενεχυρούχου απαιτήσεως κεφαλαίου μέχρι πέντε χιλιάδων δραχμών, η πιστώτρια υποχρεούται όπως αγοράση ταύτα άνευ εκποιήσεως εις την τρέχουσαν τιμήν του Χρηματιστηρίου Αθηνών την ογδόην μετά την επιταγήν ημέραν, ει δε πρόκειται περί μείζονος απαιτήσεως, η πιστώτρια υποχρεούται ίνα μεταφέρη ταύτα εις Αθήνας δαπάνη και κινδύνω του οφειλέτου και εκποίηση ταύτα χρηματιστηριακώς.

■ **Άρθρο 42.** 1. Περί παντός άλλου πράγματος γίνεται την πρώτην Κυριακήν μετά πάροδον οκτώ ημερών από της επιταγής αναγκαστικός πλειστηριασμός ενώπιον συμβολαιογράφου οριζόμενου εν τη επιταγή υπό της επισπευδούσης, άνευ κατασχέσεως.

2. Του πλειστηριασμού προηγείται μόνον η εν εφημερίδι, ευρέως κυκλοφορούση, ήν ορίζει ο συμβολαιογράφος, δημοσίευσίς ειδοποιήσεως υπογεγραμμένης υπό του συμβολαιογράφου και περιεχούσης τον τόπον και τον χρόνον της εκποιήσεως και σύντομον αναγραφών των εκποιουμένων πραγμάτων.¹¹

3. Επί του τοιούτου πλειστηριασμού κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αι διατάξεις του πλειστηριασμού κινητών.

■ **Άρθρο 43.** 1. Εάν απειλήται φθορά ή σοβαρά υποτίμησις των ενεχυριασθέντων πραγμάτων, αδεία του προέδρου, συμφώνως τω άρθρω 31, δύναται η πιστώτρια να εκποιήση αυτά άνευ επιταγής και άνευ πλειστηριασμού.

2 Τοιαύτην αίτησιν η πιστώτρια δεν δύναται να υποβάλη τρεις μήνας μετά την λήξιν του δανείου.

■ **Άρθρο 44.** Εάν αντικείμενον της ενεχυριάσεως είναι απαιτήσεις, η πιστώτρια δικαιούται, ίνα εισπράξη την απαιτήσιν, ως εκδοχεύς, το δε μετά την εξόφλησιν υπόλοιπον αποδίδει τω οφειλέτη.

■ **Άρθρο 45.** 1. Εκ του τιμήματος ή εκ του πλειστηριάσματος λαμβάνει η πιστώτρια τα οφειλόμενα αυτή άμα τη καταβολή ή επί συμψηφισμώ.

2. Το υπόλοιπον αποδίδεται τω οφειλέτη ή, εάν εγένοντο αναγγελίαι πιστωτών, γίνεται κατάταξις ενώπιον συμβολαιογράφου.

■ **Άρθρο 46.** 1. Επί ενεχυριάσεως ανωνύμων χρεωγράφων, η κυριότης αυτών, εν περιπτώσει αναγκαστικής εκτελέσεως, μεταβιβάζεται εις τον υπερθεματιστήν, και εάν ο ενεχυριάσας δεν ήτο ο αληθής κύριος των χρεωγράφων.

2. Ο αληθής κύριος ουδεμίαν αξίωσιν δύναται να ασκήση κατά του πλειστηριάσματος μέχρι του ποσού του ανήκοντος τη δανειστρία, αλλ' έχει αγωγήν κατά της δανειστρίας, εάν αποδείξη συμπαιγνίαν αυτής μετά του ενεχυριάσαντος.

■ **Άρθρο 47.** 1. Αι διατάξεις των προηγούμενων άρθρων του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται επί δανείου (πιστώσεως) επ' ανοικτώ λογαριασμώ.

2. Τούτον κλείει η πιστώτρια όταν θελήση.

3. Κάτωθι της επιταγής προς πληρωμήν αναγράφει η πιστώτρια απόσπασμα των βιβλίων αυτής, εμφανίον την κίνησιν του λογαριασμού και το χρεωστικόν υπόλοιπον.

11. Η προβλεπομένη δημοσίευση στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων, σύμφωνα με το άρθρο 11 § 3 του Ν.Δ. 4114/1960 «Περί Ταμείου Νομικών».

4. Ο οφειλέτης δικαιούται να αμφισβητήσει τον λογαριασμόν, αλλ' η τοιαύτη αμφισβήτηση δεν αναστέλλει την εκτέλεσιν, ούτε ακυροί την κατακύρωσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ

Περί υποθήκης.

■ **Άρθρο 48.** Αι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται προκειμένου περί υποθήκης παραχωρουμένης υπέρ εταιρείας, α) λόγω δανείου απλού, χρεωλυτικού ή επ' ανοικτώ λογαριασμό, παρεχομένου υπ' αυτής, β) λόγω εξασφάλσεως προγενεστέρας απαιτήσεως αυτής.

■ **Άρθρο 49.** Εάν η εταιρεία παρέχη επί υποθήκη δάνειον, η σύμβασις δανείου και η υποθήκευσις γίνεται, είτε δι' αμέσου παροχής του δανείου, κατά το κοινόν δίκαιον, είτε δι' υποσχέσεως δανείου κατά τα επόμενα δύο άρθρα.

■ **Άρθρο 50.** 1. Το συμβολαιογραφικόν έγγραφον ενυποθήκου δανείου περιέχει τους όρους του δανείου και την παραχώρησιν της υποθήκης άνευ αμέσου καταβολής των χρημάτων, γραφόμενον επί χαρτοσήμου δραχμής¹².

2. Η υποθήκη αυτή εγγράφεται εν τοις βιβλίοις υποθηκών και εξασφαλίζει το δάνειον από της εγγραφής, ανεξαρτήτως του χρόνου καταβολής των χρημάτων.

■ **Άρθρο 51.** 1. Μετά την εγγραφήν η δανείστρια δικαιούται να καταβάλη τα χρήματα, οπότε συντάσσεται απλή συμβολαιογραφική πράξις, μονομερώς υπό του οφειλέτου, περί καταβολής των χρημάτων προς αυτόν, γραφομένη επί αναλογικού χαρτοσήμου της αστικής κλίμακος.

2. Εάν η δανείστρια, μετά την κατά το προηγούμενον άρθρον σύναψιν του δανείου, δεν προθή εις την καταβολήν των χρημάτων και αρνείται να συναινέσῃ εις την εξάλειψιν της υποθήκης, αυτή εξαλείφεται αδεία του προέδρου μετά την κλήτευσιν της δανειστρίας.

■ **Άρθρο 52.** Επί των τοιούτων ενυποθηκών δανείων α) οι από της εγγραφής της επιταγής εις το βιβλίον κατασχέσεως και οι ενός προ της εγγραφής έτους τόκοι απολαύουσι του αυτού προς την κυρίαν απαίτησιν προνομίου, β) το κύρος της υποθήκης δεν θίγεται εκ της μετά την ημέραν της εγγραφής αυτής κηρύξεως της πτωχεύσεως του οφειλέτου.

■ **Άρθρο 53.** 1. Εάν το δάνειον κατέστη απαιτητόν εξ οιοδήποτε λόγου η δανείστρια δικαιούται να προθή εις μεσεγγύησιν ή αναγκαστικήν εκτέλεσιν του ενυποθήκου ακινήτου ή εις αμφοτέρα.

2. Η μεσεγγύησις και η αναγκαστική εκτέλεσις διέπονται υπό των διατάξεων του κοινού δικαίου, τροποποιουμένων υπό των επομένων άρθρων.

■ **Άρθρα 54-56:** (καταργήθηκαν από το άρθρο 5 του Ν.2810/1954 «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων της Πολ. Δικονομίας»).

■ **Άρθρο 57.** 1. Η αναγκαστική εκτέλεσις άρχεται δι' επιδόσεως επιταγής προς πληρωμήν.

2. Αύτη, περιέχουσα περίληψιν του κατά το άρθρον 50 συμβολαιογραφικού εγγράφου, μετά περιγραφής του ενυποθήκου ακινήτου, επιδίδεται τω οφειλέτη και τω τρίτω διακατόχω, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων του άρθρου 40 εδαφ. 2 του παρόντος.

12. Δρχ. 10.000 κατά το Ν.4755/31 και Β.Δ/μα της 19 Ιαν. 1948 (άρθ. 3 § 2).

3. Η επιταγή, άμα τη επιδόσει, εγγράφεται, αιτήσεται της επισπευδούσης, εν τω βιβλίω κατασχέσεων, κατατιθεμένου αντιγράφου αυτής παρά τω υποθηκοφυλακίω.

4. Η τοιαύτη εγγραφή ισχύει ως αναγκαστική κατάσχεσις.

■ **Άρθρο 58.** 1. Η τοιαύτη εγγραφή δεν κωλύει άλλον δανειστήν, ίνα προβή εις αναγκαστικήν κατάσχεσιν του αυτού ακινήτου.

2. Η κατάσχεσις άλλου δανειστού, εγγραφείσα, δεν κωλύει την Εταιρείαν ίνα εγγράψη την επιταγήν αυτής.

3. Επί εκατέρας των κατασχέσεων προβαίνει η αναγκαστική εκτέλεσις, η δε πρώτη κατακύρωσις επάγεται ακύρωσιν της ετέρας εκτελέσεως.

4. Εάν πρόκειται να γίνη πλειστηριασμός δυνάμει αμφοτέρων των κατασχέσεων την αυτήν ημέραν, ο πρόεδρος, αιτήσεται τινός των κατασχόντων, αποφαινεται τις των πλειστηριασμών θέλει προηγηθεί.

5. Την δαπάνην πάσης ακυρωθείσης πράξεως εκτελέσεως φέρει ο παραγγείλας την ενέργειαν αυτής δανειστής.

■ **Άρθρο 59.** 1. Μετά την εγγραφήν η δανείστρια δίδει παραγγελίαν προς συμβολαιογράφον ως επί του πλειστηριασμού υπάλληλον.

2. Ούτος συντάσσει το πρόγραμμα του πλειστηριασμού και επιμελείται την δια δικαστικού κλητήρος επίδοσιν και την δημοσίευσιν αυτού, ορίζων τας εφημερίδας και τον αριθμόν και χρόνον των δημοσιεύσεων¹³.

■ **Άρθρο 60:** (καταργήθηκε από το άρθρο 52 Εισ. Νόμου Κ.Πολ.Δ.).

■ **Άρθρο 61.** 1. Ο υπερθεματιστής υποχρεούται να καταβάλη το πλειστηρίασμα προς την δανείστριαν, λαμβάνων, δυνάμει της καταβολής, περίληψιν της κατακυρωτικής εκθέσεως.

2. Η δανείστρια, μετά συμψηφισμόν των οφειλομένων αυτή, καταθέτει το υπόλοιπον δικαστικώς.

3. Εάν ο υπερθεματιστής είναι η δανείστρια, συμψηφίζει την απαίτησιν αυτής, προς το πλειστηρίασμα και το τυχόν υπόλοιπον καταθέτει δικαστικώς.

■ **Άρθρο 62.** 1. Επί του πλειστηριάσματος γίνεται υπό του συμβολαιογράφου πίναξ κατατάξεως.

2. Εάν εκ του πίνακος κατατάξεως, τελεσιδίκου γενομένου, προκύψη ότι κακώς εγένετο ο συμψηφισμός, υποχρεούται η δανείστρια ίνα επιστρέψη τα ληφθέντα εντόκως προς εννέα τοις εκατόν προς τον εκ του πίνακος δικαιούχον.

■ **Άρθρο 63:** (καταργήθηκε από το άρθρο 52 Εισ.Νόμου Κ.Πολ.Δ.)

■ **Άρθρο 64.** Προκειμένου περί δανείου (πιστώσεως) επ' ανοικτώ λογαριασμού εφαρμόζονται αι διατάξεις των επομένων τριών άρθρων.

■ **Άρθρο 65.** 1. Επί τοιούτου δανείου η καταβολή των χρημάτων υπό της εταιρείας δεν βεβαιούται δια συμβολαιογραφικής πράξεως, αλλά δια των εκάστοτε αποδείξεων του οφειλέτου.

2. Επί τοιούτου δανείου εφαρμόζονται αναλόγως αι διατάξεις του άρθρου 57.

13. Κατά το άρθρο 1 του Α.Ν. 90/7 Σεπτεμβρίου 1936, «η αληθής έννοια του άρθρου 59... είναι, ότι εις την σύνταξιν, επίδοσιν και δημοσίευσιν του προγράμματος παρά του συμβολαιογράφου δεν απαιτείται η τήρησις της εικοσαήμερου προθεσμίας του αρθ. 968 § 2 της Πολιτικής Δικονομίας.» Η προβλεπόμενη δημοσίευση γίνεται στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων, σύμφωνα με το άρθρο 11 § 3 του Ν.Δ. 4114/1960 «Περί Ταμείου Νομικών».

■ **Άρθρο 66.** 1. Επί τοιούτου δανείου η Εθνική Τράπεζα δικαιούται εις προμήθειαν καθ' υπέρβασιν του δι' αυτήν νομίμου ορίου του τόκου επί των υπ' αυτής χορηγουμένων ενυποθήκων δανείων.

2. Επί τοιούτου δανείου εφαρμόζονται αναλόγως αι διατάξεις του άρθρου 57.

■ **Άρθρο 67.** Παν απλούν χρεωλυτικόν ενυπόθηκον δάνειον δύναται να τραπή εις επ' ανοικτώ λογαριασμό και τανάπαλιν, δι' απλής συμβολαιογραφικής πράξεως μεταξύ δανειστρίας και οφειλέτου, μη χρηζούσης εγγραφής εις τα βιβλία υποθηκών και γραφομένης επί χαρτοσήμου δραχμής¹⁴.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η

Περί δικαιογράφων εις τον κομιστήν και εις διαταγήν.

■ **Άρθρο 68.** 1. Η έκδοσις δικαιογράφων εις τον κομιστήν (ανώνυμα χρεώγραφα) απαγορεύεται, εξαιρέσει των τραπεζικών γραμματίων, των μετοχών ανωνύμου εταιρείας και των μη εν όψει ομολογιών ομολογιακού δανείου ανωνύμου εταιρείας, των τοκομεριδίων και των μερισματογράφων αυτών, ως και παντός άλλου δικαιογράφου, υπό ειδικής διατάξεως νόμου αναγνωριζομένου.

2. Η έκδοσις των δικαιογράφων εις διαταγήν απαγορεύεται, εξαιρέσει μόνον των περιπτώσεων του αρθ. 76.

3. Το παρά την απαγόρευσιν εκδοθέν δικαιόγραφον είναι άκυρον, του εκδότη ευθυνομένου προς τον κομιστήν εις αποζημίωσιν.

4. Η έκδοσις χρηματικών ανωνύμων ομολογιών μη ομολογιακού δανείου επιτρέπεται μόνον εις ημεδαπήν ανώνυμον εταιρείαν, έχουσαν δικαίωμα εκδόσεως τραπεζικών γραμματίων¹⁵.

■ **Άρθρα 69-75...** (Καταργήθηκαν με το άρθρο 41 του Εισαγ. Νόμου του Α.Κ. και αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 880 - 900 Α.Κ.).

■ **Άρθρο 76**¹⁶. Δύνανται να εκδοθώσιν εις διαταγήν, α) εντολαί πληρωμής εκδιδόμεναι υπό εμπόρου επί εμπόρου, β) χρεωστικά ομόλογα εκδιδόμενα υπό εμπόρου περί παροχής χρημάτων, χρεωγράφων ή άλλων αντικαταστατών πραγμάτων, γ) συναλλαγματικά, γραμμάτια εις διαταγήν και τραπεζικά επιταγαί, δ) αποθηκόγραφα και ενεχυρόγραφα γενικών αποθηκών, ε) φορτωτικά θαλάσσια και χερσαία, στ) ναυτοδανειστικά, ζ) ασφαλιστήρια.

■ **Άρθρο 77.** Το εις διαταγήν δικαιόγραφον μεταβιβάζεται δι' οπισθογραφήσεως.

■ **Άρθρο 78.** 1. Δια της οπισθογραφήσεως μεταβιβάζονται πάντα τα εκ του οπισθογραφηθέντος δικαιογράφου δικαιώματα εις τον υπέρ ού η οπισθογραφήσις.

2. Κατά του νομιμοποιουμένου ως κατόχου του δικαιογράφου δύναται ο οφειλέτης ν' αντιτάξη αντιρρήσεις μόνον, α) αφορώσας το κύρος της εν τω δικαιογράφω ιδίας αυτού δηλώσεως, β) συναγομένης εκ του περιεχομένου του εγγράφου, β) ανηκούσας εις αυτόν αμέσως κατά του κατόχου.

14. Δρχ. 10.000 κατά το Ν.4755/31 και Β.Δ/μα της 15. Ιαν. 1948 (άρθρο 3 § 2).

15. Κατά το άρθρο 95 του ίδιου Ν.Δ. της 17 Ιουλίου 1923 προβλέπεται φυλάκιση και χρηματική ποινή μέχρι 10.000 δρχ. ή μία από τις δύο ποινές για τον πρόεδρο του Δ.Σ. και τον διευθυντή της εταιρείας σε περίπτωση παραβάσεως της απαγορεύσεως της § 4 του άρθρου 68.

16. Τα άρθρα 76-80 αναφέρονται στα δικαιόγραφα σε διαταγή.

17. Τα ναυτοδανειστικά καταργήθηκαν έμμεσα από τον Κώδικα Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

■ **Άρθρο 79.** Ο οφειλέτης υποχρεούται εις την παροχήν μόνον επί εγχειρίσει του δικαιογράφου εξωφλημένου.

■ **Άρθρο 80.** 1. Οσον αφορά εις τον τύπον της οπισθογραφήσεως, την νομιμοποίησιν του κατόχου, τον έλεγχον της νομιμοποιήσεως και την υποχρέωσιν του κατόχου προς απόδοσιν του δικαιογράφου, εφαρμόζονται αναλόγως αι αντίστοιχοι διατάξεις του περί συναλλαγματικής κώδικος.

2. Επί οπισθογραφήσεως φορτωτικών, αποθηκογράφων, ενεχυρογράφων (και ναυτοδανειστικών) εφαρμόζονται προσέτι οι επί των συναλλαγματικών κανόνες και ως προς τα αποτελέσματα της οπισθογραφήσεως και ως προς τας επί εγγυήσει αγωγάς.

■ **Άρθρα 81-86:** (καταργήθηκαν από το άρθρο 45 του Εισ. Νόμου Κ.Πολ.Δ. και ισχύει τώρα η διαδικασία των άρθρων 843-860 του Κωδικοποιημένου Κ.Πολ.Δ. για τις περιπτώσεις απώλειας ή καταστροφής των τίτλων).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ

Δικονομικές διατάξεις.

■ **Άρθρο 87.** 1. Εάν εγένετο κατάσχεσις χρημάτων ή χρεωγράφων παρ' ανωνύμω εταιρεία ως τρίτη, η εταιρεία δικαιούται είτε να καταθέση τα κατασχεθέντα δικαστικώς, απαλλασσομένη δια της τοιαύτης καταθέσεως πάσης ευθύνης προς τε τον κατασχόντα και τον δικαιούχον, είτε να αιτησεται παρά του προέδρου την άρσιν της κατασχέσεως, ήν ούτος δύναται να χορηγήση μετά ή άνευ εγγυήσεως.

2. Εάν η κατάσχεσις εγένετο εις χείρας της Εθνικής Τραπέζης ως τρίτης, αυτή δικαιούται ίνα καταθέση τα κατασχεθέντα παρ' αυτή, κατά τους όρους των εις πρώτην ζήτησιν αποδοτέων καταθέσεων.

■ **Άρθρο 88.** 1. Η ανάληψις των κατά το προηγούμενον άρθρον κατατεθέντων γίνεται μόνον αδεία του προέδρου.

2. Η Εθνική Τράπεζα, εκτελούσα την απόφασιν του προέδρου, απαλλάσσεται πάσης ευθύνης.

■ **Άρθρο 89.** 1. Η δικαστική κατάθεσις γίνεται επ' ονόματι του δικαιούχου, και εάν ούτος απεβίωσεν, επ' ονόματι των κληρονόμων αυτού άνευ ρητής αυτών κατονομασίας.

2. Εάν η ειδοποίησις του δικαιούχου περί της καταθέσεως είναι δυσεπίτευκτος, παραλείπεται, αδεία του Προέδρου.

■ **Άρθρο 90.** 1. Εάν εταιρεία έχη και υποκαταστήματα εν Ελλάδι, κατάσχεσις εις χείρας αυτής ως τρίτης επιτρέπεται μόνον παρά τω καταστήματι, ένθα υφίσταται η κατάθεσις ή άλλη οφειλή προς τον καθ' ου η κατάσχεσις.

2. Εάν η εταιρεία έχει υποκαταστήματα και εν τη αλλοδαπή η εν Ελλάδι κατάσχεσις δεν περιλαμβάνει και τας εν αλλοδαπή οφειλάς.

■ **Άρθρο 91.** Εάν εγένετο κατάσχεσις εις χείρας εταιρείας ως τρίτης, αυτή α) δικαιούται ίνα τα δικαιολογητικά έγγραφα της δηλώσεως αυτής προσαγάγη επ' ακροατηρίου κατά την συζήτησιν της ανακοπής της δηλώσεως, β) δεν υποχρεούται ίνα ενισχύση δι' όρκου την δήλωσιν.

■ **Άρθρο 92:** (καταργήθηκε με το άρθρο Εισ.Νόμου Κ.Πολ.Δ.).

■ **Άρθρο 93.** 1. Εάν η εταιρεία εξεμίσθωσε διαμέρισμα χρηματοκιθωτίου, αυτή θεωρείται τρίτη έναντι των πιστωτών του μισθωτού.

2. Εν περιπτώσει κατασχέσεως, η εταιρεία δικαιούται, αδεία του προέδρου, ανοίγουσα το χρηματοκιβώτιον, να καταθέση το περιεχόμενον αυτού δικαστικώς.

3. Εάν, ληξάσης της μισθώσεως του διαμερίσματος, ο μισθωτής δεν εμφανίζεται, η εταιρεία δικαιούται μετά πάροδον μηνός να ανοίξη το διαμέρισμα αδεία του προέδρου και να καταθέση το περιεχόμενον δικαστικώς.

■ **Άρθρο 94:** (καταργήθηκε με το άρθρο 52 Εισ.Νόμου Κ.Πολ.Δ.).

■ **Νόμος 6435/1935** «περί αυθεντικής ερμηνείας του από 17 Ιουλίου 1923 Ν.Δ. περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών».

Άρθρον μόνον: Η αληθής και πραγματική έννοια των εν κεφαλαίοις Στ' και Ζ' διατάξεων του από 17 Ιουλίου 1923 Ν.Δ. «περί...» είναι, ότι αι ειδικαί των κεφαλαίων τούτων διατάξεις έχουσιν εφαρμογήν μόνον επί των δανείων εκείνων, εις ά συμβάλλεται μετά των ανωνύμων εταιρειών αμέσως ο οφειλέτης, οσάκις δε πρόκειται περί εκχωρήσεως ή ενεχυριάσεως ενυποθήκου απαιτήσεως, η εκδοχεύς ανώνυμος εταιρεία δεν έχει κατά του εκχωρουμένου ενυποθήκου οφειλέτου πλείονα δικαιώματα του εκχωρητού αυτής, ουδέ δύναται να μετέλθη κατ' αυτού διαδικασίαν διάφορον εκείνης την οποίαν εδικαιούτο ο εκχωρητής....

Β. Νόμος 4112/1929 «περί συστάσεως υποθήκης επί μηχανικών ή άλλων εγκαταστάσεων»¹

Άρθρον 1

1. Δια την ασφάλειαν του δανείου ή άλλης πιστώσεως, παρεχομένων εις βιομηχανικάς ή άλλας επιχειρήσεις, χρησιμοποιούσας μονίμους μηχανικάς ή άλλας εγκαταστάσεις επιτρέπεται η σύστασις υποθήκης, εκτός του οικοδομήματος, και επί των εν αυτώ μηχανημάτων, εγκαταστάσεων, και λοιπών προσαυξημάτων, συμπεπηγμένων τω οικοδομήματι ή τω εδάφει αυτού είτε εγκατεστημένων ή μονίμως εντεθειμένων αυτοίς.
2. Ευθύς ως τα μηχανήματα και αι λοιπαί εγκαταστάσεις εμπαγούν ή εντεθούν εις το οικοδόμημα ή το έδαφος, κατά τα ανωτέρω, παν επ' αυτών προϋπάρχον δικαίωμα οιασδήποτε φύσεως αποσθέννυται αυτοδικαίως, δεν δύναται δ' εφεξής ν' αποτελέσωσιν αντικείμενον ιδίων κεχωρισμένων από των επί του οικοδομήματος ή του εδάφους δικαιωμάτων.
3. Η εγγραφείσα υποθήκη δεν επεκτείνεται επί των κινητών και εργαλείων, τα οποία, κατά την συνήθη πείραν και προς εκτέλεσιν του προορισμού των, ευρίσκονται εις διαρκή και ελευθέραν μετακίνησιν εν τω εργοστασίω.

Άρθρον 2

1. Η απόκτησις και απώλεια του κατά το προηγούμενον άρθρον υποθηκικού δικαιώματος γίνεται κατά τας διατυπώσεις και τους όρους του νόμου της 11 Αυγούστου 1836 «περί υποθηκών», ως ούτος ετροποποιήθη και συνεπληρώθη δια μεταγενεστέρων νόμων, επεκτείνεται δε η υποθήκη κατόπιν συμπληρωματικής εγγραφής και επί παντός μηχανήματος ή άλλου προσαυξηματος εισαγομένου θραδύτερον εις το εργοστάσιον και πληρούντος τους όρους της παραγράφου 1 του άρθρου 1.
2. Η ισχύς του νομοθετικού διατάγματος της 17 Ιουλίου 1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών», διατηρείται ακεραία.

Άρθρον 3

1. Ο οφειλέτης υποχρεούται να διατηρή εν καλή καταστάσει, ευθυνόμενος δια την εν τοις ιδίοις επιμέλειαν, επί πλέον δε υποχρεούται να έχη ασφαλίσει τα ενυπόθηκα εκ του κινδύνου της πυρκαϊάς. Εν εναντία περιπτώσει ο δανειστής δικαιούται να συνάψη την ασφάλειαν καταλογίζων την δαπάνην ως προνομιούχον εις την όλην απαίτησιν αυτού, μετά των νομίμων τόκων. Κατά πάσαν περίπτωσιν δύναται να ενασκήση τα εκ του άρθρου 30 του περί υποθηκών νόμου δικαιώματα. Οσον αφορά τους λοιπούς κινδύνους, η ασφάλεια είναι προαιρετική.
2. Η καταβολή της ασφαλείας προ της εξοφλήσεως των ενυποθήκων δανειστών δεν επιφέρει απόσβεσιν της απαιτήσεως κατά του ασφαλιστού.

Άρθρον 4

1. Απαγορεύεται προ της ολοσχερούς εξοφλήσεως του δανείου η αποκαθήλωσις ή αφαιρέσις και εκποίησης των μηχανημάτων των λοιπών εγκαταστάσεων, εκτός αν εις τούτο συνήνεσε προηγουμένως και εγγράφως ο δανειστής. Κατά

1. Διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 52 Εισ. Νόμου Κ.Πολ.Δ.

τα λοιπά η προς εξυπηρέτησιν της παραγωγής του εργοστασίου χρήσις των μηχανημάτων είναι ακώλυτος.

2. Απαγορεύεται επίσης, προ της ολοσχερούς εξοφλήσεως του δανείου, η εκποίησης ή εκμίσθωσις της βιομηχανικής επιχειρήσεως ή η κατ' άλλον τρόπον παραχώρησις της εκμεταλλεύσεως αυτής εις τρίτους, πλην αν συνήνεσεν εις τούτο προηγουμένως ο δανειστής.

3. Η παραβίασις των απαγορεύσεων των εδ. 1 και 2 συνεπάγεται αυτοδικαίως την απόλυτον ακυρότητα της δικαιοπραξίας, ο δε υπαίτιος τιμωρείται, εγκλήσει του δανειστού, δια χρηματικής ποινής μέχρι δρχ. 50.000 ή δια φυλακίσεως μέχρις εξ μηνών.

Άρθρον 5

Τα υπό του παρόντος νόμου προστατευόμενα βιομηχανικά δάνεια ή πιστώσεις καθίστανται απαιτητά και προ της λήξεως αυτών εκτός των υπό του νόμου ή της συμβάσεως οριζομένων περιπτώσεων, και εις τας εξής περιπτώσεις:

α) Επί διακοπής επί εξ μηνας της επιχειρήσεως. Η διάταξις αύτη δεν ισχύει επί επιχειρήσεων αίτινες, κατά την συνήθη πείραν, διακόπτουσι τας εργασίας των εις ωρισμένην εποχήν του έτους.

β) Εάν ο οφειλέτης αποσύρη ή αντικαταστήση ή μεταφέρη εκτός του οικοδομήματος ή αποκαθελώση μέρος ή το όλον των υπεγγύων άνευ της κατά το άρθρον 4 συναινέσεως του δανειστού.

γ) Εν περιπτώσει εκποίησης ή εκμίσθωσεως της επιχειρήσεως ή κατ' άλλον τρόπον παραχώρησεως αυτής εις τρίτους άνευ προηγουμένης εγγράφου συναινέσεως του δανειστού.

Άρθρον 6

1. Εν περιπτώσει συνεχίσεως των εργασιών της επιχειρήσεως εκ μέρους των κληρονόμων ή κληροδόχων του αρχικού οφειλέτου, ούτοι καθίστανται αυτοδικαίως μεταξύ των αλληλεγγύως υπόχρεοι δια την πληρωμήν του δανείου.

2. Εν περιπτώσει μεταβιβάσεως των υπεγγύων ή και όλης της επιχειρήσεως συνεπεία πράξεως εν ζωή, συνεπαγομένης ειδικήν διαδοχήν, τότε εκτός των λοιπών νομίμων συνεπειών, τόσον ο μεταβιβάσας όσον και ο προς ον η μεταβίβασις καθίστανται αυτοδικαίως αλληλεγγύως υπόχρεοι εις την πληρωμήν του δανείου, εκτός αν άλλως συνεφωνήθη μετά του δανειστού.

Άρθρον 7

Αι διατάξεις του περί υποθηκών νόμου εξακολουθούσιν ισχύουσαι εφ' όσον δεν μεταβάλλονται δια του παρόντος.

Άρθρον 8

Δια διατάγματος, εκδιδομένου προτάσει των Υπουργών της Εθνικής Οικονομίας και Δικαιοσύνης, καθορίζονται αι λεπτομέρειαι της εφαρμογής του παρόντος νόμου.

Γ. Νομοθετικό διάταγμα 4001/1959 «περί διατάξεων τινών αναφερομένων εις την εμπράγματον ασφάλειαν, την πτώχευσιν και την αναγκαστικήν εκτέλεσιν»¹

Άρθρον 1

Η διάταξις του άρθρου 1282 του ΑΚ όσον αφορά εις τα παραρτήματα τα πληρούντα τους όρους του άρθρου 959 Α.Κ. εφαρμόζεται επί πάσης ανεξαιρέτως υποθήκης ή προσημειώσεως, είτε αύτη χορηγείται βάσει των διατάξεων του Α.Κ., είτε χορηγείται δυνάμει του ν. 4112.

Άρθρον 2

Επιφυλασσομένης της περιπτώσεως του άρθρου 52 παραγρ. 8' του ν.δ. της 17/7/1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών», το κύρος των υπέρ του Ο.Χ.Ο.Α.¹ ή τραπεζής εφεξής εγγραφομένων και δυνάμει οιοιδήποτε τίτλου υποθηκών, ως και των υπέρ αυτών εγγραφομένων προσημειώσεων και συνιστωμένων ενεχύρων, δεν θίγεται εκ της μετά την ημέραν της εγγραφής ή μετά την ούστασιν του ενεχύρου κηρύξεως της πτωχεύσεως του οφειλέτου.

Άρθρον 3

Η κατά το άρθρο 57 εδ. 2 ν.δ. 17/7/1923 «περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών» επιταγή προς πληρωμήν αρκεί να περιέχη την εν τω κατά το άρθρο 50 συμβολαιογραφικώ εγγράφω περιεχομένην περιγραφήν του ενυποθήκου ακινήτου, της κατ' άρθρον 969 Πολ. Δικονομίας οριζομένης περιγραφής του πλειστηριαζομένου περιλαμβανομένης μόνον εν τω προγράμματι πλειστηριασμού.

Άρθρον 4²

Εις το άρθρον 38 του Π.Δ. της 24/27 Αυγούστου 1931 «περί κώδικος των νόμων περί εισπράξεως των δημοσίων εσόδων» προστίθεται παραγρ. 2 έχουσα ούτω: «Η μετά την εγγραφήν της κατασχέσεως του Δημοσίου εις το οικείον βιβλίον εγγραφή δι' οιανδήποτε επιθάρυνσιν είναι άκυρος μόνον υπέρ του Δημοσίου και ουχί υπέρ των τρίτων».

Άρθρον 5³

1. Η κατά το άρθρον 955 της Πολ. Δικονομίας αναβολή, είτε εφ' άπαξ είτε τμηματικώς διδομένη, κατ' ουδεμίαν περίπτωσηιν δύναται να υπερβή το εν έτος από της αρχικώς δια τον αναβληθέντα πλειστηριασμόν ορισθείσης ημέρας.
2. Η διάταξις της παραγρ. 1 δεν εφαρμόζεται επί εκτελέσεων κατ' αγροτών ως και επί εκτελέσεων βάσει απαιτήσεων προγενεστέρων της ισχύος του παρόντος.

Άρθρον 6⁴

1. Επί κατατάξεως του Ο.Χ.Ο.Α. ή τραπεζής επί του εκπλειστηριάσματος κινητού ή ακινήτου, ο επί του πλειστηριασμού υπάλληλος, παρά την γενομένην ανακοπήν της εν τω πίνακι κατατάξεώς των καταβάλλει εις τον καταταγέντα Ο.Χ.Ο.Α. ή τράπεζαν το ποσόν δι' ο κατετάγησαν μετά των μέχρι της ημέρας της καταβολής τόκων, ή μέρους τούτων εν ανεπαρκεία του υπολοίπου του εκπλειστηριάσματος, επί παραδώσει παρ' αυτών τραπεζιτικής εγγυητικής επιστολής ή εγγυητικής επιστολής παρά του Ο.Χ.Ο.Α. απευθυνομένης προς τον επί του πλειστηριασμού υπάλληλου και καλυπτούσης την περίπτωσηιν της δια τελεσιδίκου αποφάσεως αποδοχής εν όλω ή εν μέρει της ασκηθείσης ανακοπής.

2. Η διάταξις της παραγρ. 1 εφαρμόζεται και επί των προ της ισχύος του παρόντος γενομένων κατατάξεων.

-
1. Τον Οργανισμό αυτόν έχει υποκαταστήσει σήμερα η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α.).
 2. Σχετ.: Κ.Ε.Δ.Ε. 38 § 2
 3. Σχετ.: Κ.Πολ.Δ. 1000 και 1001 Α' § 8
 4. Διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 52 Εισ. Νόμου Κ.Πολ.Δ.

**παραρτημα
στη β' έκδοση
προσθήκες και μεταβολές**

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1991

**Σελίδες αρχικής έκδοσης
όπου υπάρχουν παρεμβολές:**

27	29	34	35	37
40	45	46	47	53
54	56	58	61	63
69	70	78	84	87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Α' Εγγύηση (σελ. 27)

I. ΕΝΝΟΙΑ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΡΩΝ

Οι κληρονόμοι του εγγυητή ευθύνονται ανάλογα με την κληρονομική μερίδα τους και με τη δική τους περιουσία, εκτός και αν αποποιήθηκαν την κληρονομία *(εντός τετραμήνου από τη γνώση της επαγωγής)*, οπότε δεν ευθύνονται.

Στην περίπτωση όμως που αποδέχθηκαν την κληρονομία με το «ευεργέτημα της απογραφής», ευθύνονται μέχρι το ενεργητικό της.

Β' Ενέχυρο (σελ. 29)

I. ΕΝΝΟΙΑ - ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΡΩΝ

Το κύρος των ενεχύρων υπέρ της τράπεζας δεν θίγεται και αν ακόμη αυτά συστήθηκαν μέσα στην ύποπτη περίοδο της πτώχευσης.

Για το εμπράγματο δικαίωμα του ενεχύρου δεν προβλέπονται γενικώς δημόσια βιβλία. Ειδικά όμως, όταν πιστωτής είναι η τράπεζα, προβλέπεται και υπάρχει ειδικό βιβλίο, τηρούμενο από τον ειρηνοδίκη της κατοικίας του οφειλέτη, στο οποίο καταχωρούνται τα στοιχεία της δανειακής σύμβασης.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν. 711/1977 «περί ειδικών τουριστικών λεωφορείων» επιτρέπεται η σύσταση ενεχύρου σε ειδικά τουριστικά λεωφορεία δημόσιας χρήσης, χωρίς παράδοση της νομής και κατοχής του ενεχυραζομένου οχήματος στο δανειστή, αρκεί η ενεχυρίαση να γίνει με συμβολαιογραφικό έγγραφο, το οποίον καταχωρείται σε ειδικό βιβλίο που τηρείται στο Υποθηκοφυλακείο της πρωτεύουσας του νομού που έχει απογραφεί και έχει λάβει άδεια κυκλοφορίας το ειδικό τουριστικό λεωφορείο. Στο ίδιο, επίσης, ειδικό βιβλίο καταχωρούνται και οι τυχόν πράξεις που έχουν σχέση με την εξάλειψη της εγγραφής ή του περιορισμού του ενεχύρου ή άλλων μεταβολών της ενεχυρικής σχέσης.

Β' Ενέχυρο (σελ. 34)

ΙΧ. Η ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Αν δεν είναι σημειωμένο κάποιο από τα παραπάνω στοιχεία (ιδιαίτερα κάποιο από τα πέντε πρώτα) ή δεν έχει χαρτοσημανθεί νόμιμα η συναλλαγματική, είναι άκυρη ως συναλλαγματική και κατά συνέπεια δεν μπορεί να επιδικαστεί. Σύμφωνα όμως με το νόμο και με ορισμένες προϋποθέσεις ισχύει ως χρεωστικό ομόλογο σε διαταγή, αφηρημένης υπόσχεσης ή αναγνώρισης χρέους, και με τον τρόπο αυτό είναι δυνατή η επιδίκασή της, **αρκεί να προκύπτει ότι οι συμβαλλόμενοι στον τίτλο θα ήθελαν την εγκυρότητα της σύμβασης της αφηρημένης υπόσχεσης χρέους, αν και γνώριζαν την ακυρότητα του τίτλου**. Η μετατροπή δηλαδή σε ομόλογο δίνει τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθεί για απόδειξη της υποκείμενης συμβατικής σχέσης, η οποία είναι διαφορετική από αυτήν της συναλλαγματικής.

Β' Ενέχυρο (σελ. 35)

ΙΧ. Η ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Η Τριτεγγύηση

Τρίτο πρόσωπο(τριτεγγυητής)αναλαμβάνει την ευθύνηαπέναντι στον κομιστή της συναλλαγματικής ότι αυτή θα πληρωθεί στη λήξη της (για ολόκληρο ή μέρος του ποσού της). Δίπλα στη λέξη «τριτεγγύηση» πρέπει να σημειώνεται για λογαριασμό τίνος δίδεται. Αν δεν αναγράφεται, τότε η τριτεγγύηση θεωρείται **αμαχήτως** ότι δόθηκε υπέρ του εκδότη.

Η Οπισθογράφηση ως (αυτοτελής) τρόπος μεταβίβασης της συναλλαγματικής

Η συναλλαγματική μεταβιβάζεται με οπισθογράφηση και παράδοση, εκτός και αν έχει τεθεί η ρήτρα «όχι σε διαταγή» ή άλλη ισοδύναμη φράση, **οπότε, αν κυκλοφορήσει, γενιόνται δικαιώματα και υποχρεώσεις από τον τίτλο μεταξύ των περαιτέρω οπισθογράφων. Αυτός όμως υπέρ του οποίου τέθηκε η ρήτρα έχει δικαίωμα να αρνηθεί την πληρωμή της σε κάθε άλλον, εκτός απ' αυτόν που συνδέεται άμεσα από τον τίτλο**. Επίσης, συναλλαγματική που δεν έχει εκδοθεί «σε διαταγή», είναι δυνατόν να μεταβιθασθεί. Η οπισθογράφηση της συναλλαγματικής μεταβιβάζει όλα τα δικαιώματα και πλεονεκτήματα που απορρέουν απ' αυτήν.

Διαμαρτύρηση της συναλλαγματικής - Αναγωγή

Η επιδίωξη αυτή είσπραξης της απαίτησης, αν στρέφεται εναντίον του εκδότη, των οπισθογράφων και των τριτεγγυητών τους, ονομάζεται «αναγωγή». Αν στρέφεται εναντίον του αποδέκτη και του τριτεγγυητή του, λέγεται «κυρία (ευθεία) αγωγή».

Για την έγκυρη άσκηση της αναγωγής, πρέπει να υπάρχουν ορισμένες απαραίτητες ουσιαστικές προϋποθέσεις *όπως π.χ. η άρνηση της πληρωμής της συναλλαγματικής, η οποία θεβαιώνεται με δημόσιο (συμβολαιογραφικό) έγγραφο. Το έγγραφο αυτό ονομάζεται διαμαρτυρικό. Ειδικά για την αγωγή κατά του αποδέκτη δεν χρειάζεται διαμαρτύρηση της συναλλαγματικής. Αν όμως γίνει η διαμαρτύρηση δεν θλάπτει.*

Γ' Υποθήκη (σελ. 37)

IV. ΕΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΘΗΚΗΣ

γ) αρχή της χρονικής προτεραιότητας (η προτεραιότητα μεταξύ των ενυποθήκων δανειστών κανονίζεται κατά τη χρονική τάξη εγγραφής της υποθήκης τους). *Αν συμπέσει εγγραφή περισσότερων υποθηκών την ίδια ημέρα, οι ενυπόθηκοι αυτοί δανειστές κατατάσσονται σύμμετρα.*

V. ΕΓΓΡΑΦΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ

Η εγγραφή της υποθήκης μετά την κατάσχεση δεν αντιτάσσεται κατά εκείνου που επέβαλε την κατάσχεση και των δανειστών που αναγγέλθηκαν. Επομένως πρέπει να ελέγχεται το ακίνητο πριν την εγγραφή υποθήκης ή προσημείωσης ώστε, σε περίπτωση που έχει επιβληθεί κατάσχεση, να επιδώκεται η άρση της. *Πάντως η εγγραφή υποθήκης επί κατασχεμένου ακινήτου είναι έγκυρη απέναντι στον καθένα, εκτός από τον κατασχόντα.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Α' Διαταγή πληρωμής (σελ. 40)

III. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Η διαταγή πληρωμής εκδίδεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου της απαίτησης. Η *αίτηση κατατίθεται στον ειρηνοδίκη ή στο δικαστή του μονο-*

μελούς πρωτοδικείου, ανάλογα με το ύψος της απαίτησης και συντάσσεται κάτω από αυτήν έκθεση. Στην αίτηση, που υπογράφει πληρεξούσιος δικηγόρος, **στις περιπτώσεις που απευθύνεται στο δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου**, πρέπει να επισυνάπτονται όλα τα έγγραφα από τα οποία προκύπτει το ποσόν της απαίτησης με τους τυχόν οφειλομένους τόκους. Ο δικαστής αποφασίζει το γρηγορότερο σχετικά με την απαίτηση χωρίς να καλέσει τον οφειλέτη. Αν απορριφθεί η αίτηση, δεν χωρεί ένδικο μέσο (π.χ. ανακοπή ερημοδικίας, έφεση, αναίρεση). Μπορεί όμως να ασκηθεί αγωγή ή να υποβληθεί νέα αίτηση.

Ο οφειλέτης κατά του οποίου εκδόθηκε η διαταγή πληρωμής έχει δικαίωμα να ασκήσει ανακοπή μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την επίδοσή της. Η άσκηση της ανακοπής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διαταγής πληρωμής. Το δικαστήριο όμως που εξέδωσε τη διαταγή πληρωμής μπορεί να χορηγήσει αναστολή της εκτέλεσης με εγγύηση ή και χωρίς εγγύηση, κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρο 686 επ. Κ.Πολ.Δ.), ώσπου να εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση για την ανακοπή **και των τυχόν σε ιδιαίτερη συζήτηση παραπεμφθέντων ισχυρισμών**.

Β' Αναγκαστική εκτέλεση - Πλειστηριασμός (σελ. 45)

VII. ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Ματαίωση πλειστηριασμού

□ Εως την κατακύρωση, εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση έχει δικαίωμα να εξοφλήσει τις απαιτήσεις εκείνου υπέρ του οποίου γίνεται η εκτέλεση και των δανειστών που έχουν τίτλο εκτελεστό και αναγγέλθηκαν καθώς και τα έξοδα και να ματαιωθεί ο πλειστηριασμός. **Στην περίπτωση αυτή αίρεται η κατάσχεση.**

□ Αν, **μετά την έναρξη της διενέργειας του πλειστηριασμού**, συμφωνούν στη ματαίωσή του εκείνος υπέρ του οποίου γίνεται η εκτέλεση και όλοι οι αναγγελλμένοι δανειστές που έχουν καταθέσει τίτλο εκτελεστό.

□ **Στην περίπτωση όμως που δεν έχει αρχίσει η διενέργεια του πλειστηριασμού, εκείνος υπέρ του οποίου γίνεται η εκτέλεση μπορεί ν' ανακαλέσει μονομερώς τη σχετική εντολή και να τον ματαιώσει, χωρίς ν' απαιτείται η συναίνεση των αναγγελλθέντων με εκτελεστό τίτλο δανειστών, όπως στην προηγούμενη περίπτωση.**

□ Αν εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση, κατά τις σχετικές διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε., εξοφλήσει, μέσα σε τριάντα ημέρες από τη διενέργεια του πλειστηριασμού, τα χρέη του στο δημόσιο με τις τυχόν προσαυξήσεις τους, τα έξοδα και δικαιώματα της αναγκαστικής εκτέλεσης.

(σελ. 46)

Αναγγελίες - Πίνακες και σειρά κατάταξης - Ανακοπές - Διανομή πλειστηριάσματος

□ των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης, εφόσον προέκυψαν κατά **την τελευταία διετία** πριν από την ημέρα του πλειστηριασμού.

Στους ειδικούς προνομιούχους δανειστές περιλαμβάνονται:

(σελ. 47)

Συντελεστές του φόρου μεταβίβασης που ισχύουν σήμερα

☐ Φ.Μ.Α. προς 9% επί του πλειστηριάσματος μέχρι δρχ. 4 εκατ., πλέον 3% (επί του 9%) υπέρ δήμων και κοινοτήτων. Όταν επιτευχθεί πλειστηρίασμα μεγαλύτερο από 4 εκατ., το ποσοστό του Φ.Μ.Α. υπολογίζεται προς 11%, πλέον 3% (επί του 11%) υπέρ δήμων και κοινοτήτων.

Αν το πλειστηριασθέν ακίνητο βρίσκεται σε περιοχή όπου υπάρχει πυροσβεστική υπηρεσία, τα προαναφερόμενα ποσοστά του Φ.Μ.Α. προσαυξάνονται κατά 2% ($9\% + 2\% = 11\%$ και $11\% + 2\% = 13\%$).

Σε περίπτωση πλειστηρίασης ακινήτων που βρίσκονται σε περιοχές όπου εφαρμόζεται ο αντικειμενικός προσδιορισμός της αξίας των ακινήτων, τα προαναφερόμενα **ποσοστά του Φ.Μ.Α. υπολογίζονται**, σύμφωνα με το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων, πάνω στην αξία του ακινήτου και όχι πάνω στο ποσόν του πλειστηριάσματος που επιτεύχθηκε. **Αν όμως το πλειστηρίασμα είναι μεγαλύτερο, ο Φ.Μ.Α. υπολογίζεται πάνω στο μεγαλύτερο αυτό ποσό.** Η δήλωση του Φ.Μ.Α. επιδίδεται από τον υπόχρεο υπερθεματιστή στη Δ.Ο.Υ. της περιφέρειας του πλειστηριασθέντος ακινήτου μέσα σε πέντε εργάσιμες ημέρες από τη διενέργεια του πλειστηριασμού.

Μαζί με τη δήλωση καταβάλλεται ο φόρος μεταβίβασης, ο οποίος **βαρύνει εξ ολοκλήρου τον υπερθεματιστή. Σε περίπτωση πλειστηρίασης ακινήτου, ιδιοκτησίας επιχείρησης, η οποία έχει τεθεί υπό το καθεστώς εξυγίανσης των άρθρων 8 και 9 του Ν. 1386/1983, ο Φ.Μ.Α. υπολογίζεται πάνω στο πλειστηρίασμα που επιτεύχθηκε και όχι πάνω στην αξία του ακινήτου, όπως αυτή εκτιμάται από τη Δ.Ο.Υ., είτε με το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού είτε με το παραδοσιακό σύστημα (άρθρο 12 παρ. 2 του Ν. 1967/1991, Φ.Ε.Κ. 149 Α').**

ΠΡΟΣΟΧΗ: Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΦΡΑΣΗ ΑΚΥΡΩΝΕΙ ΩΣ ΕΙΝΑΙ ΦΥΣΙΚΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ:

~~Μαζί με τη δήλωση καταβάλλεται ο φόρος που αναλογεί:~~

- ~~☐ στο πλειστηρίασμα και βαρύνει τον οφειλέτη και~~
- ~~☐ στη διαφορά μεταξύ πλειστηριάσματος και αντικειμενικής αξίας και βαρύνει τον υπερθεματιστή. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 14 §6 του Ν. 1882/1990 (Φ.Ε.Κ. 43/23-3-90, τεύχος Α'), ο υπερθεματιστής βαρύνεται εξ ολοκλήρου με το Φ.Μ.Α.~~

~~Επίσης, σύμφωνα με την §10 του ίδιου άρθρου, αν επιτευχθεί πλειστηρίασμα μεγαλύτερο από την αντικειμενική αξία του πλειστηριασθέντος ακινήτου, ο φόρος μεταβίβασης υπολογίζεται με βάση το πλειστηρίασμα αυτό.~~

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Α. Κατάπτωση και είσπραξη εγγύησης Ελληνικού Δημοσίου από βιοτεχνικές χορηγήσεις (ΑΝΕ 197/78) (σελ. 53)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: (ΣΤΗ ΣΕΛ. 53 ΚΑΙ ΣΤΗΝ § IV «ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ» ΝΑ ΠΡΟΤΑΧΘΕΙ "Η ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ" ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ "ΤΡΙΠΛΟΤΥΠΗ ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ"

V. ΕΓΚΡΙΣΗ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΠΟΣΟΥ ΤΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Τέλος επισυνάπτονται σε φωτοτυπία η αναλυτική *και ανακεφαλαιωτική κατάσταση καθώς* και η πρωτότυπη τριπλότυπη περιληπτική κατάσταση βεβαίωσης (που μας επέστρεψε η Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία) *μαζί με φωτοτυπίες από* τα δικαιολογητικά που υπάρχουν στο φάκελο του δανείου, ανάλογα με τη μορφή και το σκοπό της χρηματοδότησης (λ.χ. δανειακής σύμβασης, έγκρισης της Υ.Β.Π. για τη χορήγηση του δανείου και κήρυξή του ως ληξιπρόθεσμου και απαιτητού, κ.τ.λ.

(σελ. 54)

VI. ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΔΙΩΞΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ

Η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου καλύπτει και τα βιοτεχνικά δάνεια που ρυθμίστηκαν με τις 341/84, 481/85, 655/85, 1270/88 (για ρυθμίσεις έως 31-12-89) *και 1620/5-10-89 Π.Δ. - Τ.Ε. (όπως ισχύει σήμερα).*

Τα ποσά που εισπράττονται για την εξόφληση της οφειλής (είτε με εξώδικες είτε με δικαστικές ενέργειες) πρέπει να καταλογίζονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του 423 άρθρου Α.Κ., πρώτα στα έξοδα, έπειτα στους τόκους και τελευταία στο κεφάλαιο. Σημειώνεται ότι *με κάθε καταβολή έναντι κεφαλαίου* πρώτα εξοφλείται το ποσόν του μη εγγυημένου κεφαλαίου.

VII. ΝΕΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ (ΑΝΕ 197/78)

Τα αναφερόμενα στις παραπάνω παραγράφους από I έως και VI ισχύουν για δάνεια που χορηγήθηκαν από τα κεφάλαια της ΑΝΕ 197/78 μέχρι την 31.10.91. Τα δάνεια που χορηγούνται μετά την 1.11.91 υπάγονται σε νέο καθεστώς, που καθορίζεται από την 1990/11.10.91 ΠΔ-ΤΕ και την 2064537/14707/0025/25.10.91 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Σύμφωνα με τις αποφάσεις αυτές γίνονται ουσιαστικές αλλαγές:

- Στον τρόπο χορήγησης των δανείων (καταργείται η Υποεπιτροπή Πιστώσεων, εισάγονται νέες προϋποθέσεις χορηγήσεων, θεσμοθετούνται νέα ποσοστά εγγύησης από το Ελληνικό Δημόσιο κ.τ.λ.).
- Μειώνεται το υποχρεωτικό καθεστώς τοποθετήσεων σε δάνεια της ΑΝΕ 197/78 από 10% σε 8% την 1.1.92 και σε 7% την 1.7.92.
- Καθορίζεται επιτόκιο εκτοκισμού των χορηγήσεων αυτών ίσο με αυτό των εντόκων γραμματίων 12μηνης διάρκειας, έκδοσης της προηγούμενης της έναρξης κάθε περιόδου εκτοκισμού, πλέον προμηθείας 1%.
- Αυξάνεται η επιδότηση για τα δάνεια των παγίων εγκαταστάσεων και μηχανολογικού εξοπλισμού από 1% σε 4%.
- Αυξάνεται το όριο του συνολικού δανεισμού από τα κεφάλαια της 197/78 από δρχ. 100.000.000 σε δρχ. 130.000.000.
- Αλλάζει το ποσοστό κάλυψης των δανείων από το Ελληνικό Δημόσιο, ο τρόπος υπολογισμού της εγγύησης, οι όροι ισχύος της εγγύησης και ο τρόπος είσπραξης της από το Ελληνικό Δημόσιο.
- Εισάγεται το δικαίωμα προβολής της «ενστάσεως διζήσεως» από το Ελληνικό Δημόσιο.

Ειδικότερα ως προς την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου:

α) Αυτή καλύπτει χορηγούμενα δάνεια μέχρι ποσού δρχ. 100.000.000 και σε ποσοστό 60% του εκάστοτε ανεξοφλήτου υπολοίπου, που αυξάνει σε 70% όταν πρόκειται για εξαγωγικές βιοτεχνικές επιχειρήσεις καί μόνο για το κεφάλαιο κίνησης και σε 80% για βιοτεχνίες που έχουν εγκατασταθεί στη Δ' Περιοχή.

β) Η εγγύηση καλύπτει με το παραπάνω ποσοστό, εκτός από το ανεξόφλητο υπόλοιπο χρηματοδότησης, και τους ανεξόφλητους τόκους (ενήμερους και καθυστέρησης) που αναλογούν στο εγγυημένο κεφάλαιο καθώς και συναφή έξοδα.

γ) Για κάθε βιοτεχνικό δάνειο οι δανείστριες τράπεζες απαιτείται να συντάσσουν ιδιαίτερη πράξη. Τα στοιχεία των πράξεων αυτών για τις χορηγήσεις κάθε μηνός θα υποβάλλονται, μέσα στο πρώτο 20ήμερο του επόμενου μήνα, στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους –Διεύθυνση 25 Κίνησης Κεφαλαίων Εγγυημένων Δανείων και Αξιών– Τμήμα Δ', με καταστάσεις που θα περιλαμβάνονται αναλυτικά κατά επιχείρηση, κατά σκοπό και κατά δάνειο. *Προϋπόθεση για να ισχύει η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου αποτελούν η έκδοση των πράξεων κατά δάνειο από τις δανείστριες τράπεζες και η γνωστοποίηση των στοιχείων τους με τις ειδικές καταστάσεις, κάθε μήνα, στο Γ.Λ.Κ.*

δ) Για χορηγήσεις δανείων μέχρι 10.000.000 κατά βιοτεχνική επιχείρηση, δεν απαιτείται ύπαρξη άλλων ασφαλειών για να ισχύσει η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου. Για χορηγήσεις πάνω από 10.000.000 ή για ύπαρξη συνολικών πιστώσεων πέρα των 10.000.000 (νέα χρηματοδότηση ή παλιά υπόλοιπα) για βιοτεχνική επιχείρηση, η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου

ισχύει μόνο έναντι ασφαλειών (εμπραγμάτων ή προσωπικών), που θα λαμβάνονται υποχρεωτικά από τις δανειστικές τράπεζες με ευθύνη τους για την επάρκειά τους.

ε) Για να παρασχεθεί η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, πέραν των άλλων προϋποθέσεων, η δανειοδοτούμενη βιοτεχνία θα πρέπει να είναι γραμμένη στο Βιοτεχνικό ή Εμπορικό ή Μικτό Επιμελητήριο της περιοχής της και να προσκομίζει στην τράπεζα σχετική βεβαίωση που θα φαίνεται η συγκεκριμένη μεταποιητική δραστηριότητά της. Οι οικοτεχνίες και οι χειροτεχνικές επιχειρήσεις μπορούν να φέρνουν στις τράπεζες σχετικές βεβαιώσεις από τον ΕΟΜΜΕΧ.

Διαδικασία κατάπτωσης και είσπραξης της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου:

Η τράπεζα προκειμένου να ζητήσει από το Ελληνικό Δημόσιο την κατάπτωση της εγγύησης του και να μπορέσει να την εισπράξει θα πρέπει:

α) Να υπάρχει καθυστέρηση καταβολής τριών δόσεων ή να υπάρχει άλλος ειδικός λόγος, πριν από τη λήξη των τριών δόσεων, που προκύπτει ή αναφέρεται στην 1990/11.10.91 ΠΔ-ΤΕ ή στους όρους της πράξης της εγγύησης.

β) Να έχει κηρυχθεί ληξιπρόθεσμο και απαιτητό ολόκληρο το δάνειο εξ αιτίας των παραπάνω λόγων.

γ) Η τράπεζα, μέσα στο επόμενο τρίμηνο από τη λήξη των τριών ανεξόφλητων δόσεων ή τη χρονολογία λήξης της προθεσμίας εξόφλησης στην περίπτωση του εφ' άπαξ δανείου, να έχει αρχίσει τη δικαστική επιδίωξη του συνόλου των απαιτήσεων της και να συνεχίζει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τις δικαστικές ενέργειες για είσπραξη των απαιτήσεων της μέχρι πέρατός τους, χρησιμοποιώντας τουλάχιστον τις ασφάλειες που υπάρχουν.

δ) Μετά τη λήξη των παραπάνω ενεργειών, η τράπεζα δικαιούται να προσφύγει, μέσα σε τακτές προθεσμίες, στη χρήση της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου που θα καλύπτει πλέον το ανεξόφλητο εγγυημένο κεφάλαιο, πλέον των αναλογούντων σε αυτό ενημέρων και ληξιπροθέσμων τόκων και των αναλογούντων τυχόν ανεξοφλήτων συναφών εξόδων.

ε) Για να εισπράξει η τράπεζα την απαίτησή της αυτή από το Ελληνικό Δημόσιο θα πρέπει:

■ Να προβεί στη βεβαίωση του συνολικού ποσού, εγγυημένου και μη από το Ελληνικό Δημόσιο, στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. σε βάρος της οφειλέτριας επιχείρησης. Οι σχετικές βεβαιωτικές καταστάσεις που διαβιβάζονται στη Δ.Ο.Υ. θα πρέπει να συνοδεύονται οπωσδήποτε με τα απαραίτητα έγγραφα και στοιχεία που θα επιτρέψουν στη Δ.Ο.Υ. τη συνέχιση κάθε νόμιμης διαδικασίας για την είσπραξη των οφειλομένων ποσών.

■ Η αποστολή των παραπάνω εγγράφων και η βεβαίωση των ποσών θα πρέπει να γίνεται μέσα σε ένα μήνα από τη χρονολογία που περατώθηκε ο δικαστικός αγώνας από την τράπεζα. Αν υπάρχει καθυστέρηση, η υποχρέωση του Δημοσίου περιορίζεται στο ποσό που καλύπτει το ποσοστό εγγύησης επί του ανεξοφλήτου ποσού των απαιτήσεων της τράπεζας όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί μετά την παρέλευση ενός μόνο μηνός από τη χρονολογία περάτωσης του δικαστικού αγώνα.

■ Να απευθύνει έγγραφο στο Γ.Λ.Κ. που θα αναφέρει:

- ☐ το ιστορικό της δανειοδότησης περιληπτικά,
- ☐ τους λόγους της μη έγκαιρης εξόφλησης,
- ☐ τις ενέργειες που έκανε η τράπεζα για είσπραξη των απαιτήσεών της,
- ☐ τη δήλωση της τράπεζας ότι εφαρμόστηκαν πιστά όλοι οι πιστωτικοί κανόνες και ότι τηρήθηκαν όλοι οι όροι δανειοδότησης από το δανειολήπτη.

- Να συνυποβάλει με το παραπάνω έγγραφο και τα εξής:
 - Τη δανειακή σύμβαση και τις τυχόν πρόσθετες πράξεις.
 - Την πράξη εξειδίκευσης της εγγύησης.
 - Την έκθεση που προβλέπει η 1990/11.10.91 ΠΔ-ΤΕ.
 - Αντίγραφο του εγγράφου που ζητήθηκε η βεβαίωση από τη Δ.Ο.Υ.
 - Αντίγραφο της τριπλότυπης βεβαιωτικής κατάστασης με θεώρηση από τη Δ.Ο.Υ.
 - Βεβαίωση του Επιμελητηρίου της περιφέρειας όπου έχει την έδρα της η επιχείρηση.
 - Όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα από τα οποία προκύπτει ότι εξαντλήθηκαν οι ενέργειες της τράπεζας για είσπραξη της απαίτησής της, όπως π.χ. διαταγές πληρωμής, δικαστικές αποφάσεις, προγράμματα πλειστηριασμού κ.τ.λ.
 - Αναλυτική κατάσταση από την οποία να φαίνεται η εξέλιξη του δανείου μέχρι την ημερομηνία βεβαίωσής του στη Δ.Ο.Υ.
 - Ανακεφαλαιωτική κατάσταση που θα φαίνονται τα εγγυημένα και μη εγγυημένα ποσά του δανείου, καθώς και η προμήθεια και η διαφορά των τόκων που θα πρέπει να βεβαιωθεί υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου.

ΓΙΑ ΤΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΚΗΡΥΞΗΣ ΔΑΝΕΙΩΝ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΤΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ, ΒΛΕΠΕ ΣΕΛ. 125

Β' Επισφαλείς απαιτήσεις - Απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων (σελ. 56)

II. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

2. Τι προβλέπει η Φορολογική Νομοθεσία

β) Για τις τράπεζες

Επειδή οι απαιτήσεις των τραπεζών παρουσιάζουν ιδιομορφία, ο νομοθέτης επιτρέπει στις τράπεζες ειδικό χειρισμό των επισφαλών απαιτήσεών τους. Με τον Α. Ν. 396/1968, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα, ρυθμίζεται το όλο θέμα και ειδικότερα:

«Προς εξεύρεσιν των καθαρών κερδών των τραπεζών επιτρέπεται όπως, αντί της δι' οριστικών εγγραφών αποσβέσεως των επισφαλών απαιτήσεων, ως ορίζει η διάταξις της § 3 του άρθρου 8 του Ν.Δ. 3843/58, ενεργείται έκπτωσης ποσοστού επί του ποσού του ετησίου μέσου όρου των πραγματικών χορηγήσεων των τραπεζών, ως το ποσόν τούτο προκύπτει εκ των μηνιαίων Λογιστικών Καταστάσεων τούτων». Ακόμη:

στο άρθρο 3 του Ν. 1947/91 (ΦΕΚ Α' 70/14-5-91), με τίτλο «Εκπτώση προβλέψεων επισφαλών απαιτήσεων από τα ακαθάριστα έσοδα των τραπεζών», ορίζεται:

«1. Στο άρθρο μόνο του α.ν. 396/1968 (ΦΕΚ 95 Α') προστίθεται παράγραφος 3, που έχει ως εξής:

3. Προκειμένου περί τραπεζικών εταιριών εκπίπτουνται, εκ των ακαθάριστων εσόδων των για τον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων της εταιρικής χρήσεως, αιτιολογημένες κατά περίπτωση προβλέψεις για απόσβεση απαιτήσεων, το ύψος των οποίων μπορεί να υπερβαίνει τα προβλεπόμενα από την παράγραφο 2 του άρθρου μόνου του παρό-

ντος νόμου ποσοστά έκπτωσης. Κατά το μέρος που οι πιο πάνω προβλέψεις δεν επαληθευθούν και δεν ενεργηθούν οριστικές εγγραφές διαγραφής των απαιτήσεων μέσα στις επόμενες τρεις (3) χρήσεις από τη χρήση σχηματισμού τους, η τραπεζική επιχείρηση υποχρεούται εντός τριών μηνών από τη λήξη της τρίτης χρήσης να υποβάλει συμπληρωματική δήλωση φορολογίας εισοδήματος του οικείου οικονομικού έτους, στο οποίο σχηματίσθηκε η πρόβλεψη. Η δήλωση αυτή είναι εκπρόθεσμη και επιβάλλονται επί του φόρου που προκύπτει από τη δήλωση αυτή οι προσαυξήσεις που προβλέπονται για την εκπρόθεσμη υποβολή της δήλωσης. Σε περίπτωση μη υποβολής της δήλωσης αυτής εκδίδεται φύλλο ελέγχου καταλογισμού του οφειλόμενου τυχόν φόρου πλέον πρόσθετος φόρος μη δήλωσης και πρόστιμο, που δεν μπορεί να είναι μικρότερο του είκοσι τοις εκατό (20%) του ποσού της πρόβλεψης.

2. Οι διατάξεις αυτές έχουν εφαρμογή από ισολογισμούς που κλείνουν μετά την 30/12/1990 και εφεξής».

Με βάση τα παραπάνω οι τράπεζες έχουν την ευχέρεια να αποσβένουν τις επισφαλείς απαιτήσεις τους:

|| Με οριστικές εγγραφές, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 35 §1 εδάφιο στ' του Ν.Δ. 3323/1955 (βλέπε πιο πάνω §2α).

|| **Με ειδικό τρόπο του Α.Ν. 396/68, σύμφωνα με τον οποίο μπορούν:**

- να εκπέσουν από τα καθαρά κέρδη τους το ποσόν το οποίο αντιπροσωπεύει ποσοστό του μέσου ετήσιου όρου των πραγματικών χορηγήσεων,
- να εκπέσουν από τα ακαθάριστα έσοδά τους, ποσά πέραν των πιο πάνω, ως πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις, με την προϋπόθεση ότι κατά το μέρος που δεν θα επαληθευτούν και δεν θα γίνουν οριστικές εγγραφές διαγραφής των απαιτήσεων αυτών, μέσα στις επόμενες τρεις χρήσεις από το σχηματισμό τους, η τράπεζα υποχρεούται να υποβάλει συμπληρωματική φορολογική δήλωση και να καταβάλει το φόρο εισοδήματος. Η συμπληρωματική αυτή φορολογική δήλωση θεωρείται εκπρόθεσμη και έτσι επιβάλλονται (στην τράπεζα) οι νόμιμες προσαυξήσεις.

Δημιουργούνται όμως αμέσως δύο ερωτήματα:

- α) ποιά η έννοια των πραγματικών χορηγήσεων και
- β) ποιο το ποσοστό υπολογισμού;

(σελ. 57)

Το Παράδειγμα της σελ. 57 γίνεται: **Παράδειγμα 1ο:**

(σελ. 58)

Επομένως η τράπεζα δικαιούται να αφαιρέσει 7 μονάδες κατ' ανώτατο όριο από τα καθαρά κέρδη της, προκειμένου να κάνει αφορολόγητη πρόβλεψη για κάλυψη επισφαλών απαιτήσεων της.

Παράδειγμα 2ο:

Η τράπεζα Α' κατά τη χρήση Χ κάνει, σύμφωνα και με τους υπολογισμούς του 1ου παραδείγματος, προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις 7 μονάδες, που όμως δεν επαρκούν για την κάλυψη των πιθανών ζημιών γιατί υπάρχει μια απαίτησή της κατά της εταιρίας Δ' που ανέρχεται σε 10 μονάδες και

χαρακτηρίζεται επισφαλής. Ερωτάται: μπορεί να καλύψει με προβλέψεις το ποσόν αυτό; ποιές οι συνέπειες από τη μη επαλήθευση των προβλέψεων; Με βάση το άρθρο 3 του Ν.1947/91, η τράπεζα μπορεί να κάνει κατά τη χρήση Χ πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις 10 μονάδες αντί των 7 μονάδων. Οι 7 μονάδες γίνονται με βάση τον Α.Ν. 396/68 σύμφωνα με τα ποσοστά που προβλέπονται απ' αυτόν και οι 3 μονάδες με βάση τη συμπληρωματική 3 παράγραφο του, που θεσπίστηκε με το άρθρο 3 του Ν.1947/91, για τη συγκεκριμένη εταιρία Δ'.

Εστω ότι μέχρι τη χρήση Χ + 3 έχει επαληθευτεί η πρόβλεψη της τράπεζας Α, οπότε και έχουν γίνει οι οριστικές εγγραφές για διαγραφή της απαιτήσής της κατά της Δ' με ισόποση μείωση 10 μονάδων του αποθεματικού για πιθανές ζημιές. Η τράπεζα δεν έχει κανένα φορολογικό πρόβλημα και θεωρείται ότι καλώς έγιναν οι συμπληρωματικές προβλέψεις στη χρήση Χ. Εστω ότι μέχρι τη χρήση Χ + 3, η τράπεζα Α' έκανε χρήση μόνο της 1 μονάδας από τις 3 των συμπληρωματικών προβλέψεων. Η τράπεζα μέσα στους επόμενους τρεις μήνες από τη λήξη της χρήσης Χ + 3 θα πρέπει να υποβάλει συμπληρωματική φορολογική δήλωση για τη χρήση Χ που θα δηλώνει συμπληρωματικά 2 μονάδες εισόδημα για τη χρήση Χ. Επειδή η δήλωση θεωρείται εκπρόθεσμη, η τράπεζα θα κληθεί να πληρώσει τις προσαυξήσεις που προβλέπονται από το νόμο.

Εκτός από τα πιο πάνω, με την παράγραφο Ιδ' της υπ' αριθ. 1895/7-2-91 Π.Δ. - Τ.Ε. ορίζεται ότι:

«η διαφορά που τυχόν προκύπτει μεταξύ του εσόδου από τη ρευστοποίηση των τίτλων και της αξίας τους η οποία αναγράφεται στον ισολογισμό φέρεται σε πίστωση αποθεματικού του πιστωτικού ιδρύματος. Τα πιστωτικά ιδρύματα επιτρέπεται αντί της πίστωσης του πιο πάνω αποθεματικού να επαυξάνουν τις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις εφόσον πληρούνται οι διατάξεις του Ν.2190/1920, όπως ισχύει».

Η πράξη αυτή έχει ισχύ νόμου και εφαρμόζεται από 1 Ιανουαρίου 1990.

3. Τι προβλέπει το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο

(σελ. 61)

Πρόσφατα το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας ανέθεσε στο Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος (Ο.Ε.Ε.) να εκπονήσει νέο λογιστικό σχέδιο για τις τράπεζες, προσαρμοσμένο στις γενικότερες επιταγές του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου.

Το Ενιαίο Λογιστικό Σχέδιο των Τραπεζών (Ε.Λ.Σ.Τ.), με τη μορφή Προεδρικού Διατάγματος, παραδόθηκε από το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδος στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας τον Οκτώβριο 1990. Συγχρόνως έγινε και η παρουσίασή του από το Ο.Ε.Ε. στους ενδιαφερόμενους.

Προκειμένου να ισχύσει το Ε.Λ.Σ.Τ. θα πρέπει να εκδοθεί Προεδρικό Διάταγμα με πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και Εμπορίου, ύστερα από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Λογιστικής (Ε.ΣΥ.Λ.), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 10 Ν.1819/88.

Και το Ε.Λ.Σ.Τ. που εκπονήθηκε από το Ο.Ε.Ε. είναι ανάλογο αυτού της Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών και επιχειρεί να δώσει λύσεις στα προβλήματα αποτύπωσης των τραπεζικών εργασιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Α. Πτώχευση (σελ. 63)

II. ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Η πτώχευση της Ο.Ε. ή της Ε.Ε. επιφέρει τη συμπτώχευση των ομόρρυθμων εταίρων. Αντίθετα η πτώχευση ομόρρυθμου ή ετερόρρυθμου εταίρου δεν επιφέρει τη συμπτώχευση της εταιρίας, **αλλά τη λύση της, εκτός αν συμφωνήθηκε διαφορετικά.**

Γ' Καταδολίευση δανειστών (σελ.69)

Πρόβλημα παρουσιάζεται ως προς το χρόνο γέννησης της απαίτησης του δανειστή που μπορεί να ασκήσει την αξίωση διάρρηξης επειδή το θέμα δεν ρυθμίζεται από τον νόμο.

Στη νομολογία φαίνεται να επικρατεί η άποψη ότι η απαίτηση του δανειστή **δεν απαιτείται να είναι ληξιπρόθεσμη κατά το χρόνο της καταδολιευτικής πράξης, αλλά αρκεί μέχρι το χρόνο της αλλοτρίωσης να συντελέστηκαν τα δικαιοπαραγωγικά της απαιτήσής του γεγονότα και να έγινε αυτή ληξιπρόθεσμη μέχρι την πρώτη συζήτηση της αγωγής στο ακροατήριο.**

Δανειστές που οι απαιτήσεις τους γεννήθηκαν μετά την αλλοτρίωση έχουν αξίωση διάρρηξης σύμφωνα με την κρατούσα γνώμη όταν ο δόλος

(σελ. 70)

Η αγωγή διάρρηξης μπορεί να εγερθεί, σύμφωνα με την κρατούσα γνώμη, είτε κατά του οφειλέτη, είτε κατά τρίτου, είτε εναντίον και των δύο. Το βάρος της απόδειξης των πραγματικών στοιχείων που σχετίζονται με τη χρονολογία της απαίτησης έχει ο ενάγων δανειστής. Επίσης ο ίδιος πρέπει να αποδείξει:

■ την απαίτησή του **(είτε με ενήμερη είτε με ληξιπρόθεσμη μορφή)** από την

- οποία πηγάζει το δικαίωμα διάρρηξης και το ύψος της,
- την απαλλοτρίωση και την πρόθεση βλάβης του οφειλέτη,
 - τη γνώση της πρόθεσης βλάβης του οφειλέτη από τον τρίτο και
 - την ανεπάρκεια της υπολειπόμενης περιουσίας του οφειλέτη.

.....
Δηλαδή μετά την παρέλευση του παραπάνω χρονικού διαστήματος δεν ισχύει το τεκμήριο υπέρ του δανειστή.

Σε περίπτωση απαλλοτρίωσης από χαριστική αιτία (π.χ. γονική παροχή, δωρεά) δεν απαιτείται, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, γνώση του τρίτου.

Η αγωγή διάρρηξης παραγράφεται, όταν περάσουν πέντε χρόνια από την απαλλοτρίωση. Δηλαδή η παραγραφή αρχίζει από τη χρονολογία κατάρτισης της απαλλοτριωτικής πράξης του οφειλέτη από την οποία και γεννάται η αξίωση διάρρηξης του δανειστή.

Τέλος οι δανειστές έχουν δικαίωμα να ασκήσουν ποινική δίωξη εναντίον του οφειλέτη, σύμφωνα με τις διατάξεις περί καταδολίευσης των δανειστών (άρθρο 397 Π.Κ.), ***μέσα σε τρεις μήνες από τότε που έλαβαν γνώση της απαλλοτριωτικής πράξης και του δράστη.***

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Α' Εμπορικές εταιρίες - 1. Ομόρρυθμη εταιρία (σελ. 78)

α) με τη σύνταξη του εγγράφου που αναφέρεται στις συμφωνίες των εταίρων (καταστατικού) και που έχει αποδεικτικό χαρακτήρα και όχι συστατικό όπως στην ανώνυμη εταιρία και

β) με την καταχώρηση **αντιγράφου** του καταστατικού στο βιβλίο εταιριών που τηρείται στο πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας (αρχή της δημοσιότητας), μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την ημέρα που υπογράφηκε το καταστατικό.

Οι ίδιες διατυπώσεις απαιτούνται και στην περίπτωση τροποποίησης του καταστατικού της.

Α' Εμπορικές εταιρίες - 3. Ανώνυμη εταιρία (σελ. 84)

Σύμφωνα με το Ν.Δ. 3652/56, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα, ανώνυμη, **ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη** εταιρία που παύει τις πληρωμές της, μπορεί, αντί να κηρυχθεί σε πτώχευση, να τεθεί είτε υπό τη διοίκηση και διαχείριση των πιστωτών της είτε υπό ειδική εκκαθάριση είτε υπό προσωρινή διαχείριση.

VI. ΠΤΩΧΕΥΣΗ ΤΗΣ Ε.Π.Ε.

Η εταιρία περιορισμένης ευθύνης μπορεί να κηρυχτεί σε κατάσταση πτώχευσης. Δεν συμπτωχεύουν όμως ο διαχειριστής ή οι εταίροι της. Με την πτώχευση της Ε.Π.Ε. επέρχεται η λύση της. Αν πτωχεύσει εταίρος της Ε.Π.Ε., η εταιρία δεν λύεται, εκτός και αν ορίζεται διαφορετικά στο καταστατικό της.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΕΤΑΙ ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ

Γ. Η Ειδική εκκαθάριση των προβληματικών και υπερχρεωμένων επιχειρήσεων

I. ΓΕΝΙΚΑ

Στα πλαίσια των νομικών δυνατοτήτων που προβλέπει η νομοθεσία για την εξυγίανση των προβληματικών και υπερχρεωμένων επιχειρήσεων, είναι και η ειδική εκκαθάριση, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ν. 1386/83 (ΦΕΚ Α' 107/8-8-83).

Οι διατάξεις αυτές (άρθρα 9 και 10) τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με τα άρθρα 48 και 49 του Ν.1882/90 (ΦΕΚ Α' 43/23-3-90), με το άρθρο 46 του Ν. 1892/90 (ΦΕΚ Α' 101/31-7-90), με τα άρθρα 31, 42 και 43 του Ν.1947/91 (ΦΕΚ Α' 70/14-5-91) και με το άρθρο 12 §2 Ν.1967/91 (ΦΕΚ Α' 149/4.10.91).

Όλες γενικά οι επιχειρήσεις, που είναι προβληματικές και υπερχρεωμένες, ανεξάρτητα αν έχουν υπαχθεί ή όχι στο Ν.1386/83, μπορούν να τεθούν υπό ειδική εκκαθάριση, αν το ζητήσουν από το Εφετείο της περιφέρειας της έδρας της επιχείρησης πιστωτής ή πιστωτές, που εκπροσωπούν τα 20% των ληξιπροθέσμων υποχρεώσεων της ή το Δημόσιο ή Οργανισμός κοινωνικής ασφάλισης – κυρίας ή επικουρικής – ή τράπεζα ή άλλο πιστωτικό ίδρυμα (άρθρο 46 §1 Ν.1892/90 και άρθρο 42 §1 Ν.1947/91), προτείνοντας συγχρόνως τον εκκαθαριστή, χωρίς να δεσμεύεται γι' αυτό το δικαστήριο. Είναι όμως υποχρεωτικός για το δικαστήριο ο διορισμός ως εκκαθαριστή εκείνου που προτείνεται από την πλειοψηφία των πιστωμάτων, όπως αναλυτικά αναφέρεται πιο κάτω.

Στο καθεστώς της ειδικής εκκαθάρισης μπορούν να υπαχθούν, με απευθείας αίτηση στο Εφετείο, επιχειρήσεις που:

- α) Έχουν αναστείλει ή διακόψει τη λειτουργία τους για οικονομικούς λόγους,
- β) Είναι σε κατάσταση παύσης των πληρωμών,
- γ) Έχουν πτωχεύσει ή τεθεί υπό τη διοίκηση και διαχείριση των πιστωτών ή υπό προσωρινή διαχείριση ή υπό εκκαθάριση οποιασδήποτε μορφής,
- δ) Έχουν οφειλές, το σύνολο των οποίων είναι πενταπλάσιο από το άθροισμα του εταιρικού κεφαλαίου και των εμφανών αποθεματικών τους και παρουσιάζουν έκδηλη οικονομική αδυναμία πληρωμής των οφειλών τους. Στις οφειλές δεν περιλαμβάνονται εμπορικές συναλλαγματικές μη ληξιπρόθεσμες.

II. ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΗ

Εφόσον, για την επιβίωση ή εξυγίανση της επιχείρησης, δεν επιτευχθεί συμφωνία, μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από την υπαγωγή της στη διοίκηση του Ο.Α.Ε. (άρθρο 8 §7 Ν.1386/83) ή δεν εκπληρωθούν οι όροι της συμφωνίας αυτής, με αίτηση του Ο.Α.Ε. ή καθενός που έχει έννομο συμφέρον (π.χ. μετόχου ή πιστωτή) ζητείται από το Εφετείο της περιφέρειας της έδρας της επιχείρησης ο διορισμός εκκαθαριστή (άρθρο 31 § 1 εδ.1 Ν.1947/91).

Το Εφετείο, που δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, οφείλει να ορίσει δικάσιμο σε χρόνο όχι περισσότερο από 5 ημέρες από την κατάθεση της αίτησης. Οι τυχόν παρεμβάσεις, οι οποίες ασκούνται μόνο με ιδιαίτερο δικόγραφο, πρέπει να ασκηθούν 24 τουλάχιστον ώρες πριν από τη συζήτηση της αίτησης, αλλιώς απορρίπτονται ως απαράδεκτες. Σε κάθε περίπτωση, η κατάθεση προτάσεων μπορεί να γίνει στο ακροατήριο (άρθρο 31 §1 εδ. 2 Ν.1947/91).

Η απόφαση του Εφετείου πρέπει να εκδοθεί μέσα σε 15 ημέρες από τη συζήτηση της αίτησης και δεν υπόκειται σε τακτικά ή έκτακτα ένδικα μέσα, ούτε μπορεί να συζητηθεί η αναστολή της ισχύος της για οποιονδήποτε λόγο (άρθρο 31 §1 εδ.2 Ν.1947/91).

Εφόσον πιστωτής ή πιστωτές, που εκπροσωπούν τα 51% τουλάχιστον των κατά της επιχείρησης απαιτήσεων, υποδεικνύουν τον εκκαθαριστή, το Εφετείο οφείλει να διορίσει τούτον ως εκκαθαριστή. Εκκαθαριστής μπορεί να είναι και τράπεζα ή θυγατρική της επιχείρησης (άρθρο 31 §1 εδ.3 Ν.1947/91).

Επίσης, τα ίδια με τα πιο πάνω ποσοστά απαιτούνται και για την αντικατάσταση του εκκαθαριστή. Και στην περίπτωση αυτή το Εφετείο οφείλει να τον αντικαταστήσει και να διορίσει αυτόν που θα υποδειχθεί από τους πιστωτές. Για τον ορισμό δικασίμου της αίτησης αντικατάστασης και την έκδοση απόφασης ισχύουν οι προαναφερθείσες προθεσμίες (άρθρο 31 §2 Ν.1947/91).

Ο εκκαθαριστής είναι υποχρεωμένος, μέσα σε 3 το πολύ ημέρες από τη δημοσίευση της απόφασης, να δηλώσει εγγράφως στο γραμματέα του δικαστηρίου, που τον διόρισε, ότι αποδέχεται το διορισμό του, διαφορετικά θεωρείται ότι τον αποποιήθηκε.

Υποχρέωση του εκκαθαριστή είναι η εκκαθάριση της περιουσίας της επιχείρησης. Η εκκαθάριση περιλαμβάνει ρευστοποίηση του ενεργητικού, είσπραξη απαιτήσεων και εξόφληση των πιστωτών.

Κατά τη διάρκεια της ειδικής εκκαθάρισης, ο εκκαθαριστής μπορεί να συνεχίσει τη λειτουργία της επιχείρησης ή τμημάτων της. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται υπουργική απόφαση (από τον εποπτεύοντα υπουργό), μετά από σχετική εισήγηση του Ο.Α.Ε. (άρθρο 9 §2 εδ.2 Ν.1386/83).

Γίνεται δεκτό ότι στη λειτουργία της επιχείρησης συμπεριλαμβάνεται και η μίσθωσή της ή άλλου περιουσιακού της στοιχείου (π.χ. εργοστασίου κ.τ.λ.)

Το Εφετείο της έδρας της επιχείρησης καθορίζει την αμοιβή του εκκαθαριστή. Η λήψη προκαταβολής είναι δυνατή (άρθρο 46 §2 Ν.1892/90). Για τις λοιπές δαπάνες, που δημιουργούνται κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης, ο εκκαθαριστής τις υποβάλλει στο δικαστήριο, προκαλώντας σχετική απόφαση, εφόσον δεν προβλέπεται σύντομη εκποίηση περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

III. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗΣ

Με τη δημοσίευση της απόφασης του δικαστηρίου (Εφετείου), που διορίζει-

ται ο εκκαθαριστής, επέρχονται τα ακόλουθα αποτελέσματα:

α) Παύση της εξουσίας των οργάνων της διοίκησης της εταιρίας ή της τυχόν προσωρινής διοίκησης του Ο.Α.Ε. Έτσι η διοίκηση, διαχείριση και εκπροσώπηση της ανήκει στον εκκαθαριστή.

β) Αναστολή της πτωχευτικής διαδικασίας, αν η εταιρία είχε κηρυχθεί σε πτώχευση.

γ) Απαγόρευση λήψης ασφαλιστικών και αναγκαστικών μέτρων, με πρωτοβουλία ατομικού πιστωτή, όπως είναι η τράπεζα, ούτε πάνω στα ενυπόθηκα ακίνητα ή τα ενεχυριασμένα κινητά.

δ) Αναστολή της αναγκαστικής εκτέλεσης, αν έχει αρχίσει είτε από τους εγχειρόγραφους είτε από τους γενικούς είτε από τους ειδικούς προνομιούχους πιστωτές (ενεχυρούχους και ενυπόθηκους).

IV. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ

Ο εκκαθαριστής έχει την εξουσία και υποχρέωση να εκποιήσει, με αναγκαστικό πλειστηριασμό, τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας, μεμονωμένα ή και στο σύνολό τους (άρθρο 18 Ν.Δ.3562/56).

Τα βασικά χαρακτηριστικά της διαδικασίας αυτής είναι τα ακόλουθα:

α) Ο εκκαθαριστής, μετά την ανάληψη των καθηκόντων του, συντάσσει δήλωση (έκθεση), που περιλαμβάνει πλήρη περιγραφή των περιουσιακών στοιχείων που πρόκειται να πλειστηριαστούν. Η δήλωση αυτή επέχει θέση κατάσχεσης, εκδίδεται νόμιμα και καταχωρίζεται στο βιβλίο κατασχέσεων ατελώς (άρθρα 19 §2 Ν.3562/56, 57 Ν.Δ. 17/7-13/8/1923 και 9 §4 Ν.1386/83, όπως αντικαταστάθηκε και αναδιατυπώθηκε με το άρθρο 48 Ν.1882/90). Δηλαδή δεν καταβάλλονται τέλη κατάσχεσης (σήμερα 5%), για την εγγραφή της προαναφερόμενης έκθεσης του εκκαθαριστή στο βιβλίο κατασχέσεων του υποθηκοφυλακείου της περιφέρειας του ακινήτου.

β) Δεν χωρεί αναστολή εκτέλεσης ή αναβολή πλειστηριασμού (άρθρο 19 §3 Ν.3562/56).

γ) Το ποσόν της πρώτης προσφοράς, για τους διενεργούμενους πλειστηριασμούς, καθορίζεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο, κατά τις διατάξεις των άρθρων 686 επ. ΚΠολΔ.

Η απόφαση του δικαστηρίου, που καθορίζει την τιμή της πρώτης προσφοράς, δεν υπόκειται σε τακτικά ή έκτακτα ένδικα μέσα και η καθοριζόμενη στην απόφαση αυτή τιμή δεν μπορεί να αποτελέσει λόγο για διόρθωση του προγράμματος πλειστηριασμού.

Αρμόδιος, κατά τόπο, για τη διενέργεια του πλειστηριασμού είναι ο συμβολαιογράφος της έδρας της εταιρίας, ανεξάρτητα από τη θέση που βρίσκονται τα πλειστηριαζόμενα περιουσιακά στοιχεία (άρθρα 20 Ν.3562/56 και 9 §4 Ν.1386/83, όπως αντικαταστάθηκε και αναδιατυπώθηκε με το άρθρο 48 Ν.1882/90).

δ) Θέματα σχετικά με τη ματαίωση του πλειστηριασμού και τη διενέργεια επαναληπτικού ρυθμίζονται με το άρθρο 21 Ν.3562/56.

ε) Σε περίπτωση πλειστηρίασης ακινήτου, ο ΦΜΑ υπολογίζεται πάνω στο πλειστηρίασμα που επιτεύχθηκε και όχι πάνω στην αξία του ακινήτου, όπως αυτή εκτιμάται από τη Δ.Ο.Υ., είτε με το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού είτε με το παραδοσιακό σύστημα (άρθρο 12 §2 Ν.1967/1991, ΦΕΚ Α' 149/4-10-91).

στ) Για την ικανοποίηση των απαιτήσεων, οι πιστωτές πρέπει ν' αναγγελούν

στον εκκαθαριστή, μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από τη δημοσίευση σχετικής ανακοίνωσης σε δύο ημερήσιες εφημερίδες, μια αθηναϊκή και μια της πρωτεύουσας του νομού που εδρεύει η επιχείρηση.

Με βάση τις αναγγελίες αυτές, ο εκκαθαριστής συντάσσει πίνακα κατάταξης μέσα σε δέκα ημέρες από τη λήξη της παραπάνω προθεσμίας αναγγελίας.

Φαίνεται να επικρατεί η άποψη ότι με την αναγγελία των πιστωτών στον εκκαθαριστή διακόπτεται η παραγραφή των απαιτήσεών τους.

Ο πίνακας συντάσσεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 975-978, 1007 ΚΠολΔ και του άρθρου 61 Ν.Δ. 356/74 (ΚΕΔΕ για την κατάταξη του Δημοσίου), λαμβάνοντας υπόψη το προνόμιο του Ο.Α.Ε. και Τραπεζών (Ε' τάξη γενικών προνομίων άρθρου 975 ΚΠολΔ) για τις απαιτήσεις τους, που δημιουργήθηκαν μετά την υπαγωγή της επιχείρησης υπό την προσωρινή διοίκηση του Οργανισμού (άρθρο 9 §5 Ν.1386/83, όπως αντικαταστάθηκε και αναδιατυπώθηκε με τα άρθρα 48 Ν. 1882/90 και 46 Ν.1892/90) και αφού φυσικά προαφαιρεθούν οι εργατικές απαιτήσεις κατ' άρθρο 31 Ν.1545/85, οι αμοιβές του εκκαθαριστή, οι δαπάνες της εκκαθάρισης (αμοιβή συμβολαιογράφου, έξοδα κ.τ.λ.).

Κατά του πίνακα κατάταξης μπορεί να ασκηθεί ανακοπή από καθέναν που έχει έννομο συμφέρον, σύμφωνα με το άρθρο 979 ΚΠολΔ.

V. ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗΣ

Ο εκκαθαριστής οφείλει να ολοκληρώσει τις ενέργειές του για την εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης μέσα σε έξι μήνες από την ημέρα αποδοχής του διορισμού του. Ως ολοκλήρωση των ενεργειών νοείται ο ορισμός της ημερομηνίας του πρώτου πλειστηριασμού και σε περίπτωση πραγματοποίησής του, η σύνταξη του πίνακα κατάταξης.

Πριν παρέλθει η παραπάνω εξάμηνη προθεσμία, ο εκκαθαριστής μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο, που τον διόρισε, τη χορήγηση νέας πρόσθετης προθεσμίας περάτωσης της εκκαθάρισης, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί για κανένα λόγο τους έξι μήνες (άρθρο 10 §1 Ν.1386/83, όπως αντικαταστάθηκε και αναδιατυπώθηκε με το άρθρο 49 §1 Ν.1882/90, το οποίο τροποποιήθηκε στη συνέχεια με το άρθρο 31 §3 Ν.1947/91). Δηλαδή η περάτωση της ειδικής εκκαθάρισης να έχει συντελεστεί μέσα σε ένα χρόνο.

Σε κάθε περίπτωση, και πριν ακόμη λήξουν οι προαναφερόμενες προθεσμίες, μπορεί να ζητηθεί από το δικαστήριο η αντικατάσταση του εκκαθαριστή, σύμφωνα με τα αναφερόμενα πιο πάνω.

Επίσης, για τις εκκαθαρίσεις, που βρίσκονται σε εξέλιξη και για τις οποίες δεν έχει οριστεί χρόνος περάτωσης των ενεργειών του εκκαθαριστή, παρέχεται μια τελευταία εξάμηνη τελειωτική προθεσμία από την ισχύ του Ν.1882/90 (23.3.90), ώστε ο εκκαθαριστής να περατώσει τις ενέργειές του.

Μετά την πάροδο της προθεσμίας αυτής παύουν οι εξουσίες του εκκαθαριστή και ζητείται από τον Ο.Α.Ε., μέσα σε τρεις ημέρες, ο ορισμός νέου εκκαθαριστή, όπως αναφέρεται πιο πάνω.

Με την περάτωση της ειδικής εκκαθάρισης και εφόσον δανειστές της επιχείρησης δεν ικανοποιήθηκαν πλήρως, ανακτούν τα ατομικά καταδιωκτικά μέσα εναντίον της.

VI. ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Το σημερινό καθεστώς της ειδικής εκκαθάρισης προβλέπει πλέον μια γρή-

γορη και απλουστευμένη διαδικασία συλλογικής εκκαθάρισης των προβληματικών και υπερχρεωμένων επιχειρήσεων και αποβλέπει στην ικανοποίηση των δανειστών.

1. Το προαναφερόμενο σύστημα της συλλογικής εκτέλεσης, με τις πιο πάνω τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του Ν.1386/83 (ΦΕΚ Α' 107/8-8-83) παρέχει για πρώτη φορά, την ευκαιρία στους πιστωτές, ιδιαίτερα στις τράπεζες, όπως αναφέρεται πιο κάτω, να περατώσουν μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα υποθέσεις που χρονίζουν (είτε αυτές βρίσκονται σε πτώχευση, είτε σε αναγκαστική εκτέλεση, είτε σε αδρανοποιημένη κατάσταση για διαφόρους λόγους) ή και άλλες που μεταφέρονται ή θα μεταφερθούν σε καθυστέρηση.

2. Ο θεσμός της ειδικής εκκαθάρισης δανείζεται διατάξεις από το Ν.Δ. 3562/56 για την αναγκαστική διαχείριση και εκκαθάριση εταιριών.

3. Για να υπαχθεί μια υπερχρεωμένη ή προβληματική επιχείρηση στην ειδική εκκαθάριση απαιτείται πλέον δικαστική απόφαση (Εφετείου) και όχι υπουργική (απόφαση).

4. Στην ειδική εκκαθάριση μπορεί να υπαχθεί επιχείρηση που βρίσκεται ήδη σε κατάσταση πτώχευσης.

5. Αν οι απαιτήσεις μιας τράπεζας καλύπτουν τα 20% του συνόλου των χρεών της επιχείρησης, τότε η τράπεζα αυτή έχει τη νομική δυνατότητα να ζητήσει από το Εφετείο την υπαγωγή της επιχείρησης στην ειδική εκκαθάριση.

6. Αν στην προηγούμενη περίπτωση οι απαιτήσεις της τράπεζας καλύπτουν τα 51% τουλάχιστον του συνόλου των χρεών της επιχείρησης, τότε η τράπεζα, εκτός του ότι μπορεί να ζητήσει από το πιο πάνω δικαστήριο την υπαγωγή της επιχείρησης στην ειδική εκκαθάριση, έχει επίσης τη νομική δυνατότητα να επιβάλει εκκαθαριστή της επιλογής της, αφού η υπόδειξη τούτου από την πλειοψηφία των πιστωμάτων δεσμεύει το δικαστήριο. Επομένως, ο διορισμός ως εκκαθαριστή εκείνου που προτείνεται από την εν λόγω πλειοψηφία είναι υποχρεωτικός για το δικαστήριο.

7. Εκκαθαριστής μπορεί να διοριστεί οποιοδήποτε νομικό ή φυσικό πρόσωπο.

8. Ο εκκαθαριστής μπορεί να αντικατασταθεί οποτεδήποτε, αν το ζητήσουν πιστωτής ή πιστωτές που εκπροσωπούν τα 51% τουλάχιστον των κατά της επιχείρησης απαιτήσεων.

9. Ο εκκαθαριστής, όπως δέχεται η θεωρία, λειτουργεί όχι ως σύνδικος, αλλά ως διαχειριστικό όργανο της εταιρίας, ισοδύναμο μ' εκείνο κατά το παραγωγικό της στάδιο. Κατά συνέπεια, το διαχειριστικό έργο του εκκαθαριστή ελέγχεται από τους πιστωτές.

10. Δεν προβλέπεται άμεση ή έμμεση επαλήθευση των απαιτήσεων, κατ' ανάλογη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Ε.Ν. Ο νόμος αρκείται στη δυνατότητα κατάταξής τους και άσκησης ανακοπής κατά του σχετικού πίνακα από μέρους των αναγγελλμένων δανειστών.

11. Η τράπεζα μπορεί και επιβάλλεται να επιδικάσει τελεσίδικα τις απαιτήσεις της εναντίον της επιχείρησης, που βρίσκεται στην ειδική εκκαθάριση καθώς και εναντίον των εγγυητών της, ώστε να καταταχθεί οριστικά (και όχι τυχαία) στους πίνακες κατάταξης από εκποιήσεις περιουσιακών στοιχείων.

12. Δεν καταβάλλονται τέλη κατάσχεσης (σήμερα 5%) για την εγγραφή της σχετικής έκθεσης του εκκαθαριστή στα βιβλία κατασχέσεων του υποθηκοφυλακείου.

13. Ο πλειστηριασμός διενεργείται στον τόπο όπου έχει την έδρα της η επιχείρηση και όχι στον τόπο όπου βρίσκεται το ακίνητο που πρόκειται να πλειστηριαστεί.

14. Ο πλειστηριασμός δεν μπορεί ν' ανασταλεί για κανένα λόγο.

**Κήρυξη Δανείων Ληξιπροθέσμων και Απαιτητών
από τις τράπεζες**

Τέλος, η Τράπεζα Ελλάδος (Διεύθυνση Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών), με το υπ' αριθμ. 16/3-1-92 έγγραφό της προς την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών διευκρινίζει, μεταξύ άλλων, ότι:

«10. Ως προς την υποχρέωση των τραπεζών οίκοθεν να προβαίνουν, όταν διαπιστώνουν παραβάσεις, στην κήρυξη δανείων που χορήγησαν, στα πλαίσια της απόφ. ΠΕ 197/11/78 (έως 31.10.91) ή της ΠΔ/ΤΕ 1990/11.10.91 (από 1.11.91), ληξιπρόθεσμων και άμεσα απαιτητών, εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 7 της απόφ. ΝΕ 298/3/22.1.81 με τη διαφορά ότι οι τράπεζες θα αναφέρουν τις παραβάσεις που διαπιστώνουν απευθείας στην Υποεπιτροπή Παραβάσεων Πιστωτικών Κανόνων».

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ο ΜΙΧΑΗΛΗΣ Ε. ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ εργάζεται σήμερα ως Υποδιευθυντής στη Διεύθυνση Απαιτήσεων σε Καθυστέρηση της ΕΤΕ. Είναι υπεύθυνος προγράμματος και εισηγητής σε Σεμινάρια Ειδικών Κύκλων Σπουδών για τα στελέχη και τους υπαλλήλους της τράπεζας και των θυγατρικών τραπεζών της.

Συντονιστής προγράμματος και εισηγητής σε Σεμινάρια με θέμα «Εκκαθάριση των Ληξιπροθέσμων Απαιτήσεων»:

- στην Ένωση Ελληνικών Τραπεζών (ΕΕΤ) από 1988 μέχρι σήμερα και
- στο Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας (ΕΛΚΕΠΑ) το 1988 - 1989.

Δημοσιευμένες εργασίες και πονήματα από το 1983 μέχρι σήμερα:

- Παραγραφές αξιώσεων της τράπεζας - Αποσβεστικές προθεσμίες - Η βεβαία χρονολογία στις συμβάσεις
- Νομικά θέματα χρηματοδοτήσεων και καθυστερήσεων
- Εισηγήσεις καθυστερήσεων
- Πρακτικά θέματα καθυστερήσεων
- Εισαγωγή στην Εκκαθάριση των Ληξιπροθέσμων Απαιτήσεων
- Ανατοκισμός των οφειλομένων και καθυστερουμένων τόκων χορηγήσεων που βρίσκονται σε καθυστέρηση
- Το σημερινό καθεστώς της ειδικής εκκαθάρισης των προβληματικών και υπερχρεωμένων επιχειρήσεων
- Λαϊκό εθνικό δίκαιο στα παλιά Κρητικά χρόνια

Σπουδές:

- Νομική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών
- Πολιτικό Τμήμα Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΚΔΟΣΗ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΦΩΤΟΣΥΝΘΕΣΗ: Φωτρόν Α.Ε., Τσακάλωφ 31

ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ - ΜΟΝΤΑΖ: Τ. Κοδέλλας, Δοϊράνης 166, Καλλιθέα

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Α. Ανδρέου και Σία, Ο.Ε., Λεωφ. Αθηνών 63

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κ. Κριτσελάς & Σία, Ε.Ε., Κηπουπόλεως 10, Αχαρνάι

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ: Ε. Τσούτη

ΑΘΗΝΑ 1991